

Саид Сафари
Солмаз Тагдими

پنجره | Пенџер

سطح میانی

پنجره

در سنامه تقویت مهارت‌های زبان فارسی
دانشگاه بلگراد

سعید صفری
سولماز تقدیمی

Пенџер

средњи ниво

Уџбеник персијског језика

Намењен студентима Филолошког
Факултета Универзитета у Београду

Саид Сафари / Солмаз Тагдими
Пенџер
Уџбеник персијског језика

Рецензенти

Проф. др Реза Сахраји, Универзитет „Аламе Табатабаји”, Техеран, Иран

Проф. др Ема Миљковић, Универзитет у Београду – Филолошки факултет

Проф. др Махбод Гафари, Универзитет у Кембриџу

Пенџер

средњи ниво

Уџбеник персијског језика

Саид Сафари
Солмаз Тагдими

Београд, 2022.

Учење језика уопште, а посебно учење персијског веома је континуиран и динамичан процес. Језичке вештине се јачају и учвршћују када је полазник изложен одговарајућим едукативним садржајима. Једна од најважнијих потреба ученика персијског је потреба за различитим едукативним ресурсима како би могли повећати мотивацију за учење и унапредити своје језичке вештине. Ова књига настоји да испуни наведена очекивања. Приликом припреме едукативног садржаја за овај уџбеник желели смо представити материјале тако да, осим што се могу користити у групној настави као радионице за унапређење вештина учења персијског језика, ученици персијског такође могу књигу користити како би сами унапедили своје знање језика.

Уџбеник „Пенџер” састоји се од пет одељака и сваки садржи неколико радионица. Радионице су лекције намењене подучавању одређених тема и могу се самостално предавати или учити. Први део ове серије је „Учење вокабулара”, а одељак је представљен у седам независних радионица. У припреми образовних садржаја за развијање лексичких вештина настојали смо не само одабрати високофреквентне речи и појмове, већ и користити нове приступе и технике у учењу лексике као што су семантичке мреже, употреба речи у тексту, као и правилно осмишљавање и примена атрактивних слика које омогућавају прецизно учење и стабилизацију менталног система. Поред персијског, ученици ће открити научне шаблоне или обрасце за учење вокабулара и повећаће свој лексички фонд и на тај начин обогатити вокабулар.

Други део књиге посвећен је унапређењу вештине читања. Овај одељак такође садржи седам независних радионица које се придржавају научних принципа вештине читања и настоје да користе различите оригиналне текстове. Образовни садржај овог одељка укључује теме из области фикције, образовне литературе, хумора и шале из персијске књижевности и познавања иранске културе, а пошто текстови представљају ужи избор, наставник може даље задавати задатке који ће одговарати свакој теми. Трећи део књиге посвећен је унапређењу „Вештине писања” и састоји се од седам радионица. Поред бројних савета за писање, у овом одељку се говори и о различитим текстуалним формама као што су слање порука и е-поште, формалних поруке и вести. У четвртом одељку под називом „Структура персијског језика”, представљени су неки од најчешће коришћених граматичких образаца распоређених у четири радионице. Пети и последњи део књиге је увод у тест знања персијског језика (АМФА), који пружа информације о тесту, као и пример теста.

У избору тема радионица, посебно писаног и граматичког сегмента, коришћени су резултати анализе грешака ученика фарсија уз помоћ „Salam farsi learning corpus”. Овај ученички корпус прикупља, означава и идентификује грешке српских студент

ната на нивоу структуре, обима и врсте грешке, а добијени резултати пружају јасну перспективу за планирање наставе, припрему и формулисање наменских образовних садржаја и примену наставних стратегија.

На пољу подучавања персијског као страног језика, „Пенџер” је први тематски уџбеник који је развијен у стилу радионице, тако да теме нису линеарне и континуиране. Дакле, ово је уџбеник са ситуацијским приступом, што значи да свака радионица има сопствени контекст и може да се предаје самостално. Као што име каже, уџбеник је „прозор” у фарси језик и поред унапређења вештина учења персијског језика, ученицима пружа прилику да се упознају са персијском културом и књижевношћу.

На крају, желимо да се захвалимо колегама са Филолошког факултета проф. др Ненаду Томовићу и Јовани Миловановић на драгоцену помоћи у припреми овог уџбеника.

Саид Сафари *
Солмаз Тагдими

* доцент, Катедра за оријенталистику,
Универзитет у Београду – Филолошки факултет
saeed.safari@fil.bg.ac.rs

Персијски језик и оријенталне студије

Проф. др Ема Миљковић

Персијски језик је припада западно иранској групи иранских језика, која је део индо-европске језичке породице (подгрупа индо-иранских језика). Данас је званични језик у Ирану (где се назива фарси), Авганистану (дари) и Таџикистану (таџик). Поред ових земаља у којим је званични и већински језик, говори се и у деловима Узбекистана (таџик), Ираку, Русији, Азербејџану... За време трајања Моголског султаната у Индији (16-18. век) био је званичан судски језик ове некада моћне империје. Данас има 70 милиона изворних говорника, док се укупан број говорника процењује на 110 милиона. Персијски језик се пише персијским писмом, које представља донекле измењени облик арапског писма (с обзиром на разлике у фонетском систему ова два језика). У Таџикистану, таџик се пише посебним таџик писмом, које представља варијацију ћирилице. Историјски, савременом персијском језику претходили су староперсијски и средњеперсијски. Граматика персијског језика слична је граматици многих европских језика.

Кроз историју, персијски је био језик културе и науке, који су користила многа царства у западној, средњој и јужној Азији. Процват савременог персијског језика почиње након што су Арабљани освојили Сасанидско царство у 7. веку н.е. У наредним вековима (тај процес је завршен до 10. века), персијски језик прихвата арапско писмо, које се, како је већ наглашено прилагођава фонетском систему персијског језика.

Иако део Омајадског и Абасидског халифата, у коме је примат имао арапски језик, на територијама које насељавају ирански народи, али и шире персијски језик успева не само да се очува већ и да постане значајан језик научног и уметничког стваралаштва. Иако већина Иранаца у периоду 7-10. век прихвата ислам, који је и данас званична религија Ирана, процес исламизације није праћен процесом арабизације, као што је то био случај на већини територија Халифата. Узрок томе је, извесно, напредна култура која је постојала на територији ранијих персијских царстава и жеља народа на иранској висоравни да очувају свој идентитет. Тако у време процвата исламске цивилизације у оквирима Абасидског халифата (750-1258) делују много научници и уметници којима је матерњи језик персијски и који на њему стварају, као што су лекар и научник Ибн Сина (Авицена) и песник Омер Хајам, аутор Рубаија које је још пре више деценија на српски језик превео наш чувени оријенталиста, највећи зналац персијске књижевности и оснивач Катедре за оријенталистику на Филолошком факултету у Београду Фехим Барјактаревић.

* Катедра за оријенталистику
Универзитет у Београду – Филолошки факултет

Персијска култура и језик оставили су велики утицај и на турске султанате и царства, а посредством османске културе и језика ће посредно и до наших простора допрети персијски утицај. И сам назив уџбеника који је пред нама *Pendžer-e Farsi*, у значењу продубљивања знања персијског језика сведочи о језичком утицају персијског језика преко османског турског на српски. Иако се углавном све позајмљенице оријенталног порекла у српском језику уобичајено називају турцизмима, јер су заиста стигле путем османског турског, оне по свом етимолошком пореклу нису турске. Тако је реч *pendžer* (персијски) у значењу прозор, преко османског турског али и савременог турског (*pençer*), стигла у српски језик.

У примењеној лингвистици се сматра да се блискост између језика, тј. њихова припадност истој широј језичкој породици, може установити на основу речи које одређују најближе сроднике. Тако се у персијском језику за реч мајка, матер користи реч *mādar* (eng. mother), за реч брат користи реч *barādar* (eng. brother), итд. Ипак, у социо-лингвистичком и културолошком смислу персијски припада групи тзв. оријенталних језика. Обично се сматра да оријенталиста који се бави језицима и културама регија које данас називамо Балкан, Блиски Исток и Северна Африка, треба да поседује знање бар два од три основна језика неопходних за разумевање овог културолошког круга: арапски, турски или персијски. Лингвистички посматрано, ова три језика припадају различитим језичким групама и имају потпуно различите и фонетске, морфолошке и синтаксичке одлике. Ипак, стицајем историјских околности народи који су изворни говорници ова три језика створили су јединствен цивилизацијско-културни круг који називамо оријенталном културом. Сва три језика је могуће учити и научити без (пред)знања остала два. Ипак, персијски језик ће лакше савладати онај који познаје макар основе арапског писма (те му облици фонема, њихово везивање на основу места у речи и писање с десна на лево неће бити страни) и познаје вокабулар овог језика, јер ће препознати речи које се као позајмљенице јављају у персијском. Дакле, повезаност између три језика свакако постоји, иако не и лингвистичка сличност.

Један од најбољих и естетских најснажнијих примера преплитања култура средње Азије је стваралаштво два велика песника Румија и Несимија, чија дело прелази границе националних и језичких баријера. Џелалудин Руми, познат и као Мевлана, је персијски песник, теолог, учењак, мистик који је живео у 13. веку. Његове песме преведене су на бројне језике, а његово учење представља и даље инспирацију бројним народима средње Азије и Балкана. Рођен на територији данашњег Ирана, писао је углавном на персијском језику, али су у својим стиховима служио и турским, арапским, па чак и грчким језиком. Чувена Месневија песма спевана у

Коњи (данашња Република Турска) сматра се једним од највећих достигнућа персијске поезије. Његови чувени стихови „Дођи, дођи, само дођи, које год да си вере дођи...” често се наводе као мото међусобног поверења, дијалога и разумевања између народа и нарочито припадника различитих конфесија. Песник краја 14. и почетка 15. века, Имадедин Несими стварао је на персијском, азербејданском, као и арапском језику. Иако се изучава и као део персијске књижевности, Азербејџан се поноси Несимијевом поезијом, с обзиром да су из његовог пера настали први уметнички стихови на азербејџанском језику.

И у Ирану, Турској, Азербејџану, Египту, Либану, Грчкој, Србији... бићете попуњени баклавом као једном од најлепших посластица. Није ли то најбољи пример симбиозе оријенталне културе од Индијског океана до Средоземног мора. Баклаве у поменутих земљама се по нечему разликују, а опет у основи су исте или барем сличне. Различитост култура и културолошких утицаја треба неговати, јер управо то чини богатство земаља и народа који су њима изложени.

شیراز. مسجد نصیر الملک،
مشهور به مسجد صورتی.
این ساختمان از لحاظ ترکیب
کاشی کاری و مقرنس در ایران
خاص و بی‌مانند است.
۱۸۸۷ میلادی
۱۲۶۶ شمسی

واژه‌آموزی ۱۶

کارگاه چهارم: شبکه واژگانی «کار»

- ترکیب های اسمی با واژه «کار»
- اسم، فعل و عبارت فعلی با واژه «کار»
- عبارات و اصطلاحات با واژه «کار»
- ضرب المثل با واژه «کار»
- تکلیف

کارگاه پنجم: شبکه واژگانی «خوردن»

- ترکیب های فعلی «خوردن»
- «به هم خوردن»
- تکلیف
- فریب خوردن
- گول زدن / گول خوردن
- اصطلاحات فارسی با «خوردن» و «نخوردن»
- تکلیف

کارگاه ششم: شبکه واژگانی «ادب و احترام»

- عنوان ها
- بیان تشکر و قدردانی
- بیان عذر خواهی
- تعارف
- درخواست غیر رسمی
- درخواست رسمی
- تکلیف

کارگاه هفتم: واژه‌سازی

- پسوندهای واژه ساز
- تکلیف

کارگاه یکم: شبکه واژگانی «آب»

- ورزش
- طبیعت
- نوشیدنی
- رنگ
- ابزار
- اصطلاحات
- تکلیف

کارگاه دوم: شبکه واژگانی «سر»

- ترکیب های باهم آیند واژه «سر»
- ضرب المثل با واژه «سر»
- عبارات و اصطلاحات با واژه «سر»
- ترکیب های فعلی با واژه «سر»
- تکلیف

کارگاه سوم: شبکه واژگانی «دست»

- آشنایی با ساختمان واژه در زبان فارسی
- ترکیب های اسمی با واژه «دست»
- ترکیب های فعلی با واژه «دست»
- عبارات و اصطلاحات با واژه «دست»
- ضرب المثل های فارسی با واژه «دست»
- تکلیف

خواندن و درک متن ۵۶

کارگاه یکم: آشنایی با شاعران ایرانی

● سعدی

● حکایتی از گلستان

● فردوسی

● مولانا

● حکایتی از مثنوی

● تکلیف

● حافظ

کارگاه دوم: طنز و شوخی در فارسی

● طنزهای عبید زاکانی

● طنز در مثنوی معنوی

● معرفی طنزهای نمایشی

● طنز امروز فارسی (امثال و حکم)

● تکلیف

● طنز پیامکی

کارگاه سوم: ایران‌شناسی

● جشن سال نو و آیین های نوروزی

● جشن های نوروزی

● موسیقی ایرانی

● آشنایی با سازهای ایرانی

کارگاه چهارم: سفره خانه ایرانی

● آبگوش

● حلو

● کوکو سبزی

کارگاه پنجم: متن های خواندنی

● جمعیت جهان چه کار می کنند؟

● کار جهان هر چه شود ...

● دیوار مهربانی

● چه احتیاجی هست؟

● برو کار می کن، مگو چیست کار

● سرما خوردن، سرما خوردگی

● تکلیف

● حکایت: زهر خوردن یا کتک خوردن

● حکایت: این تیر به هدف می خورد!

● حکایت: نان خود خوردن و نشستن ...

کارگاه ششم: متن های خبری

● خبر ورزشی: فوتبال ایران

● خبر ورزشی: فوتبال جهان

● متن خبری دانش: سلامت

● متن خبری دانش: محیط زیست

کارگاه هفتم: آشنایی با ادبیات داستانی ایران

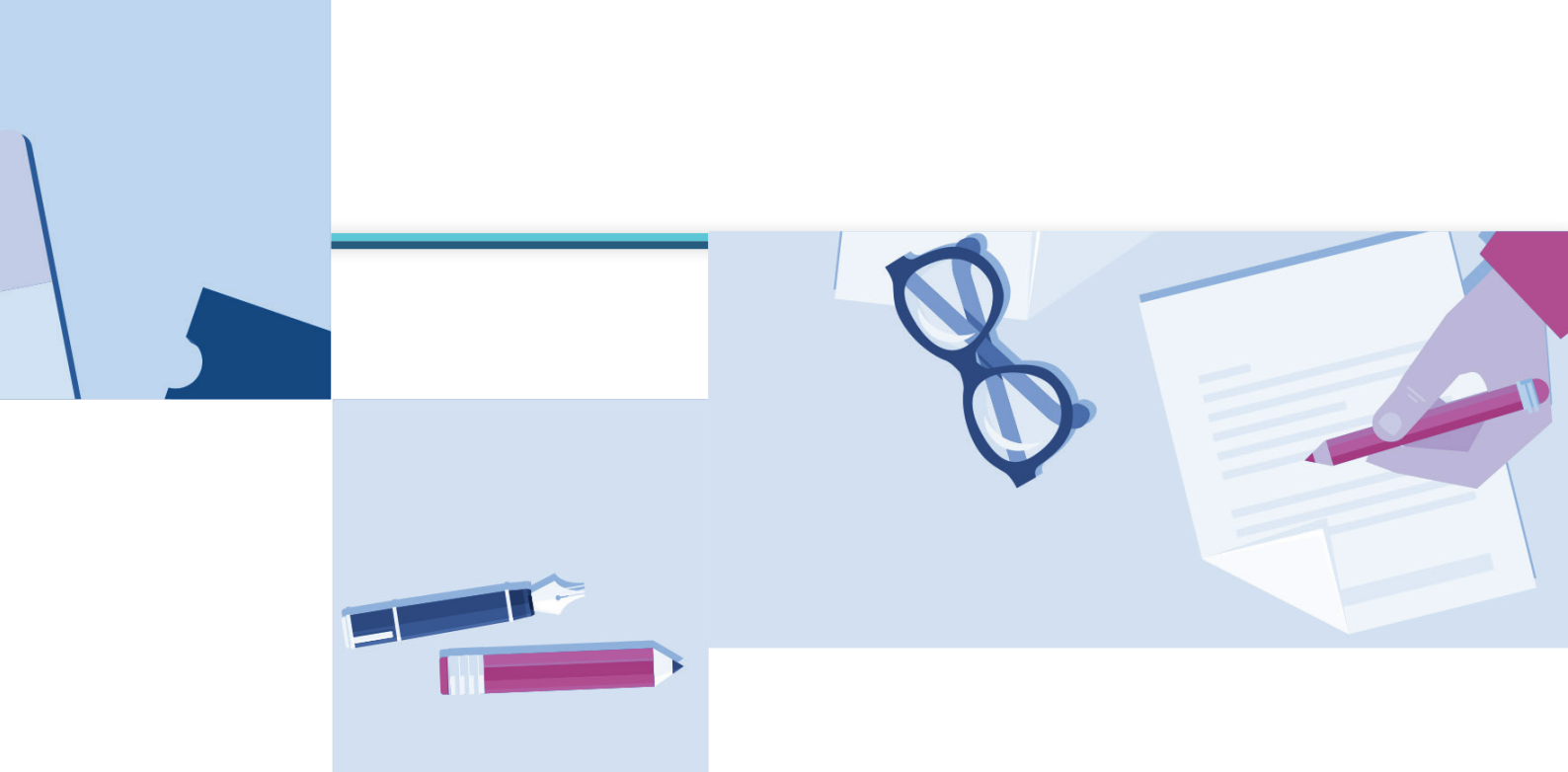
● محمد علی جمال زاده

● نمونه نثر «فارسی شکر است»

● جلال آل احمد

● نمونه نثر «مدیر مدرسه»

نگارش ۱۰۰

کارگاه یکم: نشانه‌های نگارشی و نوشتاری

- نشانه‌های نگارشی
- نشانه نوشتاری «و»
- نشانه نوشتاری «ی»
- نشانه نوشتاری «تشدید»
- نشانه نوشتاری «تنوین»
- تکلیف

کارگاه دوم: نگارش پیام‌های رسمی

- ساختار پیام نوشتاری
- نگارش پیام تقدیر و تشکر
- نگارش پیام تبریک
- نگارش پیام تسلیت
- نگارش دعوتنامه
- تکلیف

کارگاه سوم: نگارش رایانامه (ایمیل)

- نمونه متن ایمیل
- واژه‌ها و عبارتهای پیام
- تکلیف

کارگاه چهارم: نگارش متن کوتاه

- چگونه متن کوتاه بنویسیم؟
- تکلیف

کارگاه پنجم: حرف ربط و کاربرد آن در نگارش

- انواع حروف ربط
- نمونه متن با حروف ربط
- تکلیف

کارگاه ششم: املاء و روابط واژگانی

- واژه‌های هم‌آوا
- واژه‌های هم‌نگاره
- واژه‌های هم‌نام
- تکلیف

کارگاه هفتم: چند نکته کوتاه نگارشی

- ننویسیم، بنویسیم
- ترکیب نوشتاری «خوا»
- شبه جمله‌های آغازین متن
- تکلیف

ساخت زبان فارسی ۱۲۴

کارگاه یکم: فعل در ساخت منفی

- الگوی دستوری: فعل در ساخت منفی
- تکلیف

کارگاه دوم: قیدهای تاکید

- الگوی دستوری: قید تاکید و نوع فعل
- تکلیف

کارگاه سوم: ساخت جمله شرطی

- الگوی دستوری ساخت شرطی
- تکلیف

کارگاه چهارم: فارسی گفتاری، فارسی نوشتاری

- تغییرات آوایی در فارسی گفتاری
- تغییرات فعل در فارسی گفتاری
- تغییرات آوایی «را»
- تکلیف

کارگاه آمفا ۱۴۰

- آمفا چیست؟
- گواهینامه آمفا چه کاربردی دارد؟
- آمفا چه بخش‌هایی دارد؟
- آمفا کجا برگزار می‌شود؟
- نمونه آزمون بخش «گفتگو»

واژه‌آموزی

در این کارگاه‌ها می‌آموزیم

- ◀ کارگاه یکم: شبکه‌های اجتماعی «آب»
- ◀ کارگاه دوم: شبکه‌های اجتماعی «سر»
- ◀ کارگاه سوم: شبکه‌های اجتماعی «دست»
- ◀ کارگاه چهارم: شبکه‌های اجتماعی «کار»
- ◀ کارگاه پنجم: شبکه‌های اجتماعی «خوردن»
- ◀ کارگاه ششم: شبکه‌های اجتماعی «ادب و احترام»
- ◀ کارگاه هفتم: بیان درخواست

شبکه‌واژگانی «آب»

کارگاه

نوشیدنی

ورزش

رنگ

آب

ابزار

طبیعت

شبکه‌واژگانی < آب < ورزش

موج سوارى

قایق رانى

شیرجه

شنا

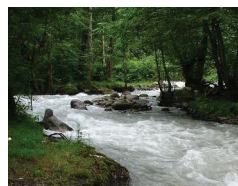
شبکه‌واژگانی < آب < طبیعت

سیل

دریا

رودخانه

چشمه

باران

شبکہ واژگانی < آب < نوشیدنی

آب میوه

آب معدنی

شبکہ واژگانی < آب < رنگ

آبی تیره

آبی

آبی روشن

آبی آسمانی

آبنا

آبخوری

آب پاش

شیر آب

گفت و گو

😊 امتحان چطور بود؟

😊 خیلی راحت بود! مثل آب خوردن!

اصطلاح

- **مِثْلِ آبِ خوردن¹**
(خیلی ساده و آسان)

در فارسی گفتاری فعل «خوردن» برای «نوشیدن» به کار می رود؛
مثلا به جای «نوشیدن آب» می توان از فعل «خوردن آب» استفاده کرد.
◀ آب می نوشم « آب می خورم.

(آب زندگی است!)

تکلیف ◀

واژه‌ها را به تصاویر وصل کنید.

چاه آب

آبنا

آبشار

آبلیمو

آبنبات

تکلیف ◀

معنی ترکیب‌های واژگانی زیر را از فرهنگ بیابید!

آبدارچی

آبدارخانه

آبخوری

آبجوش

آب سردکن

آبگرمکن

پیشنهاد!

آب را گل نکنیم
شاید این آبروان
می رود پای سپیدار
تا فرو شويد اندوه دلی

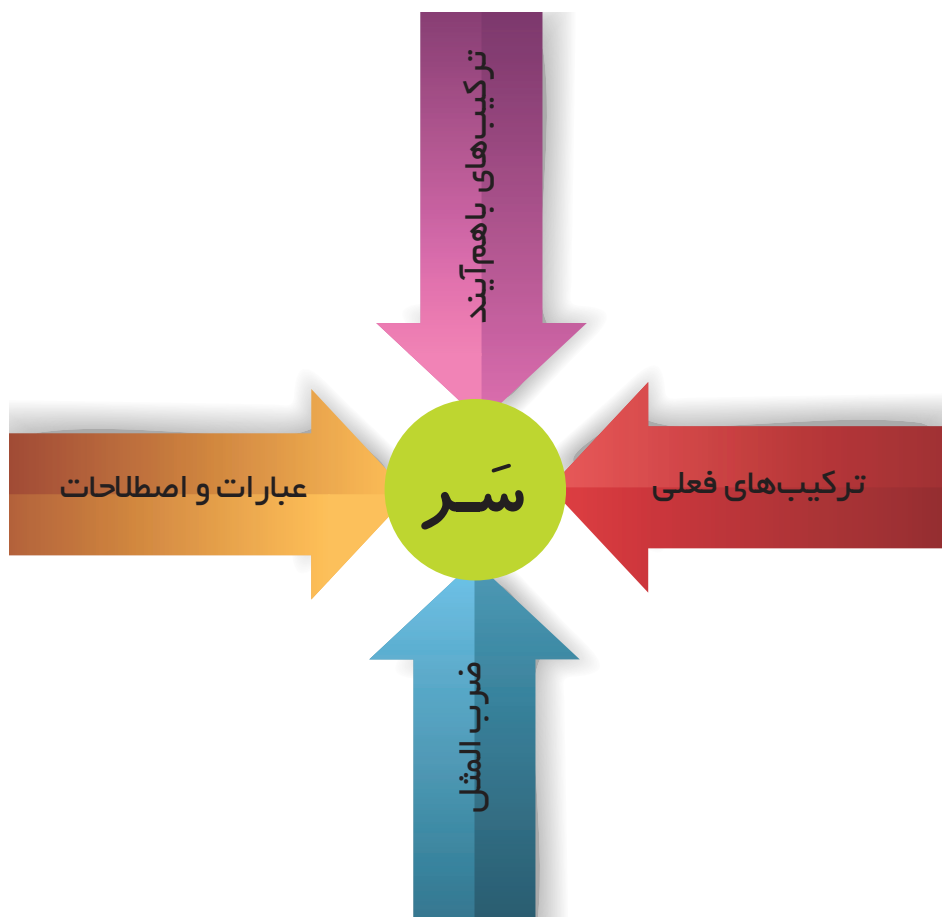
سهراب سپهری

یک «سَر» و هزار...!

اولین معنایی که از واژه «سر» به ذهن شما می‌رسد، به احتمال زیاد است. اما اگر در فرهنگ لغت به مدخل «سر» مراجعه کنید، آنوقت احتمالاً **سَر دَر گَم** خواهید شد! چون این واژه در ترکیب‌ها و عبارتهای مختلف به کار می‌رود و معانی جدید و متفاوتی ایجاد می‌شود. ممکن است از دیدن آن‌همه ترکیب و اصطلاح و واژه، **سَر تان سوت بکشد** یا **سَر درد** بگیرید و بعد با خودتان فکر کنید که برای یادگیری همه آن‌ها به **دَر دَسَر** افتاده اید! در این کارگاه، برخی از ترکیب‌ها و عبارتهایی که با واژه «سر» ساخته می‌شوند را یاد می‌گیریم:

معنی زمان

- ◀ سَرِ ماه / سال
- ◀ سَرِ ساعت
- ◀ سَرِ وقت
- ◀ سَرِ صبح / ظهر / شب

معنی مکان

- ◀ سَرِ راه
- ◀ سَرِ کلاس
- ◀ سَرِ کار
- ◀ سَرِ کوچه / خیابان / چهارراه

ترکیب‌های باهم‌آیی واژه «سَر»

الف) ترکیب‌های باهم‌آیند واژه «سَر»

◀ نکته: باهم‌آیی!

در زبان‌شناسی، به رابطه هم‌نشینی و ترکیب برخی از واژه‌ها و تشکیل یک «واحد معنایی»، باهم‌آیی می‌گویند. یادگیری ترکیب‌های باهم‌آیند برای درک و تولید زبانی مهم است.

1- collocation

سَرِ ماه: در ابتدای ماه

◀ سَرِ ماه باید اجاره رو پرداخت کنم.

سَرِ راه: در مسیر

◀ داری میای خونه، سَرِ راه از فروشگاه خرید کن!

سَرِ وقت: به موقع

◀ دیر نکنی! سَرِ وقت اینجا باش!

سَرِ کلاس: در کلاس

◀ صبح کجا بودی؟ زنگ زدم جواب ندادی؟
◀ شرمنده! سَرِ کلاس بودم!

سَرِ ساعت: به موقع

◀ قطار سَرِ ساعت حرکت می‌کنه، تاخیر نداره.

سَرِ کار: محل کار

◀ هر روز دیر می‌رسم سَرِ کار، از بس که خیابون‌ها شلوغه!

سَرِ صبح: ابتدای صبح

◀ سَرِ صبح میام دنبالت با هم بریم ورزش!

سَرِ کوچه / خیابان / چهارراه: ابتدای کوچه / خیابان / چهارراه

◀ خانم ببخشین! این نزدیکی‌ها داروخونه کجاست؟
◀ یه کم جلوتر، سَرِ چهارراه!

ج) ضرب المثل با واژه «سر»

سر و گوش آب دادن (جستجو کردن برای کسب خبر یا فهمیدن موضوعی)

- ◀ چه خبر؟ نتیجه جلسه چی شد؟
- ◀ نمی دونم! دارم می رم به سر و گوشی آب بدم ببینم چه خبره!

د) عبارات و اصطلاحات با واژه «سر»

سر به سر کسی گذاشتن (شوخی کردن)

- ◀ شنیدم می خوای ازدواج کنی!
- ◀ سر به سرم نزار.. اصلا حوصله شوخی ندارم!

سر کسی برای کاری درد کردن (علاقه به انجام کاری داشتن)

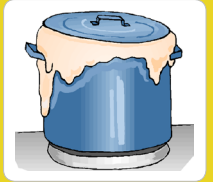
- ◀ نمی دونم چرا نمی تونم این مساله ریاضی رو حل کنم؟
- ◀ بزار ببینم! من سرم درد می کنه برای حل مساله!

سر کسی تو لاک بودن (آرام و ساکت بودن)

- ◀ رضا پسر ساکتیه. سرش تو لاک خودشه! با کسی کاری نداره...

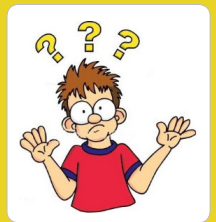
د) ترکیب‌های فعلی با واژه «سر»

- ◀ سر رفتن: لبریز شدن و ریختن
- ◀ یادم رفت زیر اجاق رو کم کنم، غذا سر رفت!

- ◀ سر زدن: به دیدار کسی رفتن (معمولا بدون اطلاع قبلی)
- ◀ دیروز بعد از ظهر، به مادربزرگم سر زدم.

- ◀ سر در آوردن: فهمیدن، دانستن (منفی: سردر نیاوردن)
- ◀ من که چیزی از حرف‌هاش سردر نیاورم!

◀ معنی عبارتهای زیر را پیدا کنید و آنها را در جمله به کار ببرید

۱. سر پیچیدن (فعل)	۵. سر و وضع (اسم)
۲. سر کشیدن (فعل)	۶. سردرگم (اسم)
۳. سر به زیر (صفت)	۷. سر کسی کلاه گذاشتن (اصطلاح)
۴. سر بلند (صفت)	۸. یک سر و هزار سودا داشتن (اصطلاح)

با واژه آشنا هستید، اما آیا می‌دانید که این واژه در ترکیب‌های مختلفی به کار می‌رود؟

برای آموختن این ترکیب‌ها و عبارتهای جدید، باید هرچه زودتر **دست به کار** شوید و آنها را به خوبی بیاموزید تا هنگام صحبت

کردن با یک فارسی‌زبان، **دست و پای خود را گم نکنید** و **دستتان رو نشود** که صحبت‌های او را نفهمیده‌اید!

در این شماره **دست کم** چند ترکیب و عبارت پرکاربرد با واژه «دست» را می‌آموزید، پس توصیه می‌کنیم که **دست روی دست**

نگذارید و مطالب این بخش را با دقت مطالعه کنید:

عبارات و
اصطلاحات

ترکیب‌های
اسمی

ضرب المثل

ترکیب‌های
فعلی

آشنایی با ساختمان واژه در زبان فارسی

زبان فارسی قابلیت‌های بسیار متنوع و جالبی برای ساختن واژه‌های جدید دارد که به آنها «فرایندهای واژه‌سازی» می‌گوییم. مهمترین و پرکاربردترین فرایندهای واژه‌سازی در زبان فارسی «فرایند اشتقاق»، «فرایند ترکیب» و «فرایند ترکیب و اشتقاق» است.

در این فرایندها، تکواژی به عنوان «پایه» در نظر گرفته می‌شود و سپس با افزوده شدن تکواژهای واژگانی و یا دستوری، واژه جدید ساخته می‌شود.

برای مثال، تکواژ واژگانی «دست» را به عنوان «پایه» در نظر می‌گیریم و این سه فرایند را بررسی می‌کنیم:

66

(تکواژ پایه)

دست [dast]

”

۱. فرایند اشتقاق

(پایه + پسوند) دستگاه [dast + gah]

(پیشوند + پایه) همدست [ham + dast]

۲. فرایند ترکیب

(پایه + تکواژ واژگانی) دستمزد [dast + mozd]

۳. فرایند ترکیب و اشتقاق

(پایه + پسوند + تکواژ واژگانی) دسته گل [dast + -e + gol]

با این مقدمه کوتاه، به سراغ نمونه‌هایی می‌رویم که با استفاده از این فرایندهای واژه‌سازی ساخته می‌شوند.

ترکیب‌های اسمی با واژه «دست»

منظور از ترکیب‌های اسمی این است که در فرایندهای واژه‌سازی زیر، مقوله دستوری واژه «اسم» است.

دست + ستاک گذشته

دست + برد (بردن)
دستبرد

پلیس جزئیات دستبرد به بانک را اعلام کرد.

دست + پخت (پختن)
دستپخت

چه غذای خوشمزه‌ای! دستپخت شما حرف نداره!

من آشپزی بلد نیستم و دستپختم خوب نیست.

دست + ستاک حال

دست + بند (بستن)
دستبند

سارا دستبندهای زیادی به دستش بسته است!

چه دستبند قشنگی! از کجا خریدی؟

دستبند

پلیس به دستِ دزد دستبند زد!

مجرم را با دستبند به دادگاه بردند.

دست + اسم

(دست + مزد)
دستمزد

کارگران آخرِ ماه دستمزدشان را دریافت می‌کنند.

مکانیک برای تعمیر ماشین، دستمزد زیادی می‌خواهد.

(دست + خط)
دستخط

امید دستخط خوبی دارد.

دستخط من خوب نیست، باید بیشتر تمرین کنم.

ترکیب‌های فعلی با واژه «دست»

منظور از ترکیب‌های فعلی این است که در فرایندهای واژه‌سازی زیر، با ترکیب (دست + فعل ساده) یک «فعل مرکب» ساخته می‌شود.

دست + فعل ساده

دست انداختن
(مسخره کردن)

◀ بچه‌های کلاس همیشه با مجید شوخی می‌کنند و او را دست می‌اندازند!

دستبرد زدن

(سرقت کردن، دزدیدن)

◀ پلیس اعلام کرد، سارقان شب گذشته به بانک بزرگ شهر دستبرد زدند.

(سارقان : دزدان)

دست زدن
(لمس کردن چیزی)

◀ رنگ خشک نشده است، لطفا دست نزنید!

دست یافتن

(کسب کردن)

◀ تیم ملی در مسابقات شنا به مدال

طلا دست یافت!

دست دادن
(باکسی)

◀ اگر کسی سرماخورده و یا مریض است با او دست ندهید!

◀ در پایان دیدار، دو رئیس‌جمهور با هم دست دادند.

دست زدن / کف زدن

(تشویق کردن)

◀ تماشاچیان برای قهرمان مسابقه دست

زدند و او را تشویق کردند.

عبارات و اصطلاحات با واژه «دست»

دست از پا درازتر آمدن / برگشتن

(ناامید و مایوس از انجام کاری برگشتن)

◀ بالاخره تونستی بلیط گنبرت بگیری؟

◀ نه بابا! کلی تو صف معطل شدیم. بلیط تموم شد! دست از پا درازتر برگشتیم!

دست کسی درد نکردن

(سپاسگزاری و تشکر کردن از کسی)

◀ به به چه غذای خوشمزه‌ای! دستپختتان عالی است. دست شما درد نکنه!

◀ دستتون درد نکنه، چقدر زحمت کشیدید!

◀ دستت درد نکنه، ممنون!

دست به عصا راه رفتن

(با احتیاط عمل کردن)

◀ در این مورد باید با احتیاط عمل کنیم و دست به عصا راه برویم!

ضرب‌المثل‌های فارسی با واژه «دست»

👉 در فارسی وقتی می‌خواهیم درباره یک فرد به صورت ناشناس صحبت کنیم، از واژه‌های «فلانی»، «یارو» و «طَرَف» (که ضمیر مبهم محسوب می‌شوند یعنی سوم شخص مفرد: او) استفاده می‌کنیم. به کاربرد این واژه در ضرب‌المثل‌های زیر توجه نمایید:

طَرَف، دستش کچه!

(یعنی آن فرد، آدم درستکاری نیست
و دزد یا جیب‌بر است)

فلانی، دستش نمک نداره!

(یعنی آن فرد، به هر کس کمک
می‌کند، کسی قدر او را نمی‌داند
و در مقابل بدی می‌بیند)

یارو، دَسِتَش به دهنش می‌رسه!

(یعنی آن فرد، توانایی مالی خوبی دارد
و محتاج کمک دیگران نیست)

تکلیف

معنی واژه‌ها و عبارات زیر را بیابید و سپس با آنها جمله بسازید.

← دست اول / دست دوم

← دست‌انداز

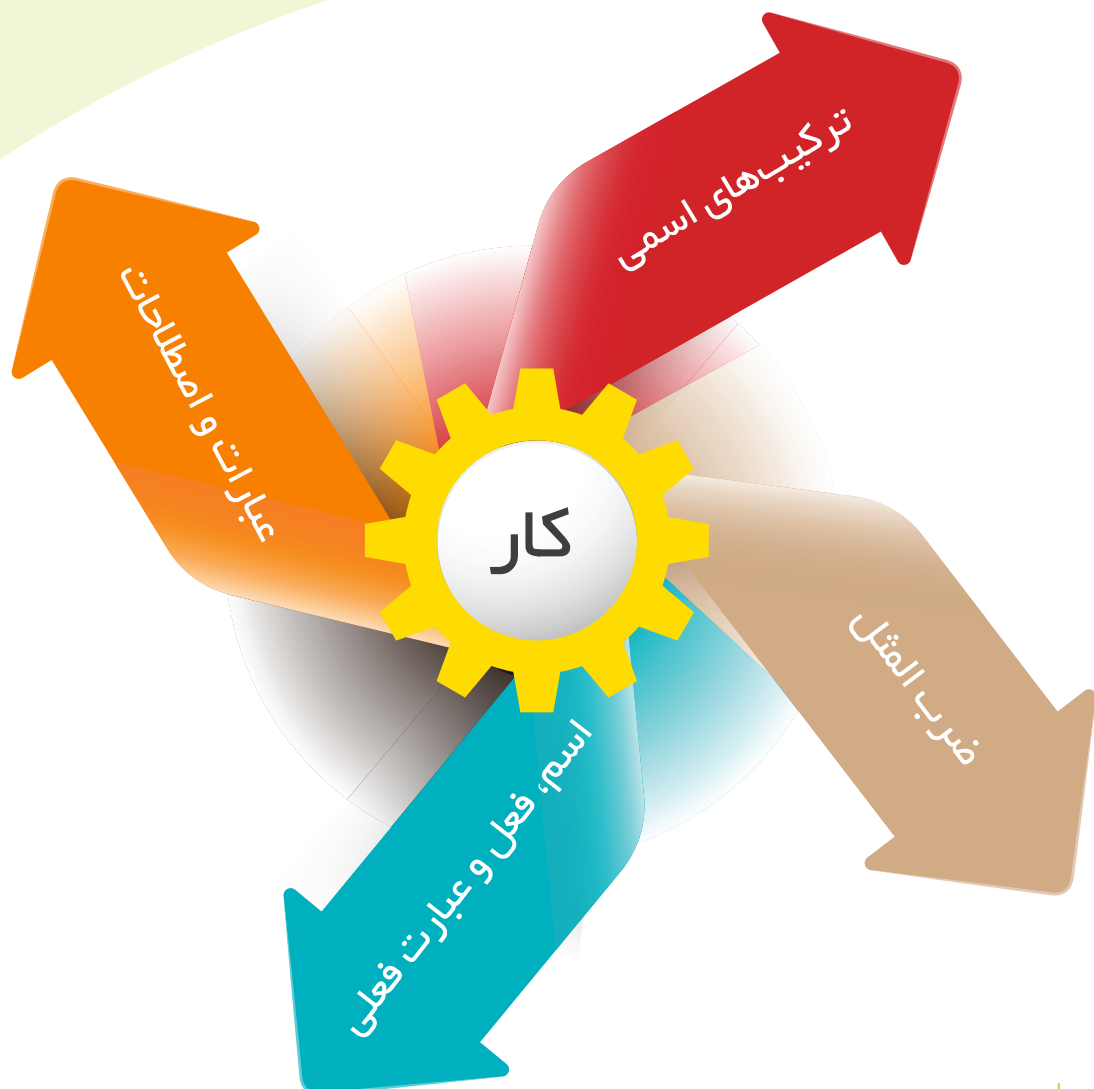
← دست دست کردن

← دستگیره

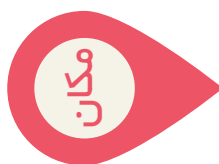
← دست تنها

← دست خالی

یکی از کارهایی که برای یادگیری بهتر واژه‌های زبان فارسی باید انجام دهید، این است که روابط واژگانی را بشناسید. برای این کار، هنگامی که واژه‌ای را می‌آموزید، سعی کنید واژه‌های مرتبط با آن را هم پیدا کنید و آنها را در جمله به کار ببرید. هرچند یادگیری همه عبارت‌ها و ترکیب‌های یک واژه کار راحتی نیست، اما یادمان باشد که فارسی‌آموزی کاری است که با تلاش و پشتکار زیاد به نتیجه می‌رسد! و به قول معروف: کار نیکو کردن از پر کردن است! در این کارگاه، برخی از ترکیب‌ها و عبارت‌هایی که با واژه «کار» ساخته می‌شوند را با هم کار می‌کنیم!

			
کارشناس	کارمند	کارفرما	کارگر
کارشناس مالی، کارشناس حقوقی، کارشناس بانکی	کارمند ساده، کارمند اداره، کارمند شرکت	کارفرمای خوب، کارفرمای سخت‌گیر، کارفرمای دقیق	کارگر ساده، کارگر ساختمانی، کارگر معدن
			
ورزشکار	جوشکار	برق‌کار	تعمیرکار (استادکار)
ورزشکار حرفه‌ای، ورزشکار غیر حرفه‌ای، ورزشکار فوتبال	جوشکار ماهر، جوشکار حرفه‌ای، جوشکار صنعتی	برق‌کار ساختمانی، برق‌کار ساده، برق‌کار نیمه ماهر، برق‌کار ماهر	تعمیرکار لوازم خانگی، تعمیرکار یخچال، تعمیرکار تلویزیون

	
کارخانه	کارگاه
کارخانه فولاد، کارخانه لاستیک سازی، کارخانه پارچه بافی	کارگاه نجاری، کارگاه خیاطی، کارگاه آموزشی ...

۲ اسم، فعل و عبارت فعلی با واژه «کار»

کاربردهای معنایی «کار» و «کار کردن»

کار (اسم)

- ✓ شغل: مریم بعد از ظهرها در کتابفروشی کار می‌کند اما کار اصلی او، روزنامه‌نگاری است. (شغل اصلی او..)
- ✓ مسئولیت: کار امروز من این است که مراقب بچه‌ها باشم! (وظیفه و مسئولیت امروز من...)
- ✓ موضوع: دنبال این کار رو بگیر تا زودتر به نتیجه برسی! (پیگیر این موضوع باش..)
- ✓ تلاش: برای موفقیت، هر کاری بتوانم انجام می‌دهم. (تمام تلاشم را می‌کنم)

کار کردن (مصدر)

- ✓ شاغل بودن: محسن در این اداره کار می‌کند. (شاغل است)
- ✓ مشغول بودن: الان نمی‌توانم با تلفن صحبت کنم، کار دارم. (مشغول و گرفتار انجام کاری هستم)
- ✓ قابل استفاده بودن: این ساعت خراب شده، کار نمی‌کنه! (سالم نیست)
- ✓ به کار بردن: در بافت این لباس، نخ ابریشم کار کرده‌اند. (نخ ابریشم استفاده شده است)

عبارت فعلی واژه «کار»

عبارت فعلی، فعلی است که از چند جزء تشکیل شده است. معمولاً یک بخش آن حرف اضافه است. به این نمونه‌ها دقت کنید، این ترکیب‌ها از (حرف اضافه + اسم + مصدر) ساخته شده‌اند و یک عبارت فعلی را تشکیل داده‌اند.

به کار افتادن (درست شدن)

به کار بردن، به کار گرفتن (استفاده کردن)

به کار انداختن (درست کردن)

به کار رفتن (استفاده شدن)

در تهیه حلوی ایرانی، گلاب و زعفران به کار می‌رود.

زَعْفَرَان

از کار افتادن (خراب شدن)

موتور ماشین از کار افتاده است و کار نمی‌کند!

کارمندِ پرکارِ کار راه انداز

- سرش تو کار خودشه و کاری به کار کسی نداره.
- سعی می کنه کار همه رو راه بندازه، یعنی **اگه** از دستش کاری بریاد،
- حتما کمک می کنه تا زودتر کارها راه بیافته. خلاصه اینکه، کارش درسته!

✓ پرکار (پر تلاش)

- ✓ کار راه انداز (کسی که به دیگران کمک می کند تا کار آنها انجام شود) کار راه انداختن
- ✓ سر کسی تو کار خودش بودن (بی حاشیه بودن در انجام کار) کاری به کار کسی نداشتن
- ✓ از دست کسی کاری بر آمدن (انجام کاری از عهده کسی بر آمدن)
- ✓ کار راه افتادن (انجام شدن کار)
- ✓ کار کسی درست بودن (قابل اعتماد و درست کار)

کارمندِ کم کارِ از زیرکار در رو

- خدا نکنه کارت بهش بیافته!
- یا از زیر کار در میره یا کار رو لنگ می کنه یا اینکه کلاً کار رو می خوابونه!
- یعنی **اگه** کارت پیشش گیر کنه، کارت زاره!
- کاریش هم نمیشه کرد! اینطوریه دیگه!

✓ کم کار (کم تلاش)

- ✓ از زیر کار در رو (سهل انگار، کسی که با جدیت کار نمی کند)، از دیر کار در رفتن
- ✓ کار کسی به کسی افتادن (محتاج کمک کسی بودن)
- ✓ کار را لنگ کردن (در کار وقفه ایجاد کردن)
- ✓ کار را خواباندن (کار را تعطیل کردن)
- ✓ کاری پیش کسی گیر بودن (منتظر انجام کار بودن)
- ✓ کار کسی زار بودن (نا امید بودن از انجام کار)

«عجله کار شیطان است»

↪ وایسا کارت دارم! کجا می‌ری؟

↪ عجله دارم، سرِ کارم دیر شده!

↪ باشه، اما عجله نکن! عجله کار شیطونه ها!

«کار از محکم کاری عیب نمی‌کند»

↪ چه کار می‌کنی!! دیوار رو سوراخ کردی! یه میخ بسه برای این تابلو!

↪ عیب نداره! کار از محکم کاری عیب نمی‌کنه!

تکلیف

«معنی» و «مقوله دستوری» واژه‌های زیر را پیدا کنید و آنها را در جمله به کار ببرید!

← ریزه کاری

← ریاکار

← کار و بار

← سرکار گذاشتن

← از کار افتاده

← کار خیر

← کار آموز

← گناه کار

← شب کار

← طمع کار

”نیایش“

تو خوشنودباشی و ما رسگار

خدا یا پختان کن سرانجام کار

شبکه واژگانی
«خوردن»

۵

کارگاه

همنشینی و ترکیب واژگانی در زبان فارسی بسیار متنوع و جالب است. مثلا به فعل «خوردن» توجه کنید: احتمالا اولین چیزی که به ذهن شما می‌رسد، معنی «خوردن غذا» است! اما نه... همیشه به این سادگی نیست. متن زیر را بخوانید!
«گل خوردن، حرص خوردن، جم خوردن، حال به هم خوردن...» آیا این ترکیب‌ها، با معنی اول خوردن ارتباطی دارد؟

دیروز برای تماشای مسابقه فوتبال به

منزل یکی از دوستان رفتیم. تیم ما پنج گل خورده

بود و بازی داشت تمام می‌شد. دوستم رضا خیلی عصبانی بود.

بهش گفتم: «بابا، اینقدر حرص نخور، فوتبال همین‌ه دیگه!» با عصبانیت داد

کشید و گفت: «آخه حرص خوردن داره! ببین، بازیکن‌های تیم ما اصلا

جُم نمی‌خورن، فقط وایستادن تا گُل بخورن! واقعا که!.. از این بازی

ضعیف دیگه حالم بهم می‌خوره!...»

در این کارگاه، برخی از واژه‌ها و ترکیب‌هایی که با فعل «خوردن» ساخته می‌شوند را مرور می‌کنیم.

<p>خوردن (جویدن) آدامس خوردن</p>	<p>خوردن (مصرف کردن) (دارو، قرص، شربت، ویتامین و ...)</p>	<p>خوردن (نوشیدن) (نوشیدنی‌ها: آب، چای، قهوه، شیر، آب میوه و ...)</p>	<p>خوردن (وعده غذایی) (صبحانه/ناهار/عصرانه/شام)</p>
 <p>سِرِ کلاس آدامس نخور!</p>	 <p>سردرد داشتم، قرص خوردم!</p>	 <p>چای می‌خوری یا قهوه؟</p>	 <p>دیروز ناهار چی خوردی؟</p>
<p>حِرص خوردن</p>	<p>کتک خوردن</p>	<p>سُر خوردن (لیز خوردن)</p>	<p>زمین خوردن</p>
 <p>رئیس خیلی عصبانی بود و حرص می‌خورد!</p>	 <p>بچه‌ها با هم دعوا می‌کردند، امین حسابی کتک خورد!</p>	 <p>زمین خیس بود، سُر خوردم.</p>	 <p>پسر بچه با سر به زمین خورد.</p>
<p>افسوس خوردن حسرت خوردن</p>	<p>غصه خوردن غم خوردن</p>	<p>گول خوردن فریب خوردن</p>	<p>قسم خوردن سوگند خوردن</p>
 <p>حسرت گذشته را نخور!</p>	 <p>پیرمرد ناراحت بود و غصه می‌خورد.</p>	 <p>پینوکیو باز هم گول خورد!</p>	 <p>سوگند می‌خورم که حقیقت را بگویم!</p>

به هم خوردن

ماشین‌ها **به هم خوردند** و شیشه یکی از ماشین‌ها ترک خورد.

۱

فروشنده قیمت نهایی را نپذیرفت و معامله **به هم خورد**.

۲

چه فیلم بد وحشتناکی! آه، حالم **به هم خورد!**

۳

دیروز سرگیجه داشتم و حالم **به هم خورد!**

۴

تکلیف: جمله‌ها ۱ تا ۴ را با فعل‌های هم‌معنی باز نویسی کنید.

۱. ماشین‌ها تصادف کردند (به هم برخورد کردند) و

۲.

۳.

۴.

گول زدن / گول خوردن

فریب خوردن

حکایت زاغ و روباه

این حکایت پندآموز و زیبا، اثر نویسنده معروف فرانسوی ژان دو لافونتن^۱ است. در ایران آقای حبیب یغمایی آن را به شعر ساده‌ای به زبان فارسی ترجمه کرده است:

زاغکی قالب پنیری دید

به دهان بر گرفت و زود پرید

بر درختی نشست در راهی

که از آن می گذشت روباهی

روباه، زاغ را فریب می دهد و گول می زند
(فریب دادن / گول زدن)

روبه پرفریب و حیل ساز

رفت پای درخت و کرد آواز

گفت: به به چقدر زیبایی!

چه سری، چه دمی، عجب پایی!

پر و بالت سیاه رنگ و قشنگ

نیست بالاتر از سیاهی رنگ

گر خوش آواز بودی و خوش خوان

نبودی بهتر از تو در مرغان

زاغ، فریب روباه را می خورد
(گول خوردن / فریب خوردن)

زاغ می خواست قار قار کند

تا که آوازش آشکار کند

طعمه افتاد چون دهان بگشود

روبهک جست و طعمه را بر بود.

روباهِ مکار، حیله‌گر (پرفریب)

گول زدن

روباه مکار زاغ را گول زد.

فریب دادن

روباه حیله‌گر زاغ را فریب داد.

زاغِ زودباور، ساده‌لوح (ساده دل)

گول خوردن

زاغِ زودباور از روباه گول خورد.

فریب خوردن

زاغِ ساده‌لوح از روباه فریب خورد. (فریب روباه را خورد)

◀ **تکلیف:** این حکایت را به نثر بازنویسی کنید.

روزی زاغی (کلاغی) قالب پنیری دید و

.....

.....

.....

.....

.....

.....

اصطلاحات فارسی با «خوردن» و «نخوردن»

نان به نرخ روز خوردن

طبق شرایط و اوضاع روز عمل کردن

✓ آدم نان به نرخ روز خور!

(کسی که با توجه به شرایط و برای کسب سود و منفعت، رفتار و گفتارش تغییر می‌کند)

کاریکاتور^۲

آب از آب تکان نخوردن

✓ فکر می‌کردیم با انتشار خبر، قیمت‌ها خیلی بالا برود، اما آب از آب تکان نخورد!

(بر خلاف انتظار وقتی اتفاقی رخ نمی‌دهد و جنجال یا هیاهو ایجاد نمی‌شود. شرایط آرام و بدون تغییر)

آب توی دل کسی تکان نخوردن

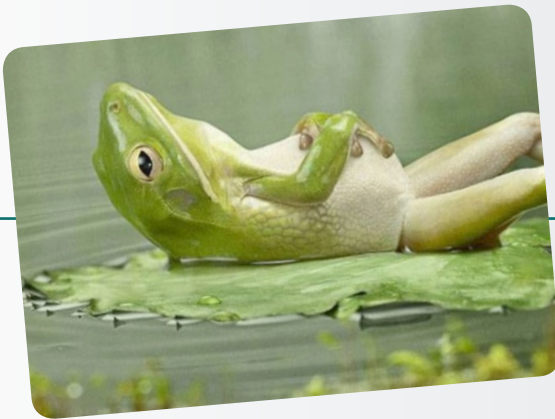
آرامش کامل داشتن، به مشکل بر نخوردن

✓ کاری می‌کنم که آب توی دل تو تکان نخورد!

(از تو به خوبی مراقب و حمایت می‌کنم تا مشکلی برای تو پیش نیاید)

✓ او طوری زندگی می‌کند که آب توی دلش تکان نمی‌خورد!

(طوری زندگی می‌کند که مشکلی برای او پیش نیاید و به دردسر نیافتد)

تکلیف

با استفاده از فرهنگ واژگان، معنی فعل خوردن در جمله‌های زیر را پیدا و آنها را بازنویسی کنید.

← این کلید به این قفل نمی‌خورد!

← از این طبقه، ده تا پله می‌خورد تا پشت بام!

← رنگ پیراهنم به رنگ کتم نمی‌خورد!

← آخر این خیابون به کجا می‌خوره؟

برای رعایت ادب و احترام در گفتار و نوشتار از این واژه‌ها و عبارتها استفاده می‌کنیم:

«عنوان‌ها در گفتگوی غیر رسمی و دوستانه»

[آقا + نام] (آقا رضا - آقا سینا، آقا پارسا)

[نام + آقا] (علی آقا، محمد آقا.)

[نام + خانم] (مریم خانم، سارا خانم)

اسامی غیر ایرانی

[آقای + نام] (آقای ژان، آقای ادوارد)

[خانم + نام] (خانم ماریا، خانم الیزابت)

حاج آقا (برای احترام به افراد مُسن (پیر))

حاج خانم

«عنوان‌ها در گفتگو و نوشتار رسمی»

آقای ... (نام خانوادگی)

جناب آقای ...

جناب آقای دکتر ... (عنوان شغلی که معمولاً دکتر یا مهندس است)

جناب آقای مهندس ...

خانم ... (نام خانوادگی)

سرکار خانم^۱ ...

سرکار خانم دکتر ...

◀ در زبان فارسی و فرهنگ ایرانی، فقط دوستان و نزدیکانمان را بدون عنوان و با نام، خطاب می‌کنیم.^۳

◀ برای سایر افراد از عنوان مناسب استفاده می‌کنیم.

1- Частан човек

3- Позвати

2- Уважена госпођа

● تشکر و قدردانی

◀◀ واژه ها و عبارات های بیان تشکر و قدردانی

- ◀ سپاس!
- ◀ (بسیار / خیلی) سپاسگزارم!
- ◀ تشکر!
- ◀ (بسیار / خیلی) متشکرم!
- ◀ تشکر می کنم!
- ◀ (خیلی) ممنون!
- ◀ (بسیار / خیلی) ممنونم!
- ◀ مرسی!
- ◀ (خیلی) لطف کردید!
- ◀ (خیلی) محبت کردید!
- ◀ (خیلی) زحمت کشیدید!
- ◀ (خیلی) به زحمت افتادید!

گفت و گو:

- دست شما درد نَکَنه!
- دستتون درد نکنه!

- ◀ بفرمایید، این هم کتابی که می خواستید!
- ▶ دست شما درد نکنه، خیلی ممنونم.

● عذرخواهی

◀◀ واژه ها و عبارات های بیان عذرخواهی

گفت و گو:

- 😊 چرا دیروز به جلسه نیومدی؟
- 😞 ببخشید! عذر می خوام! کاری برام پیش اومد نتونستم بیام!

- ◀ (خیلی / واقعاً) ببخشید!
- ◀ مَعذِرَت می خوامم (معذرت می خوام)
- ◀ عذرخواهی می کنم
- ◀ شَرْمَنده ام، خیلی عذر می خوام!
- ◀ مُتأسِّفم، ببخشید!

تعارف

تعارف^۱ از ویژگیهای مهم فرهنگ ایرانی است. یکی از مفاهیم تعارف، احترام و تشکر زیاد است!

◀ برخی عبارات های بیان تعارف

• جای شما خالی!^۲

با این عبارت، به طرف مقابل می‌گوییم که هنگام شادی و خوشحالی به یاد او بوده‌ایم.

گفت و گو:

◀ تعطیلات رفتیم گردش، خیلی خوش گذشت... جای شما خالی!

▶ ممنونم. دوستان به جای ما!

• قابلی نداره!^۳

هنگامی که مشتری یا خریدار، جنس یا کالایی را می‌خرد، فروشنده معمولاً پیش از گفتن قیمت، این عبارت را بیان می‌کند.

گفت و گو:

◀ ببخشید، قیمت این کیف چنده؟

▶ قابلی نداره! هشتاد هزار تومان!

• ببخشید، پشتم به شماست!^۴

وقتی که جایی می‌نشینید یا می‌ایستید که پشتتان به کسی است، از این عبارت استفاده می‌کنید.

گفت و گو:

◀ ببخشین، پشتم به شماست!

▶ اختیار دارید، خواهش می‌کنم!

1- Compliment

2- Недостајао/-ла си нам.

3- Само изволи!

4- Извините што сам Вам окренуо/-ла леђа.

● بیان درخواست

بیان درخواست، یکی از پرکاربردترین نقش‌های زبانی است. در زبان فارسی نوع درخواست، به دو گروه درخواست دوستانه (غیر رسمی) و درخواست رسمی قابل دسته‌بندی است. برای هر کدام از این موقعیت‌های دوستانه و رسمی، عبارت‌ها و ساختارهای دستوری متفاوتی به کار می‌رود

عبارت درخواست	فعل
میشه ؟	
میشه لطفا ؟	وجه التزامی
میشه لطف کنی.... ؟	(دوم شخص مفرد)
اگه میشه	

نوع درخواست:
دوستانه (غیر رسمی)

- ◀ میشه در رو ببندی؟
- ◀ میشه لطفا خودکارت رو به من بدی؟
- ◀ میشه لطف کنی فردا کتاب رو برام بیاری؟
- ◀ سر کارم! اگه میشه به ساعت دیگه به من زنگ بزن.

عبارت‌های درخواست	فعل
میشه لطف کنید.... ؟	
میشه خواهش کنم..... ؟	وجه التزامی
اگه ممکنه لطف بفرمایین.....	(دوم شخص جمع)
اگه زحمتی نیست، لطفا.....	

نوع درخواست:
رسمی

- ◀ میشه لطف کنید در رو ببندید؟
- ◀ میشه خواهش کنم کیفیتون رو از اینجا بردارین؟
- ◀ اگه ممکنه لطف بفرمایین و فردا تماس بگیرین!
- ◀ اگه زحمتی نیست، این کتابها رو به خانم مرادی برسونین!

نکته

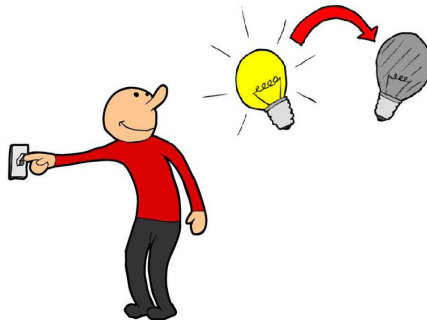
در بیان درخواست به صورت سوالی، آهنگ کلام همواره خیزان است.

تکلیف

با توجه به موقعیت‌های زیر جمله بسازید و با دوست خود گفتگو کنید!

نوع درخواست	موقعیت	درخواست
دوستانه (غیر رسمی)	کلاس	آوردن جزوه درسی
	میز شام	دادن نمکدان
	منزل	خاموش کردن لامپ

نوع درخواست	موقعیت	درخواست
رسمی	بانک	بازکردن حساب
	هتل	پرکردن فرم
	رستوران	آوردن صورت حساب

پسوندهای
واژه‌ساز

کارگاه

یکی از فرایندهای واژه‌سازی در فارسی وندافزایی¹ است. یعنی با اضافه شدن یک یا چند وند به پایه، واژه جدید ساخته می‌شود.

◀ به این نمونه دقت کنید

دانشگاه: دان (پایه) + ش (پسوند اسم ساز) + گاه (پسوند مکان ساز)

آشنایی با وندهای فارسی می‌تواند به شما کمک کند تا واژه‌ها را زودتر و بهتر بیاموزید.

◀ برخی از پسوندهای مکان ساز را با هم مرور می‌کنیم:

◀ مثال

◀ پسوند مکان ساز

دانشگاه، آرایشگاه، خوابگاه، فروشگاه،
ایستگاه، فرودگاه، استراحتگاه، تفریحگاه،
پژوهشگاه، نمایشگاه، جایگاه، **آزمایشگاه**،
اقامتگاه، بازداشتگاه

- گاه

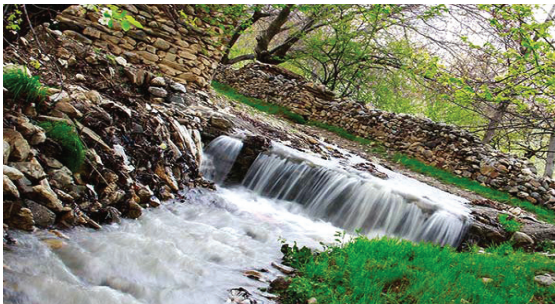
بیمارستان، گلستان، نگارستان، **بوستان**،
کردستان، (نام برخی از کشورها):
آرمنستان، صربستان، تاجیکستان،
عربستان، بلغارستان...

- ستان

دانشکده، **پژوهشکده**، دهکده

- گده

چشمه سار، کوهسار

- سار

لاله زار، چمن زار، گل زار

- زار

نمکدان، قندان

- دان

تکلیف

معنی واژه های زیر را به کمک پسوندها حدس بزنید!

گرمسیر

کارزار

شالیزار

گندمزار

دبیرستان

شبستان

کوهستان

سردسیر

کاهدان

کاهدان

خوکدان

نارنجستان

درگاه

شکارگاه

منزلگاه

بندرگاه

بهار آمده است!

آی آدم!

از خواب بیدار شو

از تاریکی خود بیرون بیا

سایه ات را پشت سرت بگذار

و چشمان سنگینت را باز کن

بهار آمده است!

آی آدم!

مانند آسمان پس از باران شادی کن

مانند شب‌نم سپیده ظاهر شو

مانند اولین گل لاله به خورشید تعظیم کن

مانند طبیعت دوباره متولد شو

بهار آمده است!

آی آدم!

مانند خانه تکانی، روحت را پاک و زیبا کن

مانند شب‌نم روی گلبرگ، بدرخش

مانند سبزه نرورز سبز و تازه باش

و مانند کودکان لبخند بزن

بهار آمده است!

از خواب بیدار شو
از تاریکی خود بیرون بیا
سایه ات را پشتت سرت بگذار
و چشمان سنگینت را باز کن
بهار آمده است!

آی آدم!

مانند آسمان پس از باران شادی کن
مانند شب‌نم سپیده ظاهر شو
مانند اولین گل لاله به خورشید تعظیم کن
مانند طبیعت دوباره متولد شو
بهار آمده است!

آی آدم!

مانند خانه تکانی روحت را پاک و زیبا کن
مانند شب‌نم روی گلبرگ، بدرخش
مانند سبزه نرورز سبز و تازه باش
و مانند کودکان لبخند بزن

شیراز، امارت نارنجستان قوام.

منزل قوام الملک حاکم فارس.

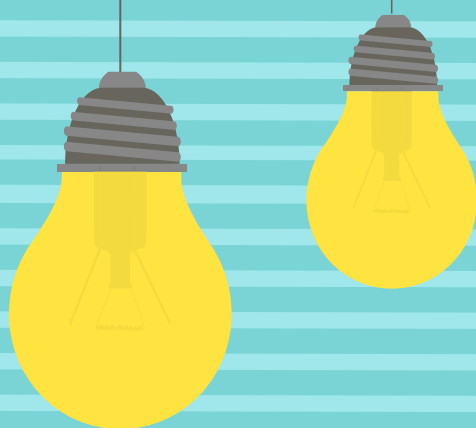
۱۸۸۸ میلادی

۱۲۶۷ شمسی

خواندن و درک متن

در این کارگاه‌ها می‌آموزیم

- ◀ کارگاه یکم: آشنایی با شاعران ایران
- ◀ کارگاه دوم: طنز و شوخی در فارسی
- ◀ کارگاه سوم: ایران شناسی
- ◀ کارگاه چهارم: سفره خانه ایرانی
- ◀ کارگاه پنجم: متن های خواندنی
- ◀ کارگاه ششم: متن های خبری
- ◀ کارگاه هفتم: آشنایی با ادبیات داستانی ایران

تقویم بزرگداشت^۱ شاعران و دانشمندان

در تقویم ملی ایران، روزهایی به نام شاعران و دانشمندان بزرگ ایرانی نام‌گذاری شده است.

فصل بهار		
فروردین	اردیبهشت	خرداد
۲۵ فروردین: روز بزرگداشت عطار نیشابوری	۱ اردیبهشت: روز بزرگداشت سعدی	۱ خرداد: روز بزرگداشت ملاصدرا
	۲۵ اردیبهشت: روز بزرگداشت فردوسی	
	۲۸ اردیبهشت: روز بزرگداشت خَیّام	

با دو شاعر بزرگ ایرانی آشنا شویم

۱. سعدی

سعدی شیرازی

نام اصلی: ابومحمد مُصلِح‌الدین بن عبدالله

زاد روز: حدود ۶۰۶ هجری قمری (۱۲۱۰ میلادی)

درگذشت: حدود ۶۹۱ هـ.ق. (۱۲۹۲ میلادی)

لقب: استاد سخن، شیخ اجل، شیرین سخن

آثار مهم: گلستان (به نثر) و بوستان (به نظم)

سعدی از مهمترین شاعران و نویسندگان ایران است.

او در شیراز به دنیا آمد، در آنجا درس خواند و سپس از شیراز به بغداد رفت و در مدرسه نظامیه به تحصیل پرداخت.

سعدی به کشورها و شهرهای زیادی سفر کرد و پس از بازگشت به شیراز، دو اثر ارزشمند «گلستان» و «بوستان» را نوشت. بیشتر

آثار او پیام‌های اخلاقی^۲ دارند.

1- Комеморативни календар

2- Поука

وقتی به **جهل** جوانی **بانگ** بر مادر زدم، **دل آزرده** به کنجی نشست و گریان همی گفت: مگر **خردی** فراموش کردی که **درشتی** می کنی!؟

هنگامی که جوان و نادان بودم، روزی بر سر مادرم فریاد کشیدم و تندى کردم. او ناراحت شد، گریه کرد و گفت: آیا کودکی خودت را فراموش کرده‌ای که به من بی‌احترامی می کنی؟

خردی: کودکی

جهل: نادانی

درشتی کردن: تندى کردن، پرخاش کردن، بی احترامی کردن

بانگ زدن: فریاد کشیدن

حکایت: داستان کوتاه با پیام اخلاقی

دل آزرده: ناراحت

کنج: گوشه

۲. فردوسی

حکیم فردوسی، در میان همه شاعران ایرانی جایگاه ویژه‌ای دارد. تنها کتاب او، شاهنامه، یکی از بزرگترین کتابهای شعر حماسی^۱ جهان است. او بیش از سی سال از عمر خود را صرف نوشتن شاهنامه کرد و با این اثر از زبان، ادبیات و فرهنگ ایرانی پاسداری نمود.

فردوسی کتاب شاهنامه را بیش از هزار سال پیش نوشت اما امروز فارسی زبانان و کسانی که زبان فارسی را آموخته اند، می توانند آن را بخوانند و از داستانها، افسانه‌های آن لذت ببرند.

به کوشش همه دست نیکی بریم
همان به که نیکی بود یادگار

بیاتا جهان را به بد نسپریم
نباشد همی نیک و بد، پایدار

نسپریم: نسپاریم < سپردن >

به: بهتر

فصل پاییز

در تقویم ملی ایران، روزهایی به نام دانشمندان، شاعران و نویسندگان بزرگ ایرانی نام گذاری شده است.

ماه مهر	
روز بزرگداشت مولانا	۸ مهر
روز بزرگداشت حافظ	۲۰ مهر

با این دو شاعر ایران
بیشتر آشنا می‌شویم:

مولانا

نام اصلی: جلال الدین محمد بلخی

لقب‌ها: مولانا، مولوی، رومی

زادروز: مهر ماه سال ۵۸۴ هجری خورشیدی (۱۲۰۷ میلادی)

درگذشت: دی ماه ۶۵۲ هجری خورشیدی (۱۲۷۳ میلادی)

آثار مهم: مثنوی مولوی، دیوان شمس، فیه مافیه

مولانا یکی از بزرگترین شاعران و عارفان پارسی‌گوی ایرانی است که شهرت جهانی دارد.

کتاب مثنوی معنوی در شش دفتر و از بیست و شش هزار بیت تشکیل شده است. مولانا در این کتاب بیش از چهارصد داستان و حکایت را به زبان ساده و شیرین بیان می‌کند که مضمون بیشتر آنها عرفانی، اخلاقی و حکمی است.

چهار نفر (فارس زبان، ترک، عرب و یونانی) در راهی همسفر بودند. خسته و گرسنه به شهری رسیدند.

یکی از اهالی آن شهر، پولی به آنها داد تا برای خودشان چیزی بخرند و بخورند.

فارسی زبان گفت: من می‌خواهم با این پول انگور بخرم.

عرب زبان (تازی گو) گفت: نه! من عنب می‌خواهم!

مرد ترک زبان گفت: من عنب نمی‌خواهم، اُزم بخریم!

مرد یونانی گفت: هیچکدام از اینها نه، با این پول استافیل بخریم.

آنها از نادانی و جهل با هم دعوا می‌کردند، هر کدام می‌خواست چیزی را که دوست دارد بخرد و به خواسته دیگری توجهی نداشت.

آنقدر ناراحت بودند که یکدیگر را با مشت می‌زدند.

مُشت بر هم می‌زدند از ابله‌ی

پُر بُدند از جهل و از دانش

حکیمی از آن راه می‌گذشت، به حرفهای آنها گوش کرد و جلو آمد

دست نگه دارید! صبر کنید! آیا می‌خواهید مشکل شما را حل کنم؟

آنها گفتند: چگونه؟ ما همین یک درهم را داریم و چیزهای مختلفی می‌خواهیم!

حکیم گفت: شما حرف یکدیگر را نمی‌فهمید، اگر به حرف من گوش کنید، من با همین یک درهم، خواسته شما را بر آورده می‌کنم!

پس بگفتی او که من زین یک درم

آرزوی جمله‌تان را می‌دهم

آنها پذیرفتند و پول را به حکیم دادند.

او برایشان برایشان «انگور» خرید. آنها وقتی دیدند که همان چیزی است که دوست دارند، خوشحال شدند و دعوا به پایان رسید.

به نظر شما پیام اخلاقی این داستان چیست؟

نظرتان را بنویسید و با دوستانتان درباره آن گفتگو کنید

حافظ

نام اصلی: شمس‌الدین محمد

لقب: لسان‌الغیب

زادروز: سال ۷۲۷ هجری قمری (۱۳۲۵ میلادی)

درگذشت: سال ۷۹۲ هجری قمری (۱۳۸۹ میلادی)

آثار مهم: دیوان حافظ

حافظ شاعر بزرگ ملی ایران و از مشهورترین شاعران جهان است. اشعار او بیشتر غزل هستند که به غزلیات حافظ معروف است. نام حافظ به این دلیل به او نسبت داده شده است که «حافظ قرآن» بوده است و او بارها در غزلیاتش به تاثیر قرآن در زندگی و آثارش تاکید کرده است:

صبح خیزی و سلامت طلبی چون حافظ هر چه کردم همه از دولت قرآن کردم

شاید به جرات بتوان گفت که پس از قرآن، غزلیات حافظ کتابی است که در بیشتر خانه‌های ایرانیان وجود دارد. ایرانی‌ها شعر حافظ را حفظ می‌کنند، در مراسم‌های مختلف از جمله مراسم شب یلدا می‌خوانند و از حکمت‌های آن بهره‌مند می‌شوند. یکی از زیباترین پیام‌های جهانی حافظ در این بیت آمده است:

آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است با دوستان مُروّت، با دشمنان مُدارا

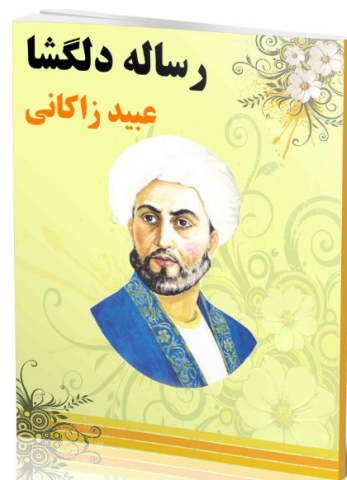
اگر می‌خواهید در این جهان و در سرای آخرت آرامش داشته باشید به این دو نکته توجه کنید: با دوستانتان با مروت (جوانمردی، انصاف، دوستی و مهربانی) رفتار کنید و با دشمنانتان مدارا کنید (با بردباری، صبر و نرمی رفتار کنید)

طنز و شوخی
در فارسی

۲
کارگاه

عَبیدزاکانی

شاعر، نویسنده و طنزپرداز ایرانی
قرن هشتم هجری (قرن یازدهم میلادی)
آثار مهم: رساله دلگشا، منظومهٔ موش و گربه، رباعیات

چند نمونه از طنزهای کوتاه عبیدزاکانی در کتاب رسالهٔ دلگشا

بُهانه

شخصی از دوستش خواست تا اسبی به او امانت دهد.
دوستش گفت: «اسب دارم اما سیاه است».
او پرسید: مگر نمی شود سوار اسب سیاه شد؟
دوستش گفت: چون نمی خواهم اسبم را به تو قرض دهم،
همین بهانه کافی است!

- بُهانه: عذر < بهانه آوردن
- امانت دادن: قرض دادن
- امانت گرفتن: قرض گرفتن

تَدبیر

شخصی به دوستش گفت: چشمم درد می کند، تدبیر چیست؟
دوستش گفت: پارسال دندان من درد می کرد، آن را کشیدم!

- تدبیر: چاره
- تدبیر چیست؟: چه کار کنم؟
- کشیدن دندان: بیرون آوردن دندان

دزد حاضر جواب

مردی با نردبان به باغی می رفت تا میوه بدزد.
صاحب باغ رسید و پرسید: در باغ من چه کار می کنی؟
دزد گفت: نردبان می فروشم!
صاحب باغ با تعجب گفت: در باغ من نردبان می فروشی؟!
دزد زیرک جواب داد: نردبان مال من است. هر کجا بخوام آن را می فروشم!

- حاضر جواب: کسی که زود جواب می دهد
- و معمولاً جوابش جالب و زیرکانه است
- زیرک: باهوش

حکایت طنز از مثنوی معنوی

مولانا جلال الدین محمد بلخی رومی، در کتاب مثنوی حکایت‌های فراوان دارد که برخی از آنها طنز است. حکایت‌های مثنوی معانی عمیق حکمی و اخلاقی دارد.

عیادتِ مرد ناشنوا از همسایهٔ بیمار

مردی ناشنوا، تصمیم گرفت که به عیادت همسایه جدیدش برود. اما نمی‌خواست که همسایه‌اش بداند که او کر و ناشنوا است. با خودش فکر کرد: وقتی من به عیادت او برم، حرف‌هایی می‌زند که من نمی‌شنوم. گفت با خود کر که با گوش گران من چه دریا بم ز گفت آن جوان؟ برای همین، فکر کرد که ممکن است در این دیدار چه سوال و جوابی بین او همسایه رد و بدل شود و برای آنها پاسخی اندیشید:

او با خودش گفت: وقتی از او بپرسم، حال تو چطور است؟
بیمار می‌گوید: بهترم، پس من در جواب باید بگویم: خدا را شکر!
بعد می‌پرسم: غذا چه می‌خوری؟
او جواب خواهد داد: آش یا شوربا
من می‌گویم: نوش جان، گوارای وجود!
سپس می‌پرسم: پزشک تو کیست؟
بیمار می‌گوید: فلان طبیب.
می‌گویم: چه خوب. قدمش مبارک. پزشک بسیار ماهر است.
با این فکر و خیال به خانهٔ همسایه رفت.
این جوابات قیاسی راست کرد پیش آن رنجور شد آن نیک‌مرد

وقتی رسید، بلافاصله از بیمار پرسید: همسایه عزیز! حال شما چطور است؟
 بیمار ناله ای کرد و گفت: آه.. از درد دارم می میرم.
 مرد کر با صدای بلند گفت: خب... خدا را شکر! بیمار با تعجب به او نگاه کرد!
 سپس پرسید: غذا چه می خوردی؟ بیمار گفت: غذا نمی توانم بخورم! هرچه می خورم داروهای تلخ است، مثل زهر!
 مرد گفت: به به.. نوش جان. گوارای وجود!
 بیمار بسیار ناراحت شد و با خودش گفت این همسایه یا دیوانه یا دشمن من است که این طور می گوید.
 بار دیگر مرد ناشنوا سوال کرد: راستی پزشک تو کیست؟
 بیمار با ناراحتی و عصبانیت جواب داد: پزشک! پزشک! پزشک من عزرائیل است!
 مرد ناشنوا این بار با صدای بلندتر گفت: چه خوب، قدمش مبارک! او بسیار ماهر است و حتما تو را از درد و رنج راحت می کند!
 خوشحالم که او پزشک توست! به زودی خوب خوب می شوی.
 و بعد از جای خود برخواست و خداحافظی کرد و رفت.
 مرد ناشنوا در راه خانه بسیار خوشحال بود و با خودش گفت: «خدا را شکر که به خیر گذشت! همان طور شد که می خواستم. خوب شد که جواب ها را از پیش آماده کردم، و گرنه آبرویم می رفت!»

شکر کش کردم مراعات این زمان
 ما ندانستیم کو کان جفاست

کر برون آمد بگفت او شادمان
 گفت رنجور این عدو جان ماست

◀ عیادت: احوالپرسی از بیمار
 ◀ به خیر گذشتن: کاری به خوبی تمام شدن
 ◀ آبرو رفتن: اعتبار کسی از بین رفتن

ترکیب های باهم آیند

رد و بدل	سوال و جواب
گوارای وجود	نوش جان
درد و رنج	فکر و خیال
	خوب خوب

متن‌هایی از طنز امروز فارسی

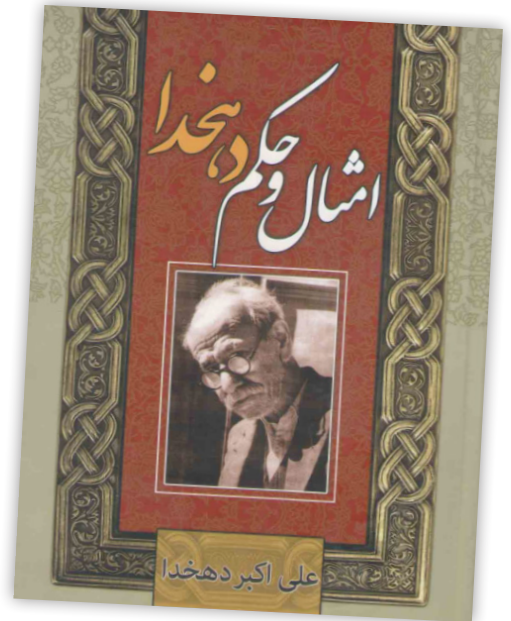
● علامه علی‌اکبر دهخدا

ادیب، پژوهشگر، فرهنگ‌نویس، شاعر و طنزپرداز

تولد: ۱۲۷۵ هجری شمسی، وفات: ۱۳۳۴

آثار مهم: لغت‌نامه، امثال و حکم، چَرنَد و پَرَنَد، دیوان شعر

علامه دهخدا، که بیشتر او را با «لغت‌نامه دهخدا» می‌شناسند، از شناخته‌شده‌ترین چهره‌های ادبی، فرهنگی و سیاسی ایران در صد سال اخیر است و برخی او را پایه‌گذار طنز معاصر ایران می‌دانند. مجموعه‌ی چَرنَد و پَرَنَد، نوشته‌های طنز این ادیب بزرگ ایرانی است که در روزگار مشروطه منتشر می‌شده است. متن زیر، نمونه‌ی طنز از کتاب «امثال و حکم» است:

آوردند که شخصی به مهمانی دوستش که فرد **خسیسی** بود، رفت. به محض این که مهمان وارد شد، میزبان پسرش را صدا زد و گفت: «پسرم امروز مهمان عزیز می‌داریم، برو و نیم کیلو از بهترین گوشتی که در بازار است برای او بخر.»

پسر رفت و بعد از ساعتی **دست خالی** بازگشت.

پدر از او پرسید: پس گوشت چه شد؟

پسر گفت: به نزد قصاب رفتم و به او گفتم از بهترین گوشتی که در مغازه داری به ما بده، قصاب گفت: گوشتی به تو خواهم داد که مانند **گره** باشد!

با خودم گفتم اگر این طور است پس چرا به جای گوشت، **گره** نخرم؟!

قصاب

پس به نزد بقال رفتم و به او گفتم: از بهترین گره‌ای که داری به ما بده.
 او گفت: گره‌ای به تو خواهم داد که مثل شیره انگور باشد!
 با خود گفتم اگر این طور است چرا به جای کره، شیره انگور نخرم؟!
 پس به قصد خرید آن وارد دکان شدم، و گفتم از بهترین شیره انگورت به ما بده،
 او گفت: شیره‌ای به تو خواهم داد که چون آب **صاف و زلال** باشد،
 با خود گفتم اگر این طور است چرا به خانه نروم، زیرا که ما در خانه **به قدر کفایت** آب داریم.
 این گونه بود که دست خالی برگشتم!

پدر گفت: چه پسر زرنگ و باهوشی هستی! اما یک چیز را از دست دادی؛ آنقدر از این مغازه
 به آن مغازه رفتی که کفشهایت **مُسْتَهْلَک** شد.
 پسر گفت: نه پدر، کفش‌های مهمان را پوشیده بودم...!

بقال

شیره انگور (شربت انگور)

- ◀ آورده‌اند: نقل کرده‌اند، تعریف کرده‌اند
- ◀ به محض اینکه: وقتی که (فوراً)
- ◀ خسیس: بخیل، کسی که از خرج کردن پول و یا دادن چیزی به کسی احساس ناراحتی می‌کند
- ◀ دست خالی: بدون داشتن چیزی (بی نتیجه، ناموفق)
- ◀ صاف و زلال (ترکیب باهم آیند): تمیز و شفاف
- ◀ به قدر کفایت: به اندازه لازم
- ◀ مُسْتَهْلَک شدن: کهنه شدن و از بین رفتن

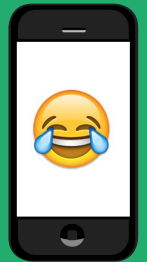
تکلیف

داستان را بازنویسی کنید و سپس آن را برای دوستان تعریف کنید.

طنز پیامکی!

طنز پیامکی به نوشته‌های کوتاه طنز گفته می‌شود که بیشتر از طریق تلفن همراه به صورت پیامک و یا نرم‌افزارهای مختلفی از جمله تلگرام، وایبر و ... ارسال می‌شود. هیچ‌کس نمی‌داند چه کسی این متن‌های کوتاه طنز را تهیه می‌کند، با این حال خواندن و بازنشر آن در ایران رایج است و تقریباً کسی نیست که روزانه تعدادی از این طنزها را دریافت نکند! در فارسی گفتاری به این نمونه از طنزهای روزانه «جک» گفته می‌شود. محتوای این جوک‌ها (شوخی‌ها) بیشتر موضوعات اجتماعی و روزمره است.

صداقت

پدر میلیاردر در مراسم خواستگاری از داماد آینده‌اش که کارمند بانک بود پرسید: می‌شود **صادقانه** بفرمایید در دختر من چه دیدید که به خواستگاری‌اش آمیدید؟
کارمند بانک گفت: در دخترتان چیزی ندیدم قربان، ولی **توی** حساب بانکی شما به چیزهایی دیدیم!

◀ صادقانه: با صداقت، با راستی و درستی

◀ توی: تو (حرف اضافه): در

کارمند پُرکار

رئیس: خجالت نمی‌کشی **تو اداره** داری جدول **حل می‌کنی**?
کارمند: چه کار کنیم قربان! این سروصدای ماشینها که **نمی‌ذاره** آدم بخوابه!

◀ حل کردن: پاسخ دادن به سوال

◀ تو اداره: در اداره

◀ نمی‌ذاره: (فارسی گفتاری) نمی‌گذارد

نکته ✓

یکی از ویژگی‌های جالب طنزهای پیامکی این است که سوژه و شخصیت طنز می‌تواند خود شخص گوینده/نویسنده باشد.

نمونه‌های زیر را بخوانید: ✓

تَقَلَّب

روی دستم **تَقَلَّب** نوشتم رفتم سِرِ جلسهٔ امتحان.

به دفعه استاد اومد بالای سرم و گفت: داری چه کار می‌کنی؟

گفتم: دارم دعا می‌کنم خدا کمکم کنه!

استاد پرسید: پس اینا چیه رو دستت؟

به دستم نگاهی کردم و گفتم: وای باورم نمیشه! خدا جوابهارو بهم رسوند!

◀ **تَقَلَّب کردن / نوشتن:** جواب دادن به سوال‌های امتحان از روی برگه دیگران، کتاب یا جزوه و

مانند آنها بطور مخفیانه!

◀ **یک دفعه:** ناگهان

زندگی آنلاین!

سوار تاکسی شدم، با تعجب به بیرون نگاه می‌کردم.

گفتم:

وای چقدر شهر عوض شده!

خونه‌ها چقدر عوض شده!

مغازه‌ها، خیابون‌ها، همه چی تغییر کرده!

راننده تاکسی پرسید: ببخشید! شما خارج از کشور بودید؟

گفتم: **نه بابا**. اینترنتم قطع شده اومدم بیرون از خونه!

◀ **نه بابا:** نه، خیر (عبارتی برای تأکید)

◀ شکرستان

شکرستان یک مجموعه طنز پویانمایی^۱ ایرانی است که ساخته مرکز پویانمایی صبا^۲ است. این مجموعه در دو سری به صورت پویانمایی و عروسکی ساخته شده است. داستان‌های آن در یک شهر قدیمی و خیالی اتفاق می‌افتد. موضوع طنزهای این مجموعه بر اساس داستان‌ها، ضرب‌المثل‌ها و قصه‌های قدیمی و عامیانه ایرانی و شرقی است. این مجموعه را می‌توانید با جستجو در شبکه آپارات و یوتیوب ببینید.

<http://www.aparat.com>

معرفی چند مجموعه طنز نمایشی فارسی

◀ دیرین دیرین

این مجموعه پویانمایی طنز، موضوعات مختلف فرهنگی، اجتماعی را به تصویر می‌کشد و هدف آن آرایه پیام‌های فرهنگی برای بهبود زندگی شهری و اجتماعی است.

<https://dirindirin.com>

<https://youtube.com/dirindirin>

<http://aparat.com/dirindirin>

◀ خندوانه

خندوانه (خنده + هندوانه) یک برنامه تلویزیونی است که به سبک طنز حضور^۳ برگزار می‌شود. در هر برنامه میهمانان مختلفی از هنرمندان، ورزشکاران و یا چهره‌های شناخته شده فرهنگی و سیاسی شرکت می‌کنند. این برنامه از شبکه تلویزیونی نسیم پخش می‌شود و یکی از پربیننده‌ترین برنامه‌ها در ایران است.

این مجموعه را در شبکه نسیم^۴ و یا با جستجو در وب‌گاه آپارات و یوتیوب می‌توانید ببینید.

<https://tvnasim.ir>

خندوانه

1- Анимација

2- وابسته به صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران

3- Стендап комедија

4- شبکه اختصاصی سرگرمی و تفریح از صدا و سیماي جمهوری اسلامی ایران

جشن سال نو و آیین های نوروزی

سال نو در ایران، با فرا رسیدن فصل بهار شروع می‌شود و نوروز، مهمترین جشن ملی و باستانی ایرانی است. در روزهای پایانی زمستان، ایرانی‌ها خود را برای جشن سال نو آماده می‌کنند. در این کارگاه برخی از سنت‌ها و جشن‌های استقبال از بهار و نوروز را با هم می‌آموزیم:

خانه تکانی

همانطور که در بهار همه چیز نو و تمیز و زیباست، یکی از کارهایی که ایرانی‌ها در روزهای پایانی سال انجام می‌دهند، تمیز کردن، شستشو و گردگیری منزل و محل زندگی است.

#خونه_تکونی

خرید نوروزی

لباس نو، کفش نو، وسایل نو، خوراکی، شیرینی، آجیل، میوه و... همه اینها برای استقبال از بهار و شروع سال نو است. به خریدهایی که نزدیک سال نو است، «خرید شب عید» گفته می‌شود.

#خرید_شب_عید

دید و بازدیدهای نوروزی

ایرانی‌ها برای تبریک سال نو، به خانه‌های همدیگر می‌روند و برای هم آرزوی سالی خوب و خوش می‌کنند. این دید و بازدید به ترتیب انجام می‌شود، اول به خانه بزرگترهای فامیل (پدر بزرگ، مادر بزرگ ..) و بعد سایر اقوام و دوستان و همسایگان. بزرگترها به بچه‌ها و کوچکترها «عیدی» می‌دهند.

#عید_دیدنی

#عیدی_ما_یادت_نره

تهیه سفره هفت سین

مهمترین نماد نوروز، برپایی سفره هفت سین است. هفت خوراکی که گیاهی هستند تهیه می‌شوند و در این سفره قرار می‌گیرند که نام آنها با «سین» شروع می‌شود: سیر، سبزه، سمنو، سیب، سنجد، سرکه، سماق علاوه بر اینها، خوراکی‌ها و چیزهای دیگری نیز در سفره هفت سین دیده می‌شود، مثل: آینه، قرآن، شمع، سکه، ماهی قرمز، گل سنبل، تخم مرغ رنگی،

شیرینی و میوه!

#سفره_هفت_سین

جشن‌های نوروزی

آیین‌های گرامی‌داشت بهار در ایران در سه جشن اصلی برگزاری می‌شود

جشن سیزده به در

جشن نوروز

جشن چهارشنبه‌سوری

جشن چهارشنبه سوری

جشن پایان سال که در شب آخرین چهارشنبه سال برگزار می‌شود و جشن پیشواز سال نو و بهار است. از مهمترین آیین‌های این شب، افروختن آتش و پریدن از روی آن است. آتش نماد گرما، سلامتی و روشنایی است.

#زردی_من_از_تو

#سرخی_تو_از_من

جشن نوروز

جشن نوروز، مهمترین جشن ملی ایران است. لحظه تحویل سال (شروع فصل بهار) در تقویم ایرانی دقیقاً محاسبه می‌شود. ایرانیان در این زمان (تحویل سال) دور سفره هفت سین جمع می‌شوند، دعا می‌خوانند و شروع سال نو را جشن می‌گیرند. روز یکم فروردین، نوروز نامیده می‌شود.

#سال_نو_مبارک

#نوروزتان_پیروز

لمظه تمویل سال ۱۳۹۷

ساعت ۱۹ و ۴۵ دقیقه و ۲۸ ثانیه
روز سه شنبه ۲۹ اسفند ۱۳۹۶ هجری شمسی

مطابق با

۲ رجب ۱۴۳۹ هجری قمری
۲۰ مارس ۲۰۱۸ میلادی

جشن سیزده به در

دوره جشن‌های نوروز دوازده روز است (نماد دوازده ماه سال) و با پایان این دوره، آخرین جشن سال نو، سیزده به در، برگزار می‌شود. ایرانی‌ها این روز را به همراه خانواده و اقوام خود در خارج از شهر و طبیعت سپری می‌کنند و با بازی و تفریح این روز را جشن می‌گیرند. این روز در تقویم ایرانی «روز طبیعت» نامیده شده است.

#سیزده_به_در

#سبزه_گره_زدن

موسیقی ایرانی

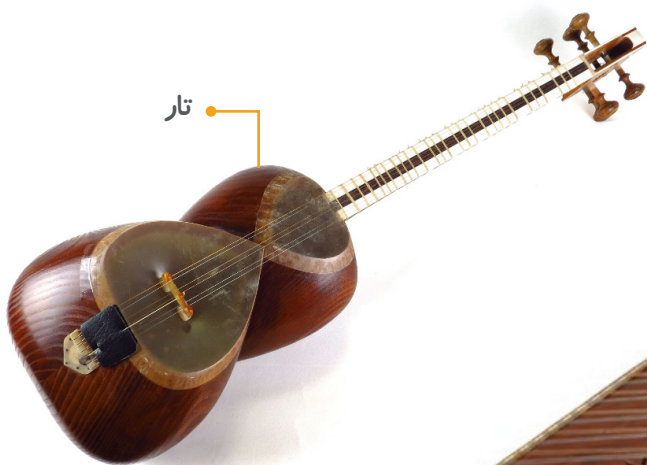
آشنایی با سازهای ایرانی

موسیقی اصیل و سنتی ایران سابقه‌ای چند هزار ساله دارد. در طول قرن‌ها موسیقی ایرانی که با شعر و نوای فارسی همراه بوده است، پیام محبت، دوستی و آرامش را منتقل کرده است. در این شماره به معرفی برخی از مهمترین سازهای موسیقی ایرانی می‌پردازیم.

سازهای ایرانی را به سه دسته کلی تقسیم می‌شوند: سازهای زهی، بادی و کوبه‌ای.

سازهای زهی

در این سازها صدا از لرزش «زِه» یا «تار» یا «سیم» به وجود می‌آید. مهمترین سازهای زهی ایرانی، تار، سه تار، دو تار، سَنَتور، قانون، چَنگ و رَباب هستند.

تار

سَنَتور

سازهای بادی

در این سازها، با دمیده شدن هوا در آن، صدا تولید می‌شود. مهمترین سازهای بادی ایرانی، نی، سُرنّا، نی‌انبان، قره نی و فُلوت هستند.

سُرنّا

سازهای کوبه‌ای

سازهایی هستند که از طریق ضربه (یا کوبیدن) به آن صدا تولید می‌کنند. مهمترین سازهای کوبه‌ای ایرانی عبارتند از دف، تنبک، دایره، دهل و نقاره.

دَف

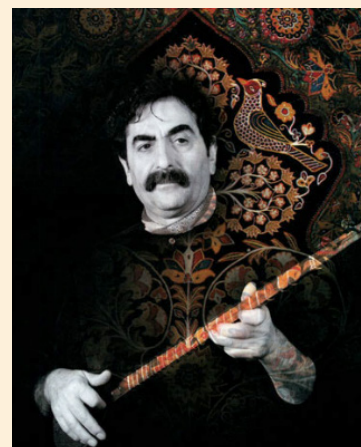

تُنْبک

پیشنهاد

آلبوم «گُلِ صد برگ»، با صدای استاد شَهرام ناظری را در رسانه‌های اینترنتی بیابید، گوش کنید و از نوای سازهای ایرانی و اشعار شاعران بزرگ فارسی زبان لذت ببرید.

کوکو سبزی

کوکو سبزی یکی از غذاهای معروف ایرانی است. این غذا با ترکیب سبزیجات^۱ و تخم مرغ تهیه می شود و خوراکی گیاهی محسوب می شود.

مواد لازم:

سبزی (تره، جعفری، شوید، گشنیز) ^۲ ۵۰۰ گرم	تخم مرغ ۴ عدد
شیر یک قاشق غذاخوری	مخلوط زرشک و مغز گردو نصف لیوان
آرد یک قاشق غذاخوری	نمک و فلفل به مقدار لازم

طرز تهیه:

سبزی ها را بشویید و بگذارید تا خشک شوند. آنها را ریز و یکدست^۳ خرد کنید^۴.
تخم مرغ ها را در داخل کاسه ای بشکنید و خوب هم بزنید^۵. سپس سبزی های خرد شده، شیر، زرشک^۶، مغز گردو، نمک و فلفل را به آن اضافه کنید و هم بزنید تا مواد خوب مخلوط شوند.
داخل ماهیتابه^۷ روغن بریزید و روی حرارت قرار دهید تا داغ شود.
همه مواد را داخل تابه بریزید، پخش کنید و روی اجاق با حرارت ملایم قرار دهید. وقتی یک روی کوکو سرخ شد کوکو را برگردانید تا روی دیگر کوکو هم برشته شود.
حالا کوکو سبزی شما آماده است! نوش جان!

- ۱- سبزیجات: سبزی ها
- ۲- Влашац, першун, мирођија, коријандер
- ۳- یکدست: هم اندازه
- ۴- خرد کردن: ریز کردن
- ۵- هم زدن: مخلوط کردن
- ۶- Жутика, жути шипак
- ۷- ماهیتابه: تابه: ظرفی که برای تفت دادن و پختن غذا استفاده می شود.

حلوا

حلوا از دسرهای شیرین و خوشمزه ایرانی است. این دسر را به راحتی و سریع می‌توانید درست کنید؛ البته به شرطی که گلاب داشته باشید!

◀ مواد لازم:

- آرد گندم یک لیوان
- شکر نصف لیوان
- روغن مایع نصف لیوان
- گلاب کمتر از نصف لیوان
- زعفران کمتر از نصف قاشق چایخوری

◀ طرز تهیه:

۱. شکر را با آب مخلوط می‌کنیم و می‌جوشانیم تا به شکل شربت درآید. گلاب و زعفران ساییده شده^۱ را به این شربت اضافه می‌کنیم.

۲. روغن را در یک تابه می‌ریزیم و روی اجاق می‌گذاریم تا داغ شود. سپس آرد را می‌ریزیم و مرتب به هم می‌زنیم تا کامل سرخ و رنگ آن خرمایی شود.^۲

۳. شربت را به آرد سرخ شده اضافه می‌کنیم و خوب به هم می‌زنیم تا شربت جذب حلوا شود. اما خیلی مراقب باشید! آرد و روغن داغ است و باید شربت را با احتیاط به آن اضافه کنید.

پس از چند دقیقه هم زدن اکنون حلواي شما آماده است و می‌توانید بر طبق سلیقه^۳ تزئین کنید. نوش جان.

۱. زعفرانی که کوبیده و نرم شده باشد < ساییدن: کوبیدن و نرم کردن

۲. رنگ خرمایی: قهوه‌ای تیره

۳. سلیقه: ذوق و علاقه

آب + گوشت = آبگوشت!

یکی از غذاهای معروف^۱ و سنتی^۲ ایران، آبگوشت است. این غذا با گوشت، آب، نخود، پیاز و سیب‌زمینی دُرست می‌شود.

مواد لازم

- گوشت گوسفندی با استخوان و چربی ۵۰۰ گرم
- سه عدد سیب‌زمینی کوچک سه عدد
- پیاز دو عدد
- نخود ۱۰۰ گرم
- لوبیا ۱۰۰ گرم
- رُبِ گوجه‌فرنگی دو قاشق
- زردچوبه کمی
- نمک کمی

طرز تهیه^۳ آبگوشت

ابتدا^۴ گوشت را می‌شوئیم و پیازها را خرد می‌کنیم. آنها به همراه نخود و لوبیا و مقداری آب در **قابلمه** می‌ریزیم تا با حرارت ملایم^۵ بپزد.

وقتی که گوشت، نخود و لوبیا کاملا پخته شدند، سیب‌زمینی‌ها را پوست می‌کنیم و در قابلمه می‌ریزیم.

سپس رب گوجه‌فرنگی و کمی زردچوبه و نمک هم به آنها اضافه می‌کنیم. پس از پختن تمام مواد، باید در حدود ۳ تا ۴ لیوان آب در ظرف مانده باشد.

اکنون آبگوشت خوشمزه شما حاضر است... نوش جان!

خُرد کردن ◀ پوست‌کندن

ریختن <ریز> ◀ اضافه کردن

پُختن <پز> ◀

- 1- Познат
- 2- Традиционалан
- 3- Рецепт
- 4- Најпре, пре свега
- 5- Умерена топлота

۷ میلیارد جمعیت جهان، چه کار می‌کنند؟

* منبع تصویر اطلاع‌نگاشت (اینفوگرافی) وبگاه «فوتوفن» است.

کار جهان هر چه شود کار تو کو بار تو کو؟ (مولانا - دیوان شمس)

تقریباً نیمی از جمعیت جهان کار نمی‌کنند!

کودکان گروه بزرگی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند که وارد **دنیای کار** نشده‌اند. به نظر شما وقتی که این کودکان تا چند سال آینده به **سن کار** برسند و تقریباً دو میلیارد نفر به **نیروی کار** جهان اضافه شود، دنیای ما چه تغییری خواهد کرد؟ آیا **دستمزد کاری** پایین می‌آید؟ یا اینکه آنها **کارهای جدیدی** را ایجاد می‌کنند که تا کنون وجود نداشته است؟

از هر پنج نفر یک نفر در **کار کشاورزی** است!

برای صدها و شاید هزاران سال، کشاورزی **کار اصلی** مردم دنیا بود اما امروزه از هر پنج نفر یک نفر مشغول کار کشاورزی است. بجای **کار بدنی**، حالا انسان از ماشین‌ها **کار می‌کشد**، کشاورزی خیلی تغییر کرده است. به نظر شما، **آینده کاری** کشاورزان چه خواهد شد؟ آیا ماشین‌ها و ربات‌ها برای ما کار خواهند کرد و کشاورزان، **کارفرمای ربات‌های کارگر** می‌شوند؟

کارهای خدماتی رونق بیشتری دارند!

به شغل و کار افراد خانواده و دوستان و آشنایان فکر کنید! کارمند، مدرس، فروشنده، راننده و... بسیاری از آنها در بخش‌های خدماتی مشغول به کار هستند. کارهای خدماتی در واقع نیازهای کاری را کم می‌کنند و موجب ساده‌تر شدن کارها می‌شوند. نمونه‌اش کار پیک‌های موتوری: نیاز شما به رفت و آمد را کم می‌کند و کارهایتان سریعتر راه می‌افتد!

کار و بار شما چطور است؟

شما چه کار می‌کنید؟ شاغل هستید یا در جست‌وجوی کار؟ اگر کار می‌کنید، آیا کار و بارتان می‌چرخد؟ برای آینده کاری خود چه نقشه‌هایی دارید؟ به فکر راه اندازی کسب و کار خودتان هستید یا هرکاری گیرتان بیاید را می‌پذیرید؟ اگر ایده‌ها و راهبردهای کاری داشته باشید و البته خوش‌شناس هم باشید، شاید خیلی زود کار و بارتان سکه شود! خوشبین باشید و یادتان باشد که کار نشد نداره!

دیوار مهربانی

در شهرهای **مختلف** ایران، مکان‌هایی وجود دارد که مردم می‌توانند لباس‌هایی را که به آنها **احتیاج ندارند** در آنجا قرار دهند تا افراد **نیازمند** از آنها استفاده کنند. این مکان‌ها معمولاً دیوارهایی هستند که به آنها «دیوار مهربانی» می‌گویند. شعار ای بر روی این دیوارها نوشته شده است: «نیاز داری بردار، نیاز نداری بذار».

فارسی نوشتاری

بگذار bogozâr

فارسی گفتاری

بذار bezâr

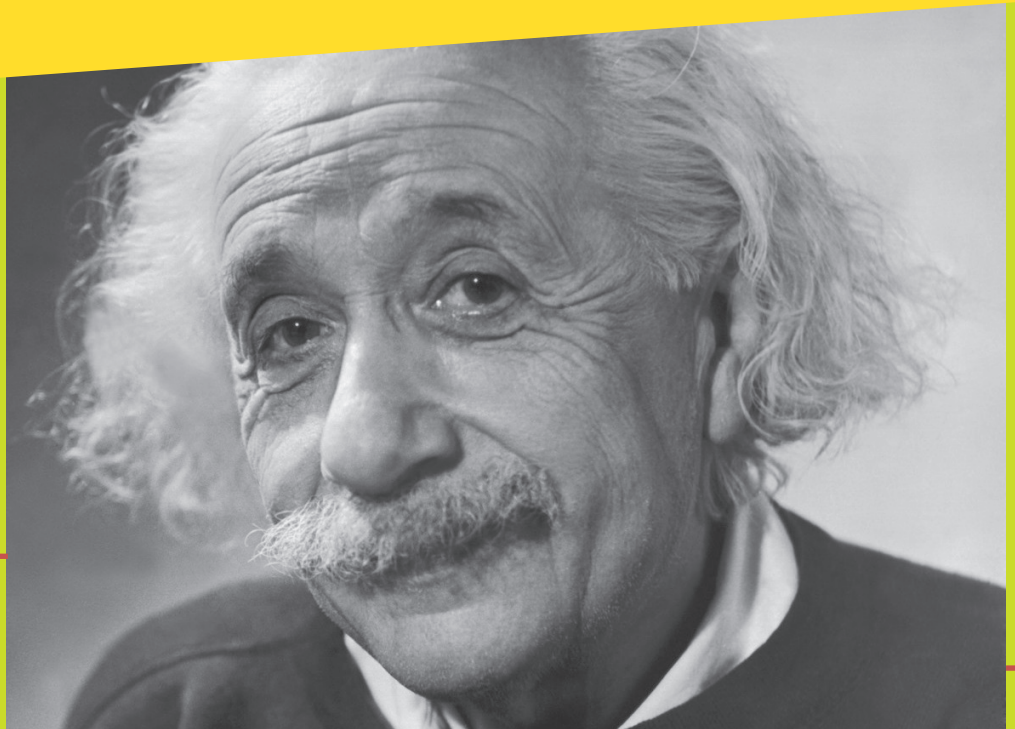

مختلف: گوناگون

احتیاج داشتن: نیاز داشتن

نیازمند: کسی که به چیزی نیاز دارد، محتاج

1- Мото; слоган

چه احتیاجی هست؟

انیشترین زندگی ساده‌ای داشت و در مورد لباس هایی که به تن می‌کرد بسیار بی‌اعتنا بود.

روزی یکی از دوستانش از او پرسید: «استاد، چرا برای خودتان یک لباس نو نمی‌خرید؟»

انیشترین لبخندی زد و پاسخ داد: «چه احتیاجی هست؟ اینجا همه مرا می‌شناسند و می‌دانند من که هستم.»

پس از چند ماه همان دوست در شهر دیگری با انیشترین رو به رو شد و چون همان پالتوی کهنه را به تن او دید با حیرت پرسید: «باز هم که این پالتو را به تن دارید!»

انیشترین جواب داد: «چه احتیاجی هست؟ اینجا که کسی مرا نمی‌شناسد!»

بی‌اعتنا بودن: بی‌توجه بودن

اهمیت ندادن، توجه نکردن

که: چه کسی

حیرت: تعجب

برو کار می‌کن، مگو چیست کار که سرمایه جاودانی است کار

محمد تقی بهار، مشهور به «ملک الشعراى بهار» شاعر، نویسنده، ادیب و سیاستمدار معاصر ایرانی، داستانی را به صورت شعر (در قالب مثنوی) درباره اهمیت کار و تلاش بیان کرده است که بسیار زیبا و پرمعنا است. بیت اول این مثنوی که پند و اندرزى حکیمانه است در زبان فارسی مشهور است و ایرانیان وقتى درباره اهمیت کار و تلاش صحبت می‌کنند، به یاد این شعر زیبای ملک‌الشعراى بهار می‌افتند.

دهقانِ عاقل و خردمندی در هنگام مرگ به فرزندانش وصیت کرد و گفت: «این مزرعه بزرگ ارثیه شماست قدر آن را بدانید چون از پدران و اجداد ما به ارث رسیده است و در زمین این مزرعه گنجی قرار دارد.

من نمی‌دانم این گنج در کجای مزرعه مخفی است اما شما می‌توانید آن را پیدا کنید!

برای پیدا کردن این گنج باید در اوایل فصل پاییز زمین را بکنید و با دقت همه جای مزرعه را جستجو کنید.»

نگر تا که دهقانِ دانا چه گفت	به فرزندگان چون همی خواست خفت
که «میراث خود را بدارید دوست	که گنجی ز پیشینیان اندر اوست
من آن را ندانستم اندر کجاست	پژوهیدن و یافتن با شماست
چو شد مهر مه، کشتگه برکنید	همه جای آن زیر و بالاکنید
نمانید ناکنده جایی ز باغ	بگیرید از آن گنج هر جا سراغ

◀ دهقان: کشاورز

◀ وصیت کردن: سفارش کردن پیش از مرگ

◀ ارثیه: مالی که پس از مرگ کسی به اطرافیان می‌رسد

◀ پیشینیان: کسانی که پیش از ما زندگی کرده‌اند

◀ کشتگه: مزرعه

دهقان پیر از دنیا رفت و پسرانش به امید یافتن گنج دست به کار شدند! جای جای مزرعه را با بیل و گاواهن کندند تا آن گنج را پیدا کنند.

بخت و اقبال با آنها همراه بود و در آن سال به خاطر شخم خوبی که به زمین زده بودند، مزرعه گندم آنها محصول بسیار خوبی داد و از هر تخم گندم، هفتاد دانه گندم روید.

گنجی که در انتظارش بودند، پیدا نشد اما همچنان که پدرشان به درستی گفته بود، کار و تلاش و زحمتشان، نتیجه داد و به گنج ارزشمندی تبدیل شد.

پدر مرد و پوران به امید گنج	به کاویدن دشت بردند رنج
به گاواهن و بیل کنند زود	هم اینجا، هم آنجا و هر جا که بود
قضا را در آن سال از آن خوب شخم	ز هر تخم برخاست هفتاد تخم
نشد گنج پیدا ولی رنجشان	چنان چون پدر گفت، شد گنج

پور (پوران): پسر (پسران) ◀

دست به کار شدن: شروع به فعالیت کردن ◀

بخت و اقبال: شانس ◀

شخم زدن: کندن و آماده کردن زمین کشاورزی ◀

سرما خوردن سرما خوردگی

مراقب باشید تا سرما نخورید!

در زبان فارسی، «سرما خوردن» یکی از ترکیب‌های واژگانی با فعل «خوردن» است که موجب بیماری می‌شود! نام این بیماری «سرما خوردگی» است و به فردی که این بیماری را دارد، «سرما خورده» می‌گوییم. دو بیماری آنفولانزا و سرما خوردگی به دلیل شباهت زیاد معمولاً با هم اشتباه گرفته می‌شوند. در اطلاع‌نگاشت زیر، نشانه‌های دو بیماری با هم مقایسه شده‌اند و راه‌های پیشگیری از این بیماری‌ها به صورت ساده بیان شده است. این نشانه‌ها را بخوانید و با دوستان خود درباره آن گفتگو کنید.

سرما خوردگی		آنفلوآنزا		نشانه‌های آنفلوآنزا و سرما خوردگی
تب و لرز افزایش دمای بدن به‌ویژه در بزرگسالان و کودکان	سردرد به‌ندرت	تب و لرز افزایش دمای بدن به‌ویژه به بیش از ۳۹ درجه	سردرد دردهای شدید	
درد عضلانی خفیف تا متوسط	آبریزش و گرفتگی بینی مکرر و به‌طور شایع (همراه با عطسه)	درد عضلانی درد بسیار زیاد	آبریزش و گرفتگی بینی بعضی اوقات	
ضعف و خستگی اندک	گلودرد غالباً	ضعف و خستگی بسیار شدید و طولانی‌مدت	گلودرد گاهی	
سرفه خفیف تا متوسط	اسهال و شکم‌درد به ندرت	سرفه (خشک) تقریباً دائم و شدید	اسهال و شکم‌درد گاهی	

راه‌های پیشگیری

 واکسیناسیون واکسن بهترین روش برای پیشگیری از آنفلوآنزا	 دوری از افراد مبتلا دور ماندن از افراد مبتلا به عفونت تنفسی	 شست و شوی دست شست و شوی مرتب دست با آب و مابون
 عدم استفاده مشترک عدم استفاده مشترک از وسایل و ظروفی مانند کارد و چنگال و...	 نور خورشید تهویه مطبوع و اجتناب از ورود نور خورشید در داخل خانه	 عدم دست دادن پرهیز از روبوسی و دست دادن یا بیمار مبتلا
 تمیز نگه داشتن تمیز نگه داشتن آشپزخانه، حمام و وسایل مشترک	 دوری از شلوغی عدم حضور در مکانهای شلوغ یا احتمال آلودگی	 مراجعه به پزشک مراجعه به موقع به پزشک یا مشاهده علائم بیماری

تکلیف

گفتگو کنید

در کشور شما برای جلوگیری از سرما خوردگی چه توصیه‌هایی می‌شود؟ چه چیزهایی باید بخورید؟ چه چیزهایی نباید بخورید؟

آخرین باری که سرما خوردید کی بود؟ درباره آن با دوست خود صحبت کنید.

زهر خوردن یا کتک خوردن؟

در روزگار قدیم، مرد خیاطی بود که بسیار خسیس بود. او در دکانش کوزه‌ای عسل داشت. روزی می‌خواست برای انجام کاری به جایی برود اما می‌ترسید که شاگردش از عسل بخورد، بنابراین به او گفت:

«آهای پسر! این کوزه که اینجاست، پر از زهر است! مواظب باش که به آن دست نزنی!»

شاگرد پاسخ داد: «چشم اوستا!» اما او می‌دانست استادش دروغ می‌گوید.

وقتی که خیاط رفت، شاگرد فکری کرد؛ پیراهن یک مشتری را برداشت و به دکان نانوايي رفت. پیراهن را به مرد نانواداد و در عوض، نان داغ و تازه گرفت؛ به دکان برگشت و همه عسل را با نان خورد و بعد، در کف دکان دراز کشید!

خیاط پس مدتی بازگشت و از اینکه شاگردش را در آن حالت دید **جا خورد** و گفت:

«چه شده؟ چرا اینجا دراز کشیدی؟»

شاگرد ناله کنان پاسخ داد: «وقتی تو رفتی، من سرگرم کار بودم، ناگهان دزدی آمد و یکی از پیراهن‌ها را دزدید و فرار کرد. وقتی که متوجه شدم، از ترس **کتک خوردن** و تنبیه، زهر توی کوزه را خوردم و دراز کشیدم تا بمیرم!»

- مواظب بودن: (احتیاط کردن)
- مراقب باش: دقت کن: حواست جمع باشد
- اوستا: استاد
- چشم: بله، حتماً (ابراز احترام برای پذیرفتن کاری یا حرفی)
- به روی چشم: باشه، قبول می‌کنم، می‌پذیرم!
- جا خوردن: تعجب کردن: یکه خوردن

تکلیف

۱. «سرگرم کاری بودن» یعنی
۲. «در عوض» یعنی
۳. در این حکایت، استاد خیاط و شاگرد هر دو به هم دروغ گفتند. به نظر شما کدام یک اشتباه بزرگتری انجام داد؟ چرا؟
۴. حکایت را برای دوست خود تعریف کنید.

این تیر به هدف می خورد!

کمانگیر پیر و عاقلی در حال آموزش تیراندازی به دو جنگجوی جوان بود. در آن سوی دشت، نشانه کوچکی به چشم می خورد. جنگجوی اول تیری در کمانش گذاشت و آماده تیراندازی شد.

کماندار پیر از او پرسید: «به من بگو در مسیر تیر تا هدف، چه چیزهایی می بینی؟»

تیرانداز جوان گفت: «آسمان، ابرها، درختان، شاخه‌ها و بوته‌ها را می بینم.»

کمانگیر پیر گفت: «کمانت را بگذار زمین تو آماده نیستی!»

جنگجوی دومی آماده شد. کمانگیر پیر از او هم خواست تا آنچه را می بیند شرح دهد.

جنگجوی جوان گفت: «فقط هدف را می بینم.»

پیر مرد فرمان داد: «تیر را رها کن! این تیر به هدف می خورد!»

بعد از پایان تمرین، پیر مرد درس بزرگ تری به آنها داد و گفت:

«یادتان باشد، برای موفقیت در هر کاری، مانند تیراندازی، باید به هدف‌هایتان تمرکز کنید.»

- به چشم می خورد: دیده می شد.
- به هدف می خورد: به هدف برخورد می کند.

آن ارزی که می ورزشی!

خواجه عبدالله انصاری

حکایت سوم نان خود خوردن و نشستن ...

دو برادر یکی خدمت سلطان کردی و دیگر به زور بازو نان خوردی. باری این توانگر گفت درویش را که چرا خدمت نکنی تا از مشقت کار کردن برهی؟ گفت: «تو چرا کار نکنی تا از مذلت خدمت رهایی یابی که خردمندان گفته‌اند نان خود خوردن و نشستن به که کمر شمشیر زرین به خدمت بستن.»

گلستان سعدی

- به زور بازو: با زحمت و تلاش
- نان خوردن: کسب درآمد کردن
- مشقت: زحمت، سختی
- مذلت: خواری، پستی
- به که: بهتر از آن است که

تکلیف

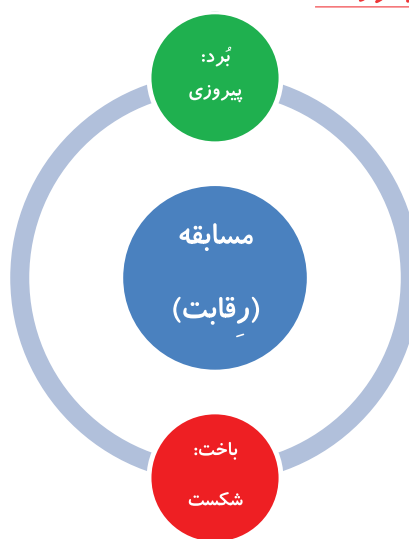
۱. «نان خود خوردن و نشستن» یعنی

۲. «کمر شمشیر زرین به خدمت بستن» یعنی

متن را به زبان ساده بازنویسی کنید.

“ از پیش رو برداشتن: شکست دادن
 به مصاف یکدیگر رفتند: با هم مسابقه دادند
 با نتیجه (۰۰۰) بر (۰۰۰)
 با نتیجه چهار بر صفر
 با نتیجه دو بر سه
 با نتیجه سه بر دو ... ”

تیم ملی فوتبال ایران موفق شد با نتیجه چهار بر صفر تیم ملی فوتبال هند را از پیش رو بردارد. تیم های ملی فوتبال ایران و هند از ساعت ۱۹ در ورزشگاه آزادی برای رقابت های انتخابی جام جهانی ۲۰۱۸ روسیه، به مصاف یکدیگر رفتند.

شکست دادن: تیم ملی ایران، تیم ملی هند را شکست داد.

شکست خوردن: تیم ملی فوتبال هند از تیم ایران شکست خورد!

عکس: خبرگزاری مهر
 محمدرضا عباسی

- 1- против
- 2- репрезентација
- 3- резултат
- 4- утакмица
- 5- Светски куп

خبر ورزشی < فوتبال جهان

مسی با گل برگشت: پیروزی آرژانتین مقابل اروگوئه

تیم ملی فوتبال آرژانتین در بازگشت دوباره مسی به پیروزی رسید. تیم ملی آرژانتین در مرحله مقدماتی جام جهانی ۲۰۱۸ در منطقه آمریکای جنوبی، میزبان اروگوئه بود و با نتیجه یک بر صفر به برتری رسید. تک گل این تیم را لیونل مسی در دقیقه ۴۳ به ثمر رساند. مسی بازگشت دوباره اش به تیم ملی آرژانتین را با گلزنی و برتری آرژانتین برابر اروگوئه جشن گرفت. او قبلا اعلام کرده بود که دیگر برای تیم ملی بازی نمی کند.

◀ به پیروزی رسید: پیروز شد

◀ به برتری رسید: به پیروزی رسید: پیروز شد

◀ به ثمر رساند: به نتیجه رساند (گل زد)

◀ تک گل: تنها گل مسابقه

◀ گلزنی: گل زد

◀ گل زدن:

در این مسابقه، مسی به تیم اروگوئه گل زد

◀ گل خوردن:

تیم ملی اروگوئه از تیم آرژانتین گل خورد!

برخی از واژه‌های ورزش فوتبال

کمک داور

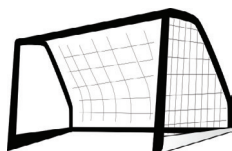
داور

مربی

بازیکن

دروازه

دروازه بان

متن خبری دانش ← محیط زیست

کره زمین گرم تر شده است

دانشمندان اعلام کردند، سرعت افزایش گرمای کره زمین در هزار سال اخیر **بی سابقه** بوده است. بر اساس **پژوهش های** انجام گرفته و با بررسی نقشه های هواشناسی، مشخص شده است که سال ۲۰۱۶ میلادی، سریع ترین افزایش دما را در هزار سال **اخیر** را داشته است. کارشناسان **بر این باور هستند** که برای جلوگیری از افزایش دمای کره زمین باید انتشار **آلاینده های** محیط زیست ^۱ از جمله دی اکسید کربن را کاهش داد و برنامه های **جدی** برای **حفاظت** از محیط زیست انجام شود.

از جمله: مانند، مثل، از قبیل

جدی:

آلاینده: آلوده کننده

حفاظت: مراقبت

بی سابقه: بدون سابقه، بدون پیشینه

پژوهش ها: (جمع: پژوهش) تحقیق، مطالعه علمی

اخیر: آخر، آخرین

بر این باور هستند: معتقد هستند، باور دارند

آیا می‌توان با خوابیدن وزن کم کرد؟

◀ شبانه‌روز: ۲۴ ساعت

◀ کاهش وزن: از دست دادن وزن

◀ افزایش وزن: اضافه کردن وزن

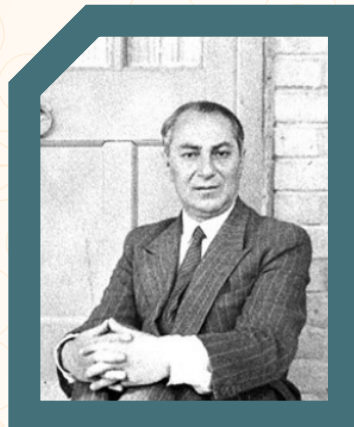
◀ کم کردن # اضافه کردن

◀ چاقی # لاغری

اگرچه این موضوع کمی عجیب به نظر می‌رسد، اما بر اساس تحقیقات^۱ جدید دانشگاه هاروارد، خواب می‌تواند بر کاهش وزن تاثیر داشته باشد. مطالعات انجام شده^۲ در دانشگاه شیکاگو نشان می‌دهد، افرادی که در **شبانه‌روز** هشت و نیم ساعت می‌خوابند، دوبرابر بیشتر از افرادی که پنج و نیم ساعت می‌خوابند چربی کم می‌کنند و لاغر می‌شوند!

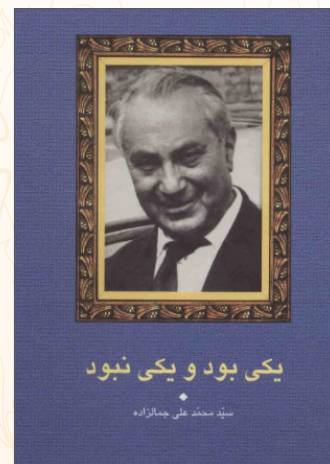
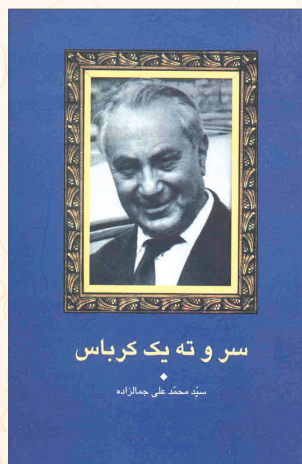
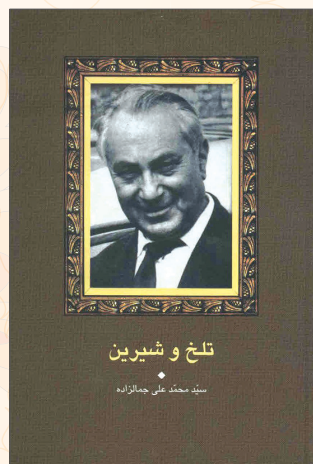
1- Истраживање

2- Студије

محمدعلی جمالزاده
۱۳۷۶ - ۱۲۷۱
(۱۹۹۷ - ۱۸۹۲)

- او یکی از برجسته‌ترین نویسندگان معاصر قرن بیستم در ایران است.
- شهرت او بیشتر به دلیل نگارش داستان‌های کوتاه است.
- ساختار داستان‌های او ساده، عامیانه، طنز آمیز و بیشتر انتقادی است.
- جمالزاده را «پدر داستان کوتاه ایران» می‌نامند.
- مجموعه داستانی «یکی بود، یکی نبود» اثر معروف او به شمار می‌رود.
- جمالزاده در اصفهان متولد شد و در ژنو (سوئیس) در سن ۱۰۵ سالگی درگذشت.

فارسی شکر است

محمدعلی جمالزاده

نمونه‌ای از نثر جمالزاده بخشی از داستان «فارسی شکر است»

... رمضان همین که دید راستی راستی فارسی سرم می‌شود و فارسی راست حسینی باش حرف می‌زنم دست مرا گرفت و حالا نبوس و کی ببوس و چنان ذوقش گرفت که انگار دنیا را بش داده‌اند و مدام می‌گفت: «هی قربان آن دهنتم بروم! والله تو ملائکه‌ای! خدا خودش تو را فرستاده که جان مرا بخری!» گفتم: «پسر جان آرام باش. من ملائکه که نیستم هیچ، به آدم بودن خودم هم شک دارم. مرد باید دل داشته باشد. گریه برای چه؟ اگر هم قطارهایت بدانند که دستت خواهند انداخت و دیگر خر بیار و خجالت بار کن...» گفت: «ای درد و بلات به جان این دیوانه‌ها بیفتد! دیدی چه طور این دیوانه‌ها یک کلمه حرف سرشان نمی‌شود و همه‌اش زبان جنی حرف می‌زنند؟» گفتم: «داداش جان اینها نه جنی‌اند نه دیوانه، بلکه ایرانی و برادر وطنی و دینی ما هستند!» ...

راستی راستی: به راستی

راست حسینی: درست

دنیا را بش داده‌اند < دنیا را به او داده‌اند: عبارتی برای بیان خوشحالی زیاد

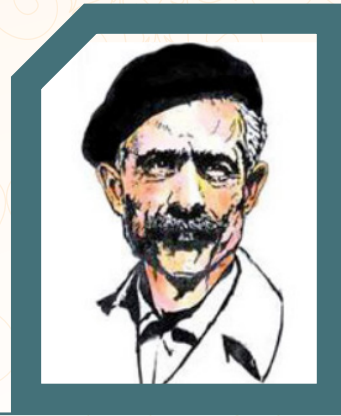
ملائکه: فرشته‌ها

هم قطار: هم فکر و هم مسلک

دست انداختن: مسخره کردن

خر بیار و خجالت بار کن < خر بیار و باقالی بار کن: ضرب‌المثل. کنایه از پذیرفتن حکم ناعادلانه و حرف زور

زبان جنی: زبان جن‌ها و شیطان‌ها (زبانی غیر از زبان انسان)

جلال آل احمد
۱۳۴۸ - ۱۳۰۲
(۱۹۶۹ - ۱۹۲۳)

- نویسنده داستان، مترجم، منتقد ادبی معاصر ایرانی است.
- او تاثیر زیادی در جریان روشنفکری و نویسندگی ایران دارد.
- سبک نگارش او صریح، صمیمی، انتقادی و کوتاه است.
- همسر وی، سیمین دانشور، از نویسندگان بزرگ ایران بود.
- مهمترین آثار داستانی او «مدیر مدرسه»، «سه‌تار»، «دید و بازدید» و «زن‌زیادی» هستند.
- آل احمد در تهران متولد شد و در اسالم گیلان در سن ۴۸ سالگی درگذشت.

نمونه‌ای از نثر جلال آل احمد بخشی از داستان «مدیر مدرسه»

فردا اول صبح، رفتم مدرسه. بچه‌ها با صف‌هاشان به طرف کلاس می‌رفتند و ناظم چوب به‌دست توی ایوان ایستاده بود و توی دفتر فقط دو تا از معلّم‌ها بودند. معلوم شد کار هرروزه‌شان است. ناظم را هم فرستادم سرِ یک کلاس دیگر و خودم آدم دم در مدرسه به قدم زدن؛ دو ضلع شمالی و شرقی مدرسه کوچه بود. کوچه‌هایی بالقوه که دراز و مستقیم از وسط بیابان خالی می‌گذشتند و اُریب به خیابان اصلی می‌رسیدند که قیرریز بود و اتوبوس در آن می‌رفت و درخت‌کاری داشت و دگان و آبادی. فکر کردم از هر طرف که بیایند مرا این ته، دم در مدرسه، خواهند دید و تمام طول راه در این خجالت خواهند ماند و دیگر دیر نخواهند آمد. اما آیا برازنده بود که اوّل کار این قدر سخت‌گیری نشان بدهم؟..

◀ قیرریز: خیابانی که قبل از آسفالت، قیر ریخته‌اند.

◀ دم در: جلوی در

◀ درخت‌کاری: درخت کاشته بودند

◀ بالقوه: چیزی که می‌تواند بوجود آید ولی هنوز بوجود نیامده

◀ برازنده: مناسب، شایسته

◀ (در اینجا، کوچه بالقوه: کوچه‌ای که هنوز آماده استفاده نیست)

◀ اریب: کج

ظهر تابستان است
سایه ها می دانند که چه تابستانی است
سایه هایی بی لک
گوشه ای روشن و پاک
کودکان احساس! جای بازی اینجاست
زندگی خالی نیست
مهربانی هست ،
سیب هست ،
ایمان هست...

سهراب سپهری
۱۳۵۹ - ۱۳۰۷

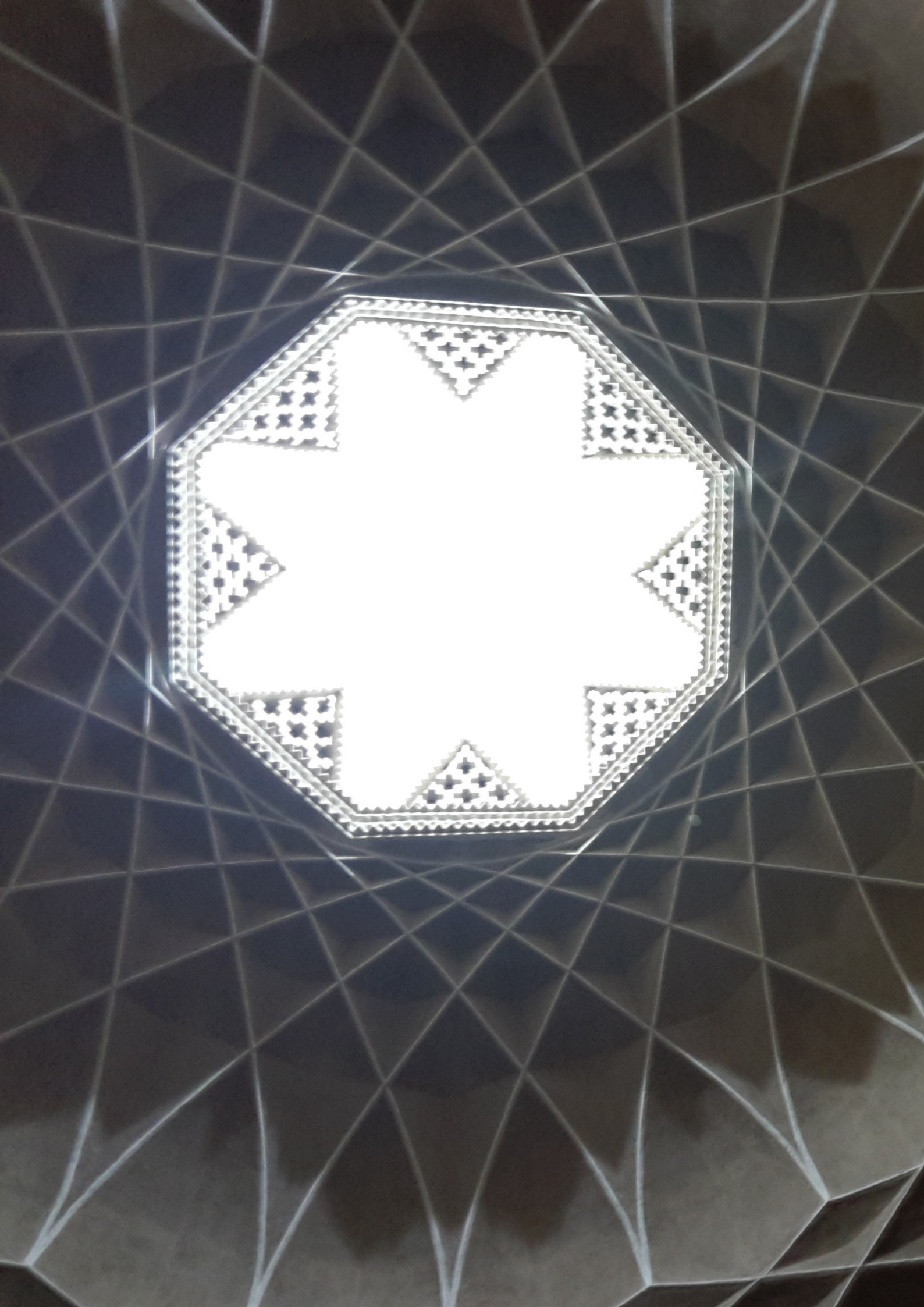

یزد، باغ دولت آباد.

این باغ و عمارت از باغ‌های قدیمی ایران می‌باشد. بادگیر آن بلندترین بادگیر خشتی شناخته شده در جهان است.

۱۷۴۷ میلادی

۱۱۲۵ شمسی

نگارش

در این کارگاه‌ها می‌آموزیم

- ◀ کارگاه یکم: نشانه‌های نگارشی و نوشتاری
- ◀ کارگاه دوم: نگارش پیام‌های رسمی
- ◀ کارگاه سوم: نگارش پیام نگار (ای‌میل)
- ◀ کارگاه چهارم: نگارش متن کوتاه
- ◀ کارگاه پنجم: حرف ربط و کاربرد آن در نگارش
- ◀ کارگاه ششم: املاء و روابط واژگانی
- ◀ کارگاه هفتم: چند نکته کوتاه نگارشی

نشانه‌های نگارشی^۱ به ما کمک می‌کند متن را درست بنویسیم تا خواننده آن را درست بخواند و بفهمد. هر کدام از نشانه‌ها کاربردهای مختلفی دارد. در نمونه‌های زیر چند نشانه نگارشی مهم و یکی از کاربردهای آنها را ببینید:

نشانه	نمونه کاربرد در جمله
نقطه (.)	امروز هوا گرم است.
ویرگول (،)	اگر دیر برویم، به کلاس نمی‌رسیم.
دو نقطه (:)	این نشریه چهار کارگاه آموزشی دارد: واژه‌آموزی، خواندن، نگارش و دستور.
گیومه (« »)	ابن‌سینا می‌گوید: «تجربه بالاتر از علم است.»
علامت تعجب (!)	به به چه هوای خوبی!
علامت سوال (?)	ساعت چنده؟

فعالیت‌پیشنهادی

یک متن فارسی انتخاب کنید و نشانه‌های نگارشی به کار رفته در آن را مشخص کنید.

«و»

نشانه نوشتاری «و» جالب و پر کاربرد است! در برخی از واژه‌ها نوشته می‌شود ولی خوانده نمی‌شود و گاهی برای نشان دادن واج‌های /v/، /u/ و /o/ به کار می‌رود. به جدول زیر نگاه کنید:

و			
/o/	/u/	/v/	-
تو	خوب	و	خواب
می‌خورم	دوست	میوه	خواهر
چلوکباب	روز	می‌روم	خواندن
همینطور	نوشیدنی	دوازده	خویشاوندان

جاهای خالی را شما پر کنید!

«ی»

نشانه نوشتاری «ی» به صورت واج‌های واکه ای /â/ /i/ و همخوان /y/ در واژه‌ها ظاهر می‌شود. به جدول زیر نگاه کنید:

ی		
واکه / â /	واکه / i /	همخوان / y /
حتی	میز	یار
موسی	زیبا	پیدا
عیسی	کلید	دی
.....
.....

تکلیف: جاهای خالی جدول را شما پر کنید!

تشدید «ّ»

تشدید از نشانه‌های نگارشی است. در زبان فارسی وقتی دو همخوان یکسان کنار هم قرار می‌گیرند تنها یکی از آنها را می‌نویسیم و سپس در بالای آن نشانه تشدید «ّ» قرار می‌دهیم. اما هنگام خواندن، هر دو همخوان تلفظ می‌شوند:

bačče	بچه
darre	دره
tappe	تپه
tašakkor	تشکر
.....
.....
.....

«تنوین» نشانه نوشتاری برای نمایش ترکیب آوایی [واکه کوتاه /a/ و همخوان /n/] است که در پایان واژه به شکل «اَ» نوشته می‌شود.

خوانده می‌شود	نوشته می‌شود
/ an /	اَ

نکته ۱

این نشانه تنها برای واژه‌هایی که از زبان عربی وارد فارسی شده‌اند، به کار می‌رود و استفاده از آن برای واژه‌های فارسی نادرست است.

واژه فارسی	تلفظ	واژه قرصی عربی
خواهشمندم	/lotfan/	لطفاً
به طور کامل	/kamelan/	کاملاً
هرگز	/aslan/	اصلاً
شاید	/ehtemalan/	احتمالاً
کمابیش	/taqriban/	تقریباً
بی‌گمان	/qat'an/	قطعاً
بی‌شک	/hatman/	حتماً
با اطمینان	/motmaenan/	مطمئناً

نکته ۲

مقوله دستوری چنین واژه‌هایی «قید» است و می‌تواند در جاهای مختلف جمله به کار رود.

به کاربرد این قیده‌ها در جمله توجه کنید:

✓ لطفاً پنجره را ببندید!

✓ این هفته احتمالاً به مسافرت می‌رویم!

✓ من با پیشنهاد شما کاملاً موافقم!

تکلیف قیده‌های زیر را در جمله به کار ببرید

مطمئناً، اصلاً، حتماً، تقریباً

نگارش پیام رسمی

۲ کارگاه

پیام^۱ رسمی از انواع نامه‌های رسمی است و برای بیان موضوعات مختلف استفاده می‌شود.

ساختار پیام

پیام‌های رسمی، از چند جمله کوتاه تشکیل می‌شود و معمولاً شامل سه قسمت است:

نام و عنوان گیرنده^۲ پیام

متن پیام (در یک یا چند جمله کوتاه)

نام و عنوان فرستنده پیام

در این بخش با نگارش چند نمونه از پیام‌های رسمی (تبریک^۳، تسلیت^۴، دعوت^۵ و تشکر) آشنا می‌شویم:

پیام رسمی < پیام تقدیر و تشکر

به نام خدا

جناب آقای مهندس بردبار

معاون محترم شهرداری^۶ کاشان

از زحمات^۷ شما برای بازسازی^۸ پارک خیابان بنفشه، صمیمانه^۹

تقدیر و تشکر می‌کنیم.

از طرف^{۱۰} اهالی^{۱۱} خیابان بنفشه

تشکر می‌کنیم
سپاسگزاری می‌کنیم
(سپاسگزاریم)

1. Порука
2. Прималац
3. Честитка
4. Саучешће
5. Позивница

6. Заменик градоначелника
7. Труд
8. Реконструкција
9. Искрено, с поштовањем
10. У име
11. Комшије

پیام رسمی < پیام تبریک

نوروز که عید مشترک همه فارسی زبانان جهان است، به همه فارسی آموزان و استادان و معلمان این زبان تبریک می گویم و در سال نوب برای همگان خواهان سعادت^۲ و سربلندی^۳ هستم.

غلامعلی حداد عادل
رئیس بنیاد سعدی

< شادباش می گویم

< تبریک و تهنیت می گویم

پیام رسمی < پیام تسلیت

همکار محترم^۴، سرکار خانم نوری

در گذشت^۵ پدر بزرگوارتان را به شما تسلیت می گویم. از خداوند برای شما صبر و سلامتی آرزو مندیم.

همکاران شما در بخش حسابداری^۶

< تسلیت عرض می کنیم

1. Желео/-ла бих
2. Просперитет, благастање
3. Понос

4. Драги колега
5. Пропаст
6. Рачуноводство

پیام رسمی ◀ دَعَوَتنامه

جناب آقای شریفی

بدینوسیله^۱ از شما دعوت می‌شود، در جلسه هیات مدیره که روز جمعه ۲۸ اردیبهشت، ساعت ۲۰ در هتل آرین برگزار می‌شود^۲، شرکت فرمایید^۳.

◀ شرکت کنید

◀ برای احترام، با فعل فَرمودَن

با احترام^۴

رضامحمدی

رئیس^۵ هیات مدیره شرکت کیمیا^۶

فعالیت پیشنهادی ◀

برای استاد زبان فارسی تان «پیام تبریک» بنویسید و روز معلم را به او تبریک بگویید!

◀ در ایران، ۱۲ اردیبهشت روز معلم است

1. Овиме
2. Биће одржано
3. Бити присутан

4. Срдачно
5. Директор, управник
6. Компанија „Кимија“

هر چند استفاده از واژه «ایمیل / ایمیل» بین مردم رایج است اما به یاد داشته باشید: «پیام‌نگار» و «رایانامه» معادل‌های پیشنهادی فرهنگستان زبان فارسی برای واژه email هستند!

الگوی نگارش پیام‌نگار رسمی (ایمیل رسمی) تقریباً مشابه نگارش نامه‌های رسمی است (نام و عنوان گیرنده و سمت، متن پیام، نام و عنوان فرستنده). با این تفاوت که، موضوع در ابتدا و در قسمت مورد نظر به صورت خلاصه نوشته می‌شود. به نمونه زیر توجه کنید:

اینجانب: (من)، ضمیری است که نویسنده در نامه‌ها یا گفتار رسمی برای اشاره به خودش به کار می‌برد.

به پیوست: (به پیوست این نامه / پیام‌نگار) به همراه، همراه. متن یا سندی که به همراه نامه ارسال می‌شود.

◀ به پیوست، (.....) ارسال می‌گردد.

◀ به پیوست، (.....) دریافت نمایید / بفرمایید / کنید.^۱

حواله بانکی: سند پولی که به بانک واریز شده است.

عبارتهای پایانی پیام

- ◀ با کمال احترام،
- ◀ با تشکر و احترام،
- ◀ با عرض ارادت،
- ◀ با تجدید ارادت،
- ◀ با احترام،

عبارتهای شروع پیام

- ◀ با سلام و عرض ادب
- ◀ با عرض سلام و احترام
- ◀ با سلام و احترام
- ◀ با اهدای سلام

به این جمله‌ها دقت کنید. در «فارسی گفتاری» از این عبارتها بسیار استفاده می‌شود!

- ◀ به من ایمیل بده! (ایمیل دادن)
- ◀ به من ایمیل بزن! (ایمیل زدن)
- ◀ برام ایمیل بفرست! (ایمیل فرستادن)
- ◀ برام ایمیل کن! (ایمیل کردن)
- ◀ برام (ایمیل) ارسال کن! (ارسال کردن)
- ◀ ایمیل رو گرفتم! (ایمیل گرفتن)
- ◀ ایمیل رو دریافت کردم! (ایمیل دریافت کردن)

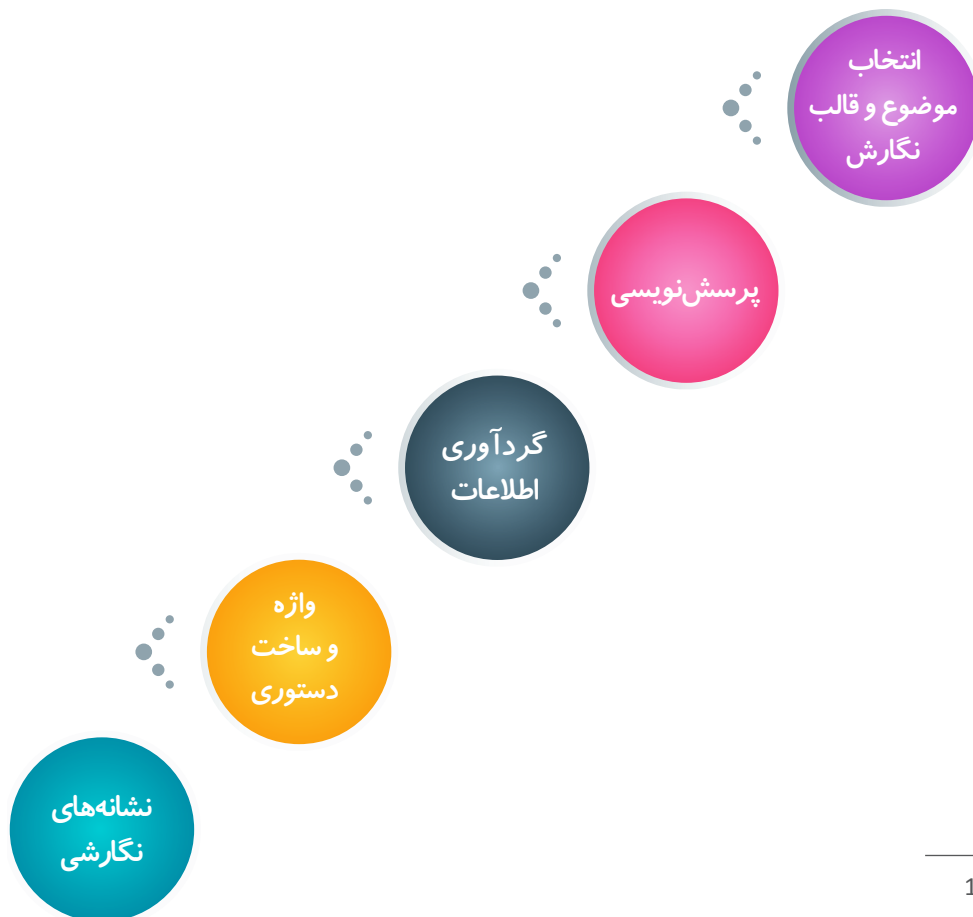
1- У прилогу можете наћи

نگارش متن کوتاه

چگونه متن کوتاه بنویسیم؟

متن کوتاه از یک تا چند بند^۱ تشکیل می‌شود. در این کارگاه به طور خلاصه برخی از فنون نگارش متن کوتاه، در دو قالب توصیفی^۲ و روایی^۳ را می‌آموزیم. برای نگارش متن کوتاه، پنج مرحله را در نظر می‌گیریم:

1- Одељак

2- Описни

3- Наративни

موضوع متن کوتاه مهم است زیرا می‌تواند شما را در انتخاب قالب نگارش کمک کند. در متن‌های توصیفی، با آوردن جزئیات، به شرح و توصیف موضوع می‌پردازیم. در متن‌های روایی، موضوعی را از زبان خودمان (نویسنده متن) تعریف می‌کنیم و نظر و احساس خودمان را بیان می‌کنیم.

فهرستی از پرسش‌های مربوط به موضوع را تهیه کنید.

پاسخ به پرسش‌ها، ساده‌ترین شیوه برای نوشتن به یک متن کوتاه است. این همان مرحله گردآوری اطلاعات است.

پاسخ‌ها را با استفاده از ساخت‌های دستوری و تعیین واژه‌های مناسب، بازنویسی کنید.

در پایان و در هنگام مرور نهایی، به قرار گرفتن درست نشانه‌های نگارشی مثل (نقطه، ویرگول، دونقطه...) توجه کنید. (در فانوس شماره ۱ نشانه‌های نگارشی معرفی شده است)

نمونه ✓

موضوع: سفر تابستانی من!	موضوع: معرفی شهر تهران
قالب روایی	قالب توصیفی
پرسش‌ها	پرسش‌ها
به کجا سفر کردید؟	این شهر در کدام کشور است؟
چرا این مقصد را انتخاب کردید؟	چقدر جمعیت دارد؟
کی به سفر رفتید؟	جاهای دیدنی شهر کجاست؟
با چه کسانی همسفر بودید؟	آیا شهر شلوغی است؟ چرا؟
آیا همسفرهای خوبی داشتید؟	دانشگاه‌های مهم آن کدامند؟
.....

پاسخ به پرسش‌ها را در جمله کامل به کار ببرید. در نوشتن متن، ضمیرهای فاعلی اضافی را حذف کنید، فعل‌های متنوع استفاده کنید و با استفاده از فرهنگ واژگانی، ترکیب و عبارت‌های مناسب انتخاب کنید.

تکلیف

متن کوتاهی دربارهٔ دانشگاهی که در آن تحصیل کردید بنویسید (توصیفی)

متن کوتاهی دربارهٔ خاطره جشن سال نو بنویسید (روایی)

حرف ربط و کاربرد آن در نگارش

ه

کارگاه

می‌دانیم که در زبان فارسی، واژه‌ها در سه دسته‌بندی کلی قرار می‌گیرند: اسم، فعل و **حرف** (حرف ربط، حرف اضافه و حرف نشانه). در این شماره به بررسی حروف ربط و کاربرد آن در نگارش می‌پردازیم و در شماره‌های بعدی به حروف اضافه و حروف نشانه را مرور می‌کنیم. **حروف ربط**، دو واژه، دو جمله یا سازه‌های بزرگ‌تر را به هم ربط می‌دهند. این حروف از نظر ساختار ظاهری به سه گروه

تقسیم می‌شوند:

✓ **ساده:** و، یا، پس، تا، که، چون، اما ...

✓ **مرکب:** وقتی که، از بس که، همین که، آنجا که، با وجود اینکه ...

✓ **دوتایی:** هم ... هم، یا ... یا، نه ... نه ...

حروف ربط

در متن طنز زیر، حروف ربط با رنگ قرمز مشخص شده‌اند. به کاربرد این حروف در ترکیب واژه‌ها و جمله‌ها دقت کنید.

دیروز **سرکار** نرفتم **چون** حالم خوب نبود **و** مریض بودم. به رئیس‌ام زنگ زدم **که** مرخصی بگیرم، **اما** گوشی تلفنش خاموش بود، **بنابراین** برایش پیامک فرستادم **و** توضیح دادم:

سلام جناب آقای رئیس

من کسالت دارم **و** نمی‌توانم امروز به اداره بیایم. خواهشمندم امروز را به من مرخصی بدهید **تا** در منزل بمانم **و** استراحت کنم.

با سپاس **و** تشکر فراوان

از بس سرم درد می‌کرد، خوابیدم. وقتی که بیدار شدم، پیامکی از او دریافت کردم که نوشته بود:

سلام، مشکلی نیست! هم امروز هم فردا استراحت کنید تا زودتر خوب شوید.

خیلی خوشحال شدم که دو روز به اداره نمی‌روم. با خودم گفتم: چه رئیس خوب مهربانی! اما همسرم یادآوری کرد که فردا جمعه و روز تعطیل است!

حروف ربط از نظر کاربرد در سه گروه قرار می‌گیرند:

۱ حروف ربط ساده

در نگارش فارسی، استفاده از حروف ربط اهمیت زیادی دارد. باید به خوبی یاد بگیرید که چگونه برای ارتباط بین سازه‌های جمله از این حروف استفاده کنید.

۲ برخی از حروف ربط دو سازه جمله را هم‌پایه می‌کنند.

کاربرد حروف ربط در نگارش

دقت کنید تا در نگارش، از حروف ربط مناسب برای هم‌پایه کردن سازه‌های دستوری استفاده کنید. از این رو، به این دو کاربرد مهم توجه کنید:

← صبحونه نون و پنیر خوردم.

← زنگ زدم ولی جواب نداد!

← یا با اتوبوس برو یا با تاکسی (برو).

برخی از حروف ربط دو سازه جمله را وابسته می‌کنند.

اگر دیر کنیم، به اتوبوس نمی‌رسیم.

جمله پیرو / وابسته جمله پایه / هسته

در این مثال حرف ربط «اگر» جمله پیرو را وابسته به جمله پایه کرده است.

چون دیشب خوب نخوابیده بودم، امروز سر کلاس خسته بودم.

جمله پیرو / وابسته جمله پایه / هسته

برخی از حروف ربط، می‌توانند جای هم به کار بروند:

- ◀ بیا که بریم! (تا)
- ◀ این غذا رو بخور که خیلی خوشمزه است! (چون)
- ◀ می‌خواستم برایت ای‌میل بفرستم، اما فرصت نکردم. (ولی)

تکلیف ◀ در متن زیر جاهای خالی را با حروف ربط مناسب پر کنید:

مرد فقیری از خدا سوال کرد: چرا من اینقدر فقیر هستم؟

خدا پاسخ داد: یاد نگرفته‌ای که بخشش کنی!

مرد گفت: من چیزی ندارم ببخشم.

خدا پاسخ داد: دارایی‌هایت کم نیستند:

صورتی داری میتوانی لبخند بر آن داشته باشی. با دهانت حرف‌های خوب بزنی با قلبت

مهربانی را به دیگران هدیه کنی.

در کارگاه واژه آموزی، به موضوع «باهم آیی و ترکیب‌های باهم آیند» پرداختیم که به «روابط واژگانی» مربوط می‌شود. در کارگاه نگارش نیز سه نوع دیگر از روابط واژگانی در زبان فارسی را بررسی می‌کنیم که به **املاء و نگارش** نیز مرتبط است و به شما کمک می‌کند تا **مهارت‌های نوشتاری** خود را تقویت کنید یا در نگارش خلاق از این ویژگی‌ها استفاده نمایید.

۱. واژه‌های هم‌آوا^۱

این واژه‌ها مثل هم تلفظ می‌شوند، اما شکل نوشتاری و معنی آنها با هم متفاوت است

◀ خار /xâr/ (اسم). تیغ نوک تیز «گل‌هایی که چیدیم، خار دارند»

◀ خوار /xâr/ (صفت). بی‌ارزش، کم‌اهمیت..... «هر که دشمن را خوار داند، زود خوار گردد. (قابوسنامه)»

◀ خورد /xord/ (فعل: خوردن).

◀ خرد /xord/ (صفت). کوچک، کم‌سال ◀ خردسال..... «کودک خردسال غذا نمی‌خورد»

◀ حیاط /hayât/ (اسم). فضای بازِ خانه..... «خانهٔ ما حیاطِ بزرگی دارد»

◀ حیات /hayât/ (اسم). زندگی، عمر..... «سعدی در زمان حیات خود به کشورهای مختلف مسافرت کرد»

◀ معنی واژه‌های هم‌آوا زیر را بیابید و آنها را در جمله به کار ببرید

صد /sad/ سد /sad/

اثاث /asâs/ اساس /asâs/

۲. واژه‌های هم‌نگاره^۲

این واژه‌ها به ظاهر شکل نوشتاری یکسانی دارند، اما تلفظ و معنی آنها متفاوت است. در زبان فارسی یکی از دلایل وجود واژه‌های هم‌نگاره مربوط به شیوه نوشتن است! یعنی چون معمولاً نشانه نوشتاری برای واژه‌های کوتاه (a-e-o) نوشته نمی‌شود، برخی از واژه‌ها شکل نوشتاری شبیه هم پیدا می‌کنند. بنابراین تفاوت تلفظ و معنی این واژه در بافت جمله و عبارت مشخص می‌شود:

گل / gol / (اسم) «از گل فروشی چند شاخه گل خریدیم»

گل / gel / (اسم) خاکِ مخلوط با آب «سفال‌گری، کار با گل است»

شکر / šekar / (اسم) خوراکی شیرین «خوردن چای با قند و شکر زیاد مضر است»

شکر / šokr / (اسم). سپاس «حالت چگونه؟ شکر! خوبم.»

می‌برد / miborad / (فعل: بریدن) «نجار چوب را با اره می‌برد»

می‌برد / mibarad / (فعل: بُردن) «علی مشغول رانندگی است و بچه‌ها را به مدرسه می‌برد»

نشسته / nešaste / (فعل: نشستن) «پرنده، روی سیم برق نشسته است.»

نشسته / našoste / (صفت) «او دست و صورتش را نشسته است»

معنی واژه‌های هم‌نگاره زیر را بیابید و آنها را در جمله به کار ببرید

سم / sam / سم / som /

کرم / kerm / کرم / kerem / کرم / karam /

2- хомограф هم‌نگاره (واژه مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی). ویژگی هم‌نویسی را در مطالعات ادبی جناس خط می‌نامند

برخی از واژه‌ها رابطه هم‌آوا، هم‌نویسی دارند که به آنها واژه‌های هم‌نام می‌گوییم. یعنی شکل نوشتاری و آوایی (تلفظ) آنها کاملاً یکسان است اما معنی آنها با توجه به بافت جمله و عبارت متفاوت است.

۳. واژه‌های هم‌نام^۳

◀ سیر /sir/ (اسم). نوعی گیاه «سیر خواص درمانی زیادی دارد»

◀ سیر /sir/ (صفت). متضاد گرسنه «دیگه غذا نمی‌خورم، سیر شدم»

◀ دوش /duš/ (اسم). شانه و کتف مهرداد ساک ورزشی‌اش را روی دوش انداخته است.

◀ دوش /duš/ (اسم). حمام خسته بودم، رفتم دوش گرفتم

◀ دوش /duš/ (قید). دیشب دوش می‌آمد و رخساره برافروخته بود (حافظ)

◀ خویش /xiš/ (ضمیر شخصی). خود

◀ خویش /xiš/ (اسم). خویشاوند، اقوام، فامیل

چنان شرم دار از خداوند خویش که شرمت ز بیگانگان است و خویش

◀ ابیات زیر از مثنوی معنوی است. معنی واژه‌های «شیر» و «بادیه» را بیابید و این ابیات را معنی کنید

کار پاکان را قیاس از خود مگیر گرچه باشد در نوشتن شیر شیر

آن یکی شیر است اندر بادیه آن دگر شیر است اندر بادیه

آن یکی شیر است آدم می‌خورد و آن دگر شیر است آدم می‌خورد

3- ХОМОНИМ ویژگی هم‌نامی در ادبیات، جناس تام نامیده می‌شود.

ننویسیم،
بنویسیم!

کارگاه
۷

در نوشتن برخی از واژه‌های فارسی برای حفظ مقولهٔ دستوری، «سرهم نویسی» یا «جدا نویسی» اهمیت دارد.

چرا؟	بنویسیم	ننویسیم
پیشوند «می» فعل، همیشه جدا نوشته می‌شود.	می‌روم، می‌خورم...	میروم، میخورم...
عدد (صفت) همیشه جدا از اسم (موصوف) نوشته می‌شود.	یک ماه، پنج روز...	یکماه، پنجروز...
آن و این (صفت) قبل از اسم نقش صفت دارند.	آن روز، این کار...	آنروز، اینکار...
حرف ندا (ای) همیشه جدا نوشته می‌شود.	ای دوست، ای خدا...	ایدوست، ایخدا...
نشانهٔ (را) مستقل است و باید جدا نوشته شود.	تو را، آن را...	ترا، آنرا...

تکلیف

در نوشتار و گفتار، «واژه‌های فارسی» به کار ببرید!

بنویسیم

ننویسیم

اساتید

استادان

انتها

پایان

خارج

بیرون

داخل

درون

جواب

پاسخ

سوال

پرسش

عرض

پهنا

ارتفاع

بلندا

ترکیب نوشتاری: خوا /xâ/

ترکیب «خوا» در واژه‌های فارسی، به صورت /xâ/ تلفظ می‌شود، یعنی نشانه نوشتاری /و^۴/ تلفظ نمی‌شود. تعداد واژه‌هایی که با این ترکیب هستند، زیاد نیست و پرکاربردترین آنها در جدول زیر آمده است. در املاء و نگارش این واژه‌ها می‌باید صورت کامل ترکیب یعنی «خوا» نوشته شود.

شب‌ها معمولاً ساعت یازده می‌خواهیم.	خواهیدن، خواب، خوابگاه
لطفاً با خطِ خوب و خوانا بنویسید!	خواندن، خوانا، خواننده
خواستۀ شما چیست؟ (درخواست شما چیست؟ چه می‌خواهید؟)	خواستن، خواسته، خواستگار
خواهشمندم به این نکته توجه نمایید.	خواهش کردن، خواهش، خواهشمند
سارا با خواهر خوانده‌اش، مریم، به مسافرت رفت.	خواهر، خواهر خوانده

- ↪ دیشب موقع خواب، از خواهرم خواستم که برایم کتاب بخواند.
- ↪ خوانندگان محترم، از شما خواهشمندیم این نشریه را به دوستانتان معرفی کنید.
- ↪ میدان همت است جهان، خوابگاه نیست (پروین اعتصامی)
- ↪ مباش در پی آزار و هرچه خواهی کن (حافظ)

◀ حرف /و/ در واژه خویش هم تلفظ نمی‌شود، تمامی واژه‌های مشتق از آن نیز به صورت /xis/ تلفظ می‌شوند

اقوام و خویشاوندان ما در شهرستان زندگی می‌کنند.

خویش، خویشاوند، خویشتن

۴- در دستور سنتی به آن "واو معدوله" گفته می‌شود: یعنی واوی که نوشته می‌شود اما خوانده نمی‌شود!

«به نام خدا» یا «بنام خدا»

◀ شبه‌جمله‌های آغازین متن در فارسی

در زبان فارسی، نگارش نامه‌ها و متن‌های نوشتاری معمولاً با نام خدا آغاز می‌شود. یادمان باشد، شکل صحیح نگارش این **شبه‌جمله**^۵ «به نام خدا» است. اگر «به» پیوسته نوشته شود (بنام)، مقوله دستوری آن به صفت تبدیل می‌شود که معنی آن «مشهور، معروف» است.

بنام / benâm / (صفت). مشهور، معروف، نام‌دار، نامی

علامهٔ دهخدا فرهنگ‌نویس **بنام** ایرانی است. (علامهٔ دهخدا فرهنگ‌نویس **مشهور و معروف** ایرانی است)

برخی از شبه‌جمله‌های آغازین متن‌های فارسی را مرور می‌کنیم که شما هم می‌توانید در نوشتار خود از آنها استفاده کنید:

↪ به نام خدا

↪ به نام خداوند بخشاینده و مهربان

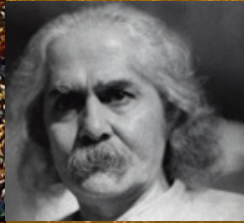
↪ به نام خداوند بخشنده و مهربان

↪ به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد (فردوسی)

↪ به نام خداوند جان آفرین
حکیم سخن در زبان آفرین (سعدی)

↪ به نام آنکه جان را فکرت آموخت
چراغ دل به نور جان برافروخت (شیخ محمود شبستری)

۵- شبه‌جمله، به واژه یا گروهی از واژه‌ها گفته می‌شود که مثل جمله معنی کاملی دارند اما از دو بخش نهاد و گزاره تشکیل نشده‌اند.

مهدی اخوان ثالث
۱۳۰۷ - ۱۳۶۹

باغ بی برگی که می‌گوید که زیبا نیست؟
باغ بی برگی،
خنده اش خونی ست اشک‌آمیز
جاودان بر اسب یال افشان زردش می چمد در آن
پادشاه فصل‌ها، پاییز

اصفهان. مسجد شیخ لطف‌الله.

این مسجد در شرق میدان نقش جهان واقع شده؛ شاهکاری از معماری و کاشی‌کاری دوران صفویه است.

۱۶۱۹ میلادی

۹۹۷ شمسی

ساختِ زبان فارسی

در این کارگاه‌ها می‌آموزیم

- ▶ کارگاه یکم: فعل در ساخت منفی
- ▶ کارگاه دوم: قیدهای تاکید
- ▶ کارگاه سوم: ساخت جمله شرطی
- ▶ کارگاه چهارم: پسوندهای واژه‌ساز
- ▶ کارگاه پنجم: فارسی گفتاری، فارسی نوشتاری

الگوی دستوری ۱ فعل در ساخت منفی

کارگاه

الگوی دستوری:

..... دیگر فعل در ساخت منفی

◀ به نمونه‌های زیر دقت کنید:

۱ مسی قبلاً اعلام کرده بود که دیگر برای تیم ملی بازی نمی‌کند.
(دیگه برای تیم ملی بازی نمی‌کنه)

۲ ما دیگر به میهمانی آنها نمی‌رویم.
(دیگه به میهمانی اونان نمی‌ریم.)

۳ سیر شدم، دیگر (غذا) نمی‌خورم!
سیر شدم، (دیگه) (غذا) نمی‌خورم!

۴ سارا قول داد که دیگر دیر به کلاس نیاید.
(سارا قول داد که دیگه دیر به کلاس نیاد.)

۵ دیگر علاقه‌ای به فوتبال ندارم!
(دیگه علاقه‌ای به فوتبال ندارم.)

۶ بچه به مادرش گفت: «قول می‌دم دیگر این کار را نکنم!»
(بچه به مادرش گفت: «قول می‌دم دیگه این کار رو نکنم.»)

۷ مادر به فرزندش گفت: «تو دیگر بچه نیستی، بزرگ شدی!»
مادر به فرزندش گفت: «تو دیگه بچه نیستی، بزرگ شدی!»

فعل در ساخت منفی

در شعر برخی از شاعران بزرگ هم این ساختار دستوری دیده می‌شود:

- ◀ من از بیگانگان **دیگر** ننالم، که با من هرچه کرد آن آشنا کرد (حافظ)
- ◀ **دیگر** مپرس^۱ از من نشان، کز دل نشانم می‌رود (سعدی)
- ◀ مرا بنگر که در هندوستان **دیگر** نمی‌بینی برهمن زاده رمز آشنای روم و تبریز (اقبال لاهوری)
- ◀ من تا تو را بدیدم، **دیگر** جهان ندیدم! (عطار)

نقش دستوری «دیگر» در این جمله‌ها چیست؟

با این ساختار دستوری، چند جمله بسازید:

..... ▶

..... ▶

..... ▶

..... ▶

..... ▶

در جمله‌های ساده، برای تاکید در انجام یا عدم انجام کاری، از قیدهای تاکید و طبق این الگوها می‌توانیم استفاده کنیم:

← (حتماً، قطعاً، بی‌شک، بی‌تردید، ...) + + فعل در ساخت مثبت

← (اصلاً، هرگز، به هیچ وجه، به هیچ عنوان ...) + + فعل در ساخت منفی

به نمونه‌های زیر توجه کنید:

” **حتماً** با شما مشورت خواهم کرد.

” **قطعاً** اشتباهی شده است!

” **بی‌شک**، با تلاش فراوان می‌توان به موفقیت رسید!

” **اصلاً** با تو موافق نیستم.

” **هرگز** باورم نمی‌شود!

” بعد از غذا **به هیچ وجه** چای نخورید!

” جنس فروخته شده **به هیچ عنوان** پس گرفته نمی‌شود!

هرگز داشته‌هایت را دست کم نگیر

قیدهای تاکید در ساخت جمله ساده

در شعر، شاعران بزرگ فارسی زبان نیز می‌توانیم نمونه‌هایی از کاربرد این قیدها را پیدا کنیم:

هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شده به عشق ثبت از بر جریده عالم دوام ما (حافظ)
سعدیا مردِ نکونام نمیرد هرگز مُرده آنست که نامش به نکویی نبرند (سعدی)
هر قطره‌ای که وقت سحر، بر گلی چکد بحری بُود، که نیستش اصلاً کرانه‌ای (پروین اعتصامی)

نکته ۱

قیدهای تاکید، مانند سایر قیدها، می‌توانند در ابتدا، میانه و پایان جمله قرار بگیرند و تاکید معنایی ایجاد کنند.

- من در این موضوع اصلاً اطلاعی ندارم!
- اصلاً من در این مورد اطلاعی ندارم!
- در این مورد اطلاعی ندارم، اصلاً!

نکته ۲

قیدهای تاکید، مانند سایر قیدها می‌توانند در نقش شبه‌جمله ظاهر شوند.

- امشب به میهمانی می‌آیی؟
- حتماً!

نکته ۳

در فارسی گفتاری از عبارت قیدی «صد در صد» در معنای «حتماً» و ساخت جمله مثبت استفاده می‌شود.

- صد در صد با تو موافقم!
- مطمئنی که می‌تونی به موقع برسی؟
- صد در صد!

سه جمله ساده بنویسید و قیدهای تاکید را در آن به کار ببرید.

جمله‌های شرطی از انواع جمله‌های مرکب^۱ در زبان فارسی هستند. این جمله‌ها احتمال وقوع و انجام کاری در زمان حال، گذشته و آینده را به صورت شرطی بیان می‌کنند. ساخت شرطی به صورت‌های مختلفی در فارسی بازنمایی می‌شود. در این کارگاه یک الگوی ساده از ساخت شرطی با احتمال وقوع در زمان حال / آینده را می‌آموزیم.

بند پایه	بند شرطی
..... (فعل در وجه اخباری: زمان حال اخباری / آینده ساده).	اگر (فعل در وجه التزامی)،

به نمونه‌های زیر توجه کنید:

- ✓ **اگر** زود برویم، به اتوبوس می‌رسیم (خواهیم رسید).
- ✓ **اگر** ورزش کنی (بکنی)، سالم می‌مانی (خواهی ماند).
- ✓ **اگر** قیمت فروش مناسب باشد، ماشین را می‌خرم (خواهم خرید).
- ✓ **اگر** استاد را ببینیم، با او صحبت می‌کنیم (صحبت خواهیم کرد).
- ✓ **اگر** علی می‌گوید **اگر** وقت داشته باشد، فردا به نمایشگاه کتاب می‌رود (خواهد رفت).
- ✓ **اگر** دعوت ما را بپذیرید و به میهمانی بیایید، خوشحال می‌شویم (خواهیم شد).

در گونه فارسی گفتاری، «اگر» به صورت «اگه» تلفظ می‌شود:

- ۱
- ◀ اگه، زود بریم، به اتوبوس می‌رسیم.
 - ◀ علی می‌گه، اگه وقت داشته باشه، به نمایشگاه کتاب میره.

گاهی در فارسی گفتاری «اگر» حذف می‌شود:

- ۲
- ◀ (اگه) زود بریم، به اتوبوس می‌رسیم.
 - ◀ (اگه) ورزش کنی، سالم می‌مونی.

۱ – сложена реченица (جمله‌ای که معنی آن با یک فعل کامل نمی‌شود. این جمله‌ها بیش از یک فعل دارند)

در فارسی، زمان حال اخباری به آینده نیز دلالت می‌کند. در فارسی گفتاری از زمان حال اخباری استفاده می‌کنیم.

◀ اگر پول داشته باشیم، تابستان به مسافرت خواهیم رفت.

◀ آگه پول داشته باشیم، تابستون به مسافرت می‌ریم!

۳

امکان جابجایی دو بند شرطی و پایه وجود دارد.

◀ ماشین رو می‌خرم، آگه قیمتش مناسب باشه!

◀ به اتوبوس می‌رسیم، آگه زود بریم!

۴

تمرین

جمله‌های زیر را با ساخت شرطی کامل کنید:

۱. اگر بخواهی،
۲. ، اگر وقت داشته باشم.
۳. اگر بتوانیم،
۴. ، اگر

اگر نیت یک ساله دارید، گندم بکارید؛

اگر نیت ده ساله دارید، درخت بکارید؛

و اگر نیت صد ساله دارید، آدم تربیت کنید!

امیرکبیر

فارسی از جمله زبان‌هایی است که دو گونهٔ گفتاری و نوشتاری نسبتاً متفاوت دارد که بیشتر این تفاوت‌ها تغییرات آوایی هستند.

آشنایی با تغییرات آوایی در فارسی گفتاری به شما کمک می‌کند تا فارسی را بهتر بفهمید و روان‌تر صحبت کنید.

✓ به این نمونه دقت کنید:

سلام! حالتان چطور است؟ (حالِ شما چطور است؟)	فارسی نوشتاری
سلام! حالتون چطوره؟	فارسی گفتاری

✓ در این نمونه، دو تغییر آوایی داریم:

فعل ربطی /است/ به /ه/

ضمیر متصل /تان/ به /تون/

✓ اکنون به تغییرات آوایی این دو گروه می‌پردازیم:

تغییر ترکیب آوایی /ân/ به /un/ ۱

/un/	/ân/	مقوله دستوری
اون ایشون	آن ایشان	ضمیر
نون خیابون	نان خیابان	اسم
آسون خندون	آسان خندان	صفت
خوندن اومدن	خواندن آمدن	مصدر

نکته ۱

تغییر ترکیب آوایی /ân / به /un / در برخی از واژه‌ها ممکن نیست:

مامان (مامون)، امتحان (امتحنون)، لیوان (لیوون)، رستوران (رستورون)

تغییر ترکیب آوایی /ân / به /un / برای اسم‌های خاص (نام شخص یا نام کشور) نیز معمولاً تغییر نمی‌کند:

مهران (مهرون)، کیوان (کیوون)، احسان (احسون)، روزان (روژون) و ...

کشورها: آلمان (آلمون)، صربستان (صربستون)، بلغارستان (بلغارستون)، انگلستان (انگلستون) و ...

نکته ۲

در برخی از واژه‌ها ترکیب /am/ به /um/ تغییر می‌کند

کدام < کدوم بادام < بادوم حمام < حموم تمام < تموم

تغییرات فعل در فارسی گفتاری ۲

✓ تغییر فعل ربطی «است»

حالم خوب است < حال خوبه

نکته ۳

دقت کنید! وقتی واژه قبل از فعل ربطی به واکه ختم شود، تغییر «است» به این صورت است!

گفتاری	نوشتاری	واکه
اسم من ماریاست	اسم من ماریا است	/ â /
برادرم دانشجوست (دانشجوئه)	برادرم دانشجو است	/ u /
این صندلی ست (صندلیئه)	این صندلی است	/ i /
این کیف مال توست؟ (توئه)	این کیف مال تو است؟	/ o /

گفتگو

می‌دونی اون ماشین مال کیه؟

کدوم؟ همون که رنگش مشکیئه؟

نه، اون ماشین که روی پُله! پلیس اومده جریمه‌اش کرده!

ا.. نه، دقیق نمی‌دونم! یا ماشین رضاست یا مال مسعوده!

جریمه کردن / جریمه نوشتن

تکلیف متن گفتگو را به فارسی نوشتاری بنویسید

تغییرات آوایی «را»، /ر/، /ر/، /ر/ ۳

«را» در گونه گفتاری به دو صورت /ro/ /o/ تلفظ می‌شود.

م	رو	را
دیروز دوستم دیدم	دیروز دوستم رو دیدیم	دیروز دوستم را دیدم

۱

ترکیب آوایی /ar/ فقط در این واژه (قید) به /e/ تغییر می‌کند:

دیگر < دیگه

دیگر به آن رستوران نمی‌روم. دیگه به اون رستوران نمی‌رم

مگر < مگه

مگر نمی‌دانی؟ مگه نمی‌دونی؟

۲

واج /ر / در پایان برخی از واژه‌ها ممکن است حذف شود!

فکر می‌کنم < فک می‌کنم صبر کن < صب کن!

↪ زود باش! دیرمون شد! **اگه** اتوبوس بره، به کلاس نمی‌رسیم‌ها ...

↪ **صب کن** اومدم. **کلیدا رو** برداشتی؟

↪ نه، **مگه** پیش تو نیس؟

↪ آها.. چرا.. اینجاس! توی کیفمه!

توی کیف (داخل کیف)

◀ **تکلیف** متن گفتگو را به فارسی نوشتاری بنویسید

نکته: برخی از فعل‌ها در این گفتگو تغییر کرده‌اند.

برود < بره نیست < نیس اینجا است < اینجا س

هر چیز که در جستن آنی، آنی

مولانا

برف

هوای سرد شده است. روزهای آخر سال است.
من از پنجره به بیرون نگاه می‌کنم.
برف می‌آید.
نمی‌دانم چرا آن قدر برف را دوست دارم.
یادم می‌آید روز اول سال نو بود.
با پدرم به خانهٔ مادربزرگم رفتم.
در طول راه مزاحم پدر شدم و هزار و یک سوال ازش پرسیدم.
سرانجام بعد از دو ساعت به خانهٔ مادربزرگ رسیدیم.
سفرهٔ کوچکی به ویژه‌ی ما پهن شده بود.
بوی نان مادربزرگ هنوز احساس می‌کنم.
همین که من را دید مادربزرگ گفت: روز به روز بیشتر شبیه من می‌شوی!
من نگاهی به او انداختم و گفتم: اما موی تو رنگ سفید است! سفیده مثل برف! مادر بزرگ لبخند زد.
«چقدر من را دوست داری؟» دوباره ازش پرسیدم.
مادربزرگ رو به من کرد و بعد گفت: «می‌توانی دانه‌های برف را بشماری؟ آن قدر تو را دوست دارم!»
چند شب بعد پدر من را صدا کرد و گفت که مادربزرگ از دنیا رفته است.
مظهر خوبی بود.
سال‌ها گذشته است و مادر بزرگ در بین ما نیست.
بزرگ شدم. خیلی چیزها دیدم و خیلی چیزها شنیدم.
اما گاهی وقتی برف می‌آید به نظر می‌رسد لبخند مادربزرگ را می‌بینم.

بویانا دوویچ

بلغراد ۲۰۱۵

هوای سرد شده است.
روزهای آخر سال است.
من از پنجره به بیرون نگاه می‌کنم.
برف می‌آید.
نمی‌دانم چرا آن قدر برف را دوست دارم.
یادم می‌آید روز اول سال نو بود.
با پدرم به خانهٔ مادربزرگم رفتم.
در طول راه مزاحم پدر شدم و هزار و یک سوال ازش پرسیدم.
سرانجام بعد از دو ساعت به خانهٔ مادربزرگ رسیدیم.
سفرهٔ کوچکی به ویژه‌ی ما پهن شده بود.
بوی نان مادربزرگ هنوز احساس می‌کنم.
همین که من را دید مادربزرگ گفت: روز به روز بیشتر شبیه من می‌شوی!
من نگاهی به او انداختم و گفتم: اما موی تو رنگ سفید است!
سفیده مثل برف! مادر بزرگ لبخند زد.
چقدر من را دوست داری؟ دوباره ازش پرسیدم.
مادربزرگ رو به من کرد و بعد گفت: می‌توانی دانه‌های برف را

شعر معاصر فارسی

دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی

نویسنده، شاعر و استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه تهران

آخرین روزهای اسفند است

از سر شاخ^۱ این برهنه چنار

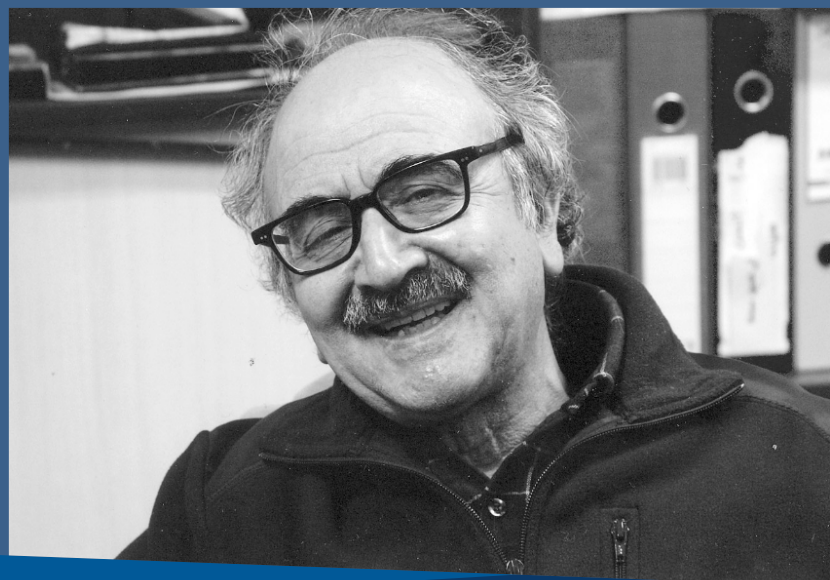
مرغکی^۲ با ترنمی^۳ بیدار

می زند نغمه،

نیست معلوم

آخرین شکوه^۴ از زمستان است

یا نخستین ترانه‌های بهار؟

۱- sax / شاخه

۲- morqak / پرندۀ کوچک

۳- tarannom / آواز ، نغمه

۴- sekve / شکایت، گلایه. فعل: شکوه کردن از (در اینجا شاعر می گوید نمی داند آیا پرندۀ از سرمای زمستان شکایت می کند یا برای فرارسیدن بهار ترانه می خواند)

یزد، مسجد جامع.

این مسجد در قرون اولیه اسلام بر شالوده آتشکده‌ای ساسانی ساخته شد. این بنا از لحاظ خرابی گنبد، سردر رفیع و مناره‌های بلند و کاشیکاری زیبا شهرت دارد.

۱۴۵۷ میلادی

۸۳۵ شمسی

کارگاه آمفا

در این کارگاه می‌آموزیم

◀ آشنایی با آمفا

◀ نمونه آزمون بخش «گفتگو»

«آ» مثل «آمفا»

آزمون مهارت زبان فارسی^۱

آمفا چیست؟

- ✓ آمفا، آزمون رسمی برای تعیین سطح مهارت زبان فارسی است؛
 - ✓ میزان توانایی فرد در چهار مهارت اصلی زبانی ارزیابی می شود؛
 - ✓ همه فارسی آموزان می توانند در این آزمون شرکت کنند؛
 - ✓ آمفا همانند آزمونهای معتبر جهانی مثل تافل و آیلتس برگزار می شود؛
 - ✓ در آمفا قبولی یا ردی مطرح نیست و سطح مهارت زبانی مشخص می شود؛
 - ✓ آمفا دو گونه عمومی و دانشگاهی دارد:
- بخش عمومی آمفا را بنیاد سعدی تهیه و اجرا می کند.
 - بخش دانشگاهی آمفا را وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ایران اجرا می کند.

گواهینامه آمفا چه کاربردی دارد؟

- ◀ دریافت روادید اقامت در ایران،
- ◀ دریافت روادید اجازه کار در ایران،
- ◀ دریافت روادید تأسیس دفتر همکاری های مشترک اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و غیره در ایران،
- ◀ دریافت مجوز همکاری نیروهای محلی در نمایندگی ها، رایزنی ها و سفارتخانه های ایران در خارج از کشور،
- ◀ دریافت مجوز تدریس در مدارس و مؤسسه های خارجی تحت پوشش بنیاد سعدی،
- ◀ دریافت روادید تحصیل در دانشگاه های ایران،
- ◀ متقاضیان آزاد (برای تعیین دقیق سطح مهارت زبانی)

۱- مطالب این بخش از مدخل «آمفا» در دانشنامه اینترنتی ویکی پدیا است. اطلاعات بیشتر را در آدرس زیر ببینید:
<https://fa.wikipedia.org/wiki/آمفا>

آمفا از چه بخش‌هایی دارد؟

آمفا چهار بخش اصلی دارد و نمره کامل آن ۱۸۰ است.

بخش	ساختار	زمان	نمره
شنیدن	۳ قسمت	۵۵ دقیقه	۴۵ نمره
خواندن	۳ متن	۶۰ دقیقه	۴۵ نمره
نوشتن	۲ تکلیف	۶۰ دقیقه	۴۵ نمره
صحبت کردن	۳ قسمت	۱۰ دقیقه	۴۵ نمره
جمع	-	۱۸۵ دقیقه	۱۸۰ نمره

آمفا کجا برگزار می‌شود؟

این آزمون در دانشگاه‌هایی که مرکز آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان دارند و همچنین در مراکز رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در کشورهای مختلف برگزار می‌شود. اطلاعات تکمیلی و بیشتر درباره آمفا از وبگاه بنیاد سعدی و همچنین از وبگاه اختصاصی آمفا (www.amfa.ir) در اختیار شما خواهد بود.

نمونه آزمون بخش «گفتگو»

آزمون بخش گفتگو در آمفا، سوالاتی است که آزمون‌گر به صورت شفاهی از آزمون‌دهنده می‌پرسد. این آزمون از سه بخش تشکیل شده است:

- ✓ **بخش اول:** پرسیدن مشخصات فردی
- ✓ **بخش دوم:** پرسیدن موضوعات آشنا و ساده
- ✓ **بخش سوم:** پرسیدن درباره تجربه‌ها و علایق

در این کارگاه، سوالاتی برای آشنایی با بخش‌های مختلف آزمون گفتگو را با هم مرور می‌کنیم:

قسمت اول: پرسیدن مشخصات فردی (زمان: ۱ دقیقه)

آزمون‌گر از آزمون‌دهنده درباره مشخصات فردی سؤال می‌کند.

۱. نام و نام خانوادگی

۲. کشور و شهر محل زندگی

۳. سن

۴. دانشگاه و رشته تحصیلی

۵. اعضای خانواده

۷. شغل

قسمت دوم: پرسیدن موضوعات آشنا و ساده (زمان: ۲ دقیقه)

در این بخش، آزمونگر درباره یکی از بیست موضوع زیر از آزمون دهنده سؤال می‌کند.

ورزش‌ها و بازی‌ها

- ← چه ورزش‌ها و بازی‌هایی در کشور شما پرطرفدار هستند؟ چرا؟
- ← بازی یا ورزش مورد علاقه شما چیست؟ چرا به آن علاقه دارید؟
- ← آیا بازی یا ورزشی مخصوص کشور شما وجود دارد؟ توضیح دهید.
- ← به نظر شما بازی کردن برای افراد مهم است؟ چرا؟

شبکه‌های اجتماعی

- ↘ شما از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنید؟ چرا
- ↘ کدام یک از شبکه‌های اجتماعی در کشور شما بیشتر طرفدار دارند؟ چرا؟
- ↘ شما روزانه چند ساعت از وقت خود را در اینترنت و شبکه‌های اجتماعی می‌گذرانید؟
- ↘ به نظر شما شبکه‌های اجتماعی می‌تواند جایگزین روابط رو در رو شود؟ چرا؟

مسافرت

- ↗ شما مسافرت کردن را دوست دارید؟ چرا؟
- ↗ بیشتر به چه مکان‌هایی مسافرت کرده‌اید؟ چرا؟
- ↗ دوست دارید تنها مسافرت کنید یا با دیگران؟ چرا؟
- ↗ به نظر شما ایران برای مسافرت مناسب است؟ چرا؟
- ↗ دوست دارید به کدام شهرهای ایران مسافرت کنید؟ چرا؟

قسمت سوم: پرسش درباره تجربه‌ها و علایق (زمان: ۵ دقیقه)

نمونه این موضوعات بر روی کارت، در اختیار آزمون‌دهنده قرار می‌گیرد تا از میان آنها یکی را انتخاب کند. سپس او باید ۱ دقیقه به آن فکر کند و به مدت ۲ دقیقه درباره آن صحبت کند. در ادامه، آزمونگر تعدادی پرسش دیگر درباره همان موضوع اما به صورت کلی‌تر می‌پرسد.

فروشگاهی را که معمولاً از آن خرید می‌کنید، توصیف کنید: باید بگویید:

- این فروشگاه چه کالاهایی را می‌فروشد،
- این فروشگاه چه روزهایی شلوغتر است،
- چگونه (پیاده، با اتوبوس و...) به آنجا می‌روید،
- چرا آن فروشگاه را برای خرید انتخاب کرده‌اید.

پرسش‌های کلی

کسب و کارهای محلی

- در محله شما، چه نوع کسب و کارهایی رایج است؟ رستوران، فروشگاه، دندانپزشکی و...؟
- به نظر شما کسب و کارهای محلی برای افراد یک محله مهم است؟ از چه نظر؟
- به نظر شما مراکز تجاری بزرگ چگونه بر کسب و کارهای محلی تأثیر می‌گذارند؟
- به نظر شما راه‌اندازی یک کسب و کار مشکلاتی دارد؟ کدام یک از همه جدیدتر است؟

یکی از انتخاب‌های مهم زندگی خود را توصیف کنید. باید بگویید:

- ◀ کی به چنین انتخابی دست زدید،
- ◀ چه انتخاب‌های دیگری داشتید،
- ◀ انتخاب شما درست بود یا نه،
- ◀ هنگام این انتخاب چه احساسی داشتید.

پرسش‌های کلی

انتخاب‌های مهم

- انتخاب‌های معمول افراد در مراحل مختلف زندگی‌شان چه چیزهایی هستند؟
- آیا تصمیمات مهم زندگی جوانان را باید والدینشان بگیرند؟ چرا؟
- چرا برخی افراد تمایل دارند درباره انتخاب‌های خود با دیگران مشورت کنند؟

یک کار خاص یا هیجان‌انگیز را که انجام داده‌اید، توصیف کنید. باید بگویید:

- این کار چه کاری بود،
- این کار را کی و کجا انجام دادید،
- این کار را با همراهی چه کسی انجام دادید،
- چرا این فعالیت برای شما خاص یا هیجان‌انگیز بود.

پرسش‌های کلی

انجام کارهای جدید

- فکر می‌کنید چرا برخی افراد انجام کارهای جدید را دوست دارند؟
- وقتی کسی کاری را برای اولین بار تجربه میکند، با چه مشکلاتی ممکن است رو به رو شود؟
- به نظر شما بهتر است افراد کارهای جدید را به تنهایی انجام دهند یا با دیگران؟ چرا؟

ایران

روزی در سرزمینی بودم:

آنجا که آتار سُرخ همچون یاقوت رسیده است؛

آنجا که خُرما همچون خوشه‌های انگور رسیده است؛

آنجا که بوی ماسه‌های صحرا پس از باران کمیاب، مُعطر می‌شود؛

در سرزمینی که قله‌های تیز، کوه‌های بلند آسمان را لمس می‌کند؛

آنجا که در سواحل دریا، ماهی‌های خاویار صید می‌شوند؛

آنجا که عشق بر بدیها پیروز می‌شود؛

در آنجا که قول قوی‌تر از قانون است.

«یلنا کبُلر - توماتتس»

بلغراد - ۲۰۱۴

روزی در سرزمینی بودم
آنجا که آتار سُرخ همچون یاقوت رسیده است
آنجا که خُرما همچون خوشه‌های انگور رسیده است
آنجا که بوی ماسه‌های صحرا پس از باران کمیاب، معطر می‌شود
در سرزمینی که قله‌های تیز کوه‌ها بلند آسمان را لمس می‌کنند
آنجا که در سواحل دریا ماهی‌های خاویار صید می‌شوند
آنجا که عشق بر بدیها پیروز می‌شود
در آنجا که قول قوی‌تر از قانون است

اصفهان، کلیسای وانگ، کلیسای

نجات دهنده مقدس.

معماری کلیسا و صومعه سبک صفویه

است. ترکیب نقاشی‌های سبک

ارتودوکس با نقوش تزئینی طلاکاری

اسلامی؛ در میان کلیساهای ارمنیان

جهان منحصر به فرد می‌باشد.

۱۶۵۵ میلادی

۱۰۳۴ شمسی

آموزش زبان فارسی در جهان سابقه‌ای بسیار طولانی دارد. هم اکنون این زبان در بیش از هفتاد کشور جهان در مدارس، دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آزاد تدریس میشود. فارسی‌آموزان خارجی با اهداف گوناگونی به یادگیری این زبان روی می‌آوردند که از جمله میتوان به موارد زیر اشاره کرد:

۱- آشنایی با ادبیات فارسی و فرهنگ و تمدن ایرانی

۲- تجارت با / در ایران

۳- ارتباطات فرهنگی، مذهبی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی در ایران

۴- آشنایی با تاریخ، سینما و هنر ایرانیان

۵- تحصیل در ایران و ایرانشناسی

یکی از مهمترین نیازهای همه فارسی‌آموزان خارجی، دسترسی به منابع خوب و جذاب است. معلمان زبان فارسی نیز به چنین منابعی برای تسهیل آموزش زبان فارسی نیاز دارند. تا کنون حدود پانصد کتاب آموزشی در داخل و خارج از ایران برای آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان نوشته شده است؛ اما تعداد انگشت‌شماری از آنها مورد استقبال واقع شده‌اند. یک کتاب آموزشی خوب حداقل باید دو ویژگی داشته باشد:

نخست آنکه مبتنی بر یافته‌های نوین علمی در زمینه‌های مرتبط با آموزش زبان دوم/خارجی باشد. متخصصان رشته آموزش زبان دوم/خارجی هر ساله پژوهش‌های بسیار سودمندی در رابطه با شیوه‌های تسهیل آموزش و یادگیری زبان دوم منتشر می‌کنند. استفاده از این یافته‌ها میتواند راه‌گشای آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان باشد. دوم اینکه مبتنی بر اصول طراحی محتوا و تکنولوژی آموزشی باشد.

تجربه نشان داده است که مؤلفان چنین کتاب‌هایی خود باید دو ویژگی داشته باشند؛ نخست آنکه باید متخصص آموزش زبان دوم (در اینجا زبان فارسی) باشند و دوم اینکه باید دارای تجربه آموزشی عملی سودمند و کافی در حوزه آموزش زبان دوم (در اینجا آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان) باشند.

بررسی کتاب پنجره نشان می‌دهد که دو ویژگی یک منبع آموزشی خوب را داراست. مؤلف آن نیز دانش‌آموخته ممتاز رشته آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌آموزان است؛ بعلاوه، تجربه موفق و کم‌نظیری در آموزش زبان فارسی به دانشجویان خارجی، خصوصاً در دانشگاه بلگراد کشور صربستان، دارد.

این کتاب نوید یک هوای تازه در کلاس‌های آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان را می‌دهد زیرا:

۱- از یافته‌های نوین علمی بهره فراوان برده است. در بخش اول این کتاب هفت کارگاه کاربردی ارائه شده است که همگی مبتنی بر ایده‌ترسیم شبکه‌های واژگانی هستند. یادگیری مبتنی بر ترسیم نمودارهای خورشیدی و شبکه‌های واژگانی از یافته‌های نوین زبان‌شناسان کاربردی و روان‌شناسان زبان است. آنها دریافته‌اند که ما در مغز خود واژه‌های مرتبط را کنار هم ذخیره می‌کنیم و به همین دلیل است که مغز انسان قدرت ذخیره سازی بسیار فراوان و غیر قابل اندازه‌گیری دارد. در همین راستا، توجه مؤلف به ایده‌واژه‌های پایه و پربسامد زبان قابل تحسین است. او به خوبی دریافته است که برخی از واژه‌های زبان، پایه و منشأ تولید واژه‌های دیگر هستند. دقت

او در ترسیم شبکه‌های واژگانی برای واژه‌های پربسامدی مثل سر، دست، کار و خوردن حکایت از تجربه سودمند و آگاهی علمی و عملی مؤلف کتاب دارد. نحوه آموزش مهارت خواندن و درک مطلب در بخش دوم، آموزش نگارش در بخش سوم و آموزش دستور در بخش چهارم کتاب نیز همگی مؤید آن است که مؤلف از یافته‌های تحقیقات جدید در این حوزه‌ها مطلع بوده و سعی کرده آنها را به گونه‌ای کاربردی و ساده برای آموزش زبان فارسی به کار بندد.

۲- این کتاب یک رابطه بسیار منطقی، روشن و هدفمند بین زبان فارسی، ادبیات فارسی و ایران‌شناسی برقرار نموده است. در بسیاری از دانشگاه‌های جهان آموزش زبان فارسی و آموزش ادبیات فارسی و ایران‌شناسی تفکیک ناپذیرند و بی‌توجهی به هر یک از آنها فارسی‌آموز را از دستیابی به اهدافش بازمی‌دارد. کارگاه‌های «آشنایی با شاعران ایرانی»، «طنز و شوخی در زبان فارسی»، «ایران‌شناسی»، «سفره‌خانه ایرانی»، «ادبیات داستانی ایران» و «ادبیات معاصر ایران»، همگی در همین راستا هستند. مؤلف کتاب به شیوه بسیار شیوا تلاش کرده است به فارسی‌آموزان کمک کند علاوه بر یادگیری زبان فارسی با ادبیات بی‌نظیر این زبان و فرهنگ صاحبان آن نیز آشنا شوند.

۳- این کتاب مبتنی بر نیاز فارسی‌آموزان خارجی است. آموزش هدفمند بخش‌های خاصی از دستور زبان فارسی در بخش چهارم کتاب، آموزش ساده و قابل فهم تفاوت‌های فارسی گفتاری و فارسی نوشتاری، آموزش نحوه نگارش انواع نامه‌ها و متن‌ها و معرفی آزمون مهارت زبان فارسی (آمفا)، همگی گواه این نکته هستند که مؤلف به کاربردی و هدفمند بودن آموزشهای کلاسی توجه ویژه داشته است. این کتاب پنجره بسیار زیبایی است به باغ پرگل و طرب‌انگیز زبان و ادبیات فارسی و فرهنگ اصیل و کهن ایرانی. استفاده از این کتاب را به عنوان یک الگوی خوب به همه معلمان زبان فارسی، در داخل و خارج از ایران، توصیه می‌کنم. همچنین آموزش این کتاب را به عنوان یک منبع کمک آموزشی کاربردی برای همه فارسی‌آموزان سطوح میانی و بالاتر سودمند میدانم.

رضامراد صحرایبی

استاد رشته زبان‌شناسی و آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان

دانشگاه علامه طباطبائی و معاون آموزش و پژوهش بنیاد سعدی

«فارسی‌آموزی، فرایند مستمر مهارت‌افزایی است»

زبان آموزی بطور عام و فارسی آموزی بطور خاص، جریانی پیوسته و پویاست. مهارت‌های زبانی هنگامی تقویت و تثبیت می‌شوند که زبان آموز در معرض داده‌های آموزشی مناسب قرار گیرد. یکی از مهمترین نیازهای همیشگی فارسی‌آموزان، دسترسی به منابع متنوع و هدفمند آموزشی است تا بتواند ضمن ایجاد انگیزه بیشتر برای یادگیری، مهارت‌های فارسی‌آموزی را افزایش دهد. این کتاب بر پایه تامین چنین نیازی تالیف شده است. در تهیه محتوای آموزشی این درسنامه، تلاش شده است تا با در نظر گرفتن اصول علمی آموزش زبان دوم/خارجی، مطالب به گونه‌ای ارائه گردید تا علاوه بر استفاده در فرصت‌های آموزشی گروهی به صورت «کارگاه‌های تقویت مهارت‌های فارسی‌آموزی»، فارسی‌آموزان نیز متناسب با توانمندی‌های زبانی خود برای تقویت مهارت‌های زبان فارسی از آن بهره‌مند شوند.

کتاب «پنجره» از پنج «بخش» تشکیل شده و هر بخش شامل چند «کارگاه» است. منظور از کارگاه، درسهایی است که برای آموزش موضوعات خاصی تدوین شده و قابلیت تدریس و یادگیری به صورت مستقل را دارد. بخش نخست این مجموعه، «واژه‌آموزی» است و موضوعات آموزشی در هفت کارگاه مستقل ارائه گردیده است. در تهیه محتوای آموزشی بخش واژه‌آموزی تلاش شده است تا علاوه بر انتخاب واژه‌ها و اصطلاحات پربسامد، با استفاده از شیوه‌ها و تکنیک‌های نوین در آموزش واژه از جمله «ایجاد شبکه‌های معنایی»، کاربرد واژه در متن، طراحی مناسب و به کارگیری تصاویر جذاب، امکان یادگیری دقیق و تثبیت ذهنی آن فراهم شود و مهمتر از آن، فارسی‌آموزان الگوهایی علمی برای یادگیری واژه و افزایش گنجینه واژگانی خود بیابند و با این شیوه، واژه‌های بیشتری را بیاموزند.

بخش دوم کتاب به تقویت مهارت‌های «خواندن» اختصاص یافته است. این بخش نیز متشکل از هفت کارگاه مستقل است و ضمن رعایت اصول علمی آموزش مهارت خواندن، تلاش شده است تا از متن‌های متنوع و اصیل استفاده شود. محتوای آموزشی بخش خواندن شامل موضوعاتی در حوزه ادبیات داستانی، ادبیات تعلیمی، طنز و شوخی در ادب فارسی و آشنایی با فرهنگ ایرانی است و از آنجاییکه متن‌ها به صورت کوتاه انتخاب شده است، مدرس می‌تواند در ادامه تکالیف بیشتری را متناسب با موضوع هر کارگاه ارائه نماید. بخش سوم کتاب به تقویت مهارت‌های «نگارش» اختصاص یافته است و این بخش نیز شامل هفت کارگاه است. در این قسمت، علاوه بر آموزش نکته‌های نگارشی گوناگون، تکنیک‌هایی برای شیوه نگارش متن‌های کاربردی از جمله پیامک و رایانامه، پیام‌های رسمی و متن کوتاه خبری آموزش داده شده است. در بخش چهارم با عنوان «ساخت زبان فارسی»، برخی از الگوهای دستوری پرکاربرد در قالب چهار کارگاه ارائه گردیده است. پنجمین و آخرین بخش کتاب، معرفی آزمون مهارت زبان فارسی «آمفا» است که در آن ضمن ارائه اطلاعاتی در خصوص این آزمون، نمونه‌ای از بخش گفتگو در آزمون آمفا گنجانده شده است.

در انتخاب موضوعات کارگاههای آموزشی به ویژه در بخش نگارش و ساخت زبان فارسی، از نتایج بررسی و تحلیل خطاهای فارسی‌آموزان با کمک «پیکره فارسی‌آموز سلام فارسی» استفاده شده است. این پیکره به گردآوری، برچسب زنی و تعیین خطاهای فارسی‌آموزان صرب در سطح روساخت، حوزه و نوع خطا پرداخته و نتایج بدست آمده از آن، چشم انداز مشخصی برای برنامه‌ریزی آموزشی، تهیه و تدوین محتوای آموزشی هدفمند و به کارگیری راهبردهای تدریس موفق ترسیم می‌کند. از آنجاییکه در تحلیل‌های پیکره زبان آموز می‌باید به خطاهای فارسی‌آموزان بر اساس پیشینه زبان اول/خارجی ایشان توجه شود، تلاش گردید تا درسها به موضوعات پربسامد و کاربردی پردازد تا امکان استفاده از مطالب این درسنامه علاوه بر دانشجویان دانشگاه بلگراد، برای تمامی فارسی‌آموزان فراهم آید.

در حوزه آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان، «پنجره» نخستین درسنامه‌ای است که به شیوه کارگاهی تهیه شده است و موضوعات آموزشی آن به صورت خطی و پیوسته نیست. از این رو، درسنامه‌ای با «رویکرد آموزش موقعیتی» و مبتنی بر انتخاب و نیاز آموزشی محسوب می‌شود: هر کارگاه، بافت آموزشی مناسب خود را دارد، و به صورت مستقل قابل آموزش است. این کتاب پنجره‌ای رو به زبان فارسی است و علاوه بر تقویت مهارتهای فارسی‌آموزی، جلوه‌هایی از فرهنگ و ادب فارسی را به فارسی‌آموزان ارایه می‌کند.

این کتاب توسط دانشگاه بلگراد و به عنوان درسنامه آموزشی مورد تایید این دانشگاه منتشر می‌شود؛ از استادان ارجمند، آقایان دکتر رضامراد صحرایی، استاد رشته زبانشناسی و آموزش زبان فارسی به غیرفارسی‌زبانان دانشگاه علامه طباطبایی، دکتر مهبد غفاری، استاد زبان فارسی دانشگاه کمبریج و خانم دکتر اما میلکوویچ، رئیس دپارتمان شرق‌شناسی دانشگاه بلگراد که داوری و ارزشیابی علمی این اثر را برعهده داشته و در ویرایش نهایی راهنمایی‌های ارزشمندی را ارایه نمودند، سپاسگزاریم.

همچنین بر خود لازم می‌دانیم، از تلاش و همکاری سرکار خانم نرجس کریمی، گرافیکست، صفحه‌آرا، عکاس و جلوه‌پرداز باتجربه، که این اثر را هنرمندانه طراحی نمودند صمیمانه تشکر کنیم. همراهی همکاران فرهیخته در دپارتمان شرق‌شناسی دانشگاه بلگراد و همچنین حمایت مستمر رایزنی فرهنگی ج.ا.ایران و نماینده بنیاد سعدی در صربستان از برنامه‌های گسترش زبان فارسی در این دانشگاه را خالصانه ارج می‌نهیم.

سعید صفری^۱

سولماز تقدیمی

پنجره

در سنامه تقویت مهارت‌های فارسی آموزشی

مولفین: سعید صفری ، سولماز تقدیمی

داور ان علمی: دکتر رضامراد صحرایی، دانشگاه علامه طباطبایی، ایران

دکتر اما میلکوویچ، دانشکده فیلولوژی، دانشگاه بلگراد، صربستان

دکتر مهبد غفاری، دانشگاه کمبریج، انگلستان

طراح جلد . گرافیکست صفحات داخلی . عکاس آثار تاریخی: نرجس کریمی

ناشر: دانشگاه بلگراد – دانشکده فیلولوژی با مشارکت بنیاد سعیدی

شابک: ۹۷۸-۸۶-۶۱۵۳-۶۸۲-۳

چاپ اول: ۱۴۰۱

www.farsi.fil.bg.ac.rs

کلیه حقوق چاپ و نشر محفوظ است.

پنجره

درسنامه تقویت مهارت‌های فارسی آموزی

سعید صغری

سولماز تقدیمی

**Саид Сафари
Солмаз Тагдими**

Пенџер
Уџбеник персијског језика
средњи ниво

Издавач

Универзитет у Београду – Филолошки факултет, Студентски трг 3

За издавача

Проф. др Ива Драшкић Вићановић

Рецензенти

Проф. др Реза Сахраји, Универзитет „Аламе Табатабаји”, Техеран, Иран
Проф. др Ема Миљковић, Универзитет у Београду – Филолошки факултет
Проф. др Махбод Гафари, Универзитет у Кембриџу

Графички дизајн

Нарђес Карими

ISBN 978-86-6153-682-3

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

811.222.1(075.8)

САФАРИ, Саид, 1976-

Пенџер [Електронски извор] : уџбеник персијског језика : средњи ниво
: [намењен студентима Филолошког Факултета Универзитета у Београду] /
Саид Сафари, Солмаз Тагдими. - Београд : Универзитет, Филолошки
факултет, 2022 (Београд : Универзитет, Филолошки факултет). - 1
електронски оптички диск (DVD) : текст ; 12 cm

Системски захтеви: Нису наведени. - Тираж 10. - Насл. са насловног екрана

ISBN 978-86-6153-682-3

1. Тагдими, Солмаз [аутор]
а) Персијски језик

COBISS.SR-ID 63434505